Alexandre Dumas

Galejslaven Gabriel Lambert

Alexandre Dumas

Galejslaven Gabriel Lambert

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.*

1. Galejslaven

Mod slutningen af maj måned 1835 befandt jeg mig i Toulon, hvor jeg beboede et lille landsted, som en god ven havde stillet til min disposition.

Dette landsted lå et halvt hundrede skridt fra fortet Lamalgue, netop lige overfor den berømte skanse, der i år 1793 var vidne til hin militære sols strålende opgang, hvem man kort efter betegnede med navnet general Bonaparte og få år senere med den kejserlige majestætstitel.

Jeg havde trukket mig tilbage til dette sted i den rosværdige hensigt at arbejde. Jeg var beskæftiget med et gribende, rystende sørgespil, som jeg ville overføre fra min hjerne til papiret.

Dette sørgespil var *Kaptajn Paul*.

Men jeg bemærkede snart, at grundige og tålmodige arbejder kræver små værelser, sammenknebne vægge og et af mørktfarvede gardiner dæmpet dagslys. En vid horisont, det umådelige hav, kæmpemæssige bjerge leder, fornemmelig når det hele bader sig i Sydens rene, gyldne atmosfære, direkte til *beskuelse* – og der er intet, der gør mere uskikket til arbejde end netop beskuelse.

Følgen deraf blev, at jeg, i stedet for at fuldende min *Paul Jones*, grublede over *Don Juan de Marana*.

Virkeligheden forvandlede sig til drøm, og dramaet til metafysik.

Jeg arbejdede altså ikke, i det mindste ikke om dagen.

Jeg var fordybet i kontemplation, og jeg må tilstå, at det azurblå Middelhav med sit sitrende guldskær, de ved deres skrækkelige nøgenhed imposant skønne fjelde, den i sin klarhed dybe og dunkle himmel – at alt dette forekom mig langt skønnere at se på, end det, jeg havde kunnet forfatte, forekom mig læseværdigt.

Vel sandt: Når jeg ved den frembrydende nat kunne overtale mig selv til at lukke mine skodder for månens fristende stråler, vende mit blik bort fra det af stjerner funklende firmament og isolere mig med mine egne tanker, vandt jeg atter et slags herredømme over mig selv. Men lig et spejl havde min ånd bevaret et genskin af dagens indtryk, og det var, som sagt, ikke længere menneskelige skabninger med jordiske lidenskaber, der viste sig for mig; det var skønne engle, der på Guds bud gennemfløj det ubegrænsede rum med et vingeslag; det var modbydelige, ondskabsfulde dæmoner, som, siddende på en eller anden skaldet klippe, truede jorden; kort sagt, det værk, der stræbte at antage form og skikkelse, var en *Divina Commedia*, et *Tabt Paradis*, en *Faust*, og ikke et værk som *Angèle* eller *Antony*.

Uheldigvis var jeg hverken en Dante, en Milton eller en Goethe.

Dertil kom, at den frembrydende dag gerne forstyrrede det natlige arbejde.

Morgenen brød frem. Jeg blev vækket ved et kanonskud og sprang ud af min seng.

Jeg åbnede mit vindue, strømme af lys opfyldte mit værelse og forjog min søvnløsheds af dagslyset opskræmte fantomer. Da så jeg en eller anden imponerende tredækker, *Triton* eller

Montebello, majestætisk nærme sig rheden; jeg så dens matrosers manøvrer, dens artilleristers eksercits, lige udenfor min villa.

Nu og da oplevede jeg også stormfulde dage, dage, på hvilken den rene himmel tilsløredes af sorte skyer, mens det azurblå Middelhav antog askens farve og den milde brise forvandlede sig til en orkan.

Furer overtrak himlens hvælvede spejl, den rolige havflade begyndte at koge som over et underjordisk bål. Af voven blev en bølge, af bølgen et bjerg. Den bløde og blide Amfitrite syntes, lig en forbitret jætte, at ville storme Olympen, idet hun vred sine arme i skyerne og hylede med den mægtige stemme, som man aldrig glemmer, når man én gang har hørt den.

På denne måde gik udsigterne for mit stakkels sørgespil stedse mere og mere i vasken.

Jeg beklagede mig en dag i havnekommandantens påhør over denne indflydelse af de ydre genstande på min fantasi og erklærede, at jeg var i den grad træt af at kæmpe mod disse indtryk, at jeg erkendte mig for besejret og fuldt og fast havde foresat mig fra den næste dag af at leve et udelukkende kontemplativt liv i al den tid, jeg opholdt mig i Toulon.

Til den ende spurgte jeg ham, hvem jeg kunne henvende mig til for at leje en bark, da en bark var den første nødvendighedsartikel, som ånden i sin sejr over stoffet tvang mig til at stræbe efter.

Havnekommandanten svarede, at han ville tænke over min bøn og udfinde et middel til at få den opfyldt.

Da jeg næste morgen åbnede mit vindue, så jeg i tyve skridts afstand under mig en herlig båd gynge ved strandbredden. Den

kunne på én gang sættes i bevægelse både med årer og sejl og var bemandet med tolv galejslaver.

Jeg tænkte just ved mig selv, at det netop var en sådan bark, som jeg havde ønsket mig, da opsynsmanden for slaverne, som havde fået øje på mig, lod båden lægge til, sprang i land og gik hen imod min dør.

Jeg gik denne respektable borger i møde.

Han tog en billet op af sin lomme og overrakte mig den.

Den var affattet i følgende udtryk:

> "Min kære metafysiker!
> Da man ikke tør bortlede digterne fra deres kald, og da De hidtil, som det lader, har svævet i vildfarelse angående Deres, sender jeg Dem den forlangte bark; så længe De bor i Toulon, kan De disponere over samme fra om morgenen, når havnen bliver åbnet, til om aftenen, når den bliver lukket.
>
> Hvis Deres øjne, trætte af at beskue himlen, nu og da skulle finde for godt at nedlade sig til jorden, vil De finde Dem omgivet af tolv kæltringer, hvis blotte syn straks vil føre Dem tilbage fra idealet til virkeligheden.
>
> Det er en selvfølge, at De i deres nærværelse hverken tør fremvise Deres klenodier eller Deres penge.
>
> Kødet er svagt, som De ved, og da et gammelt ordsprog siger, at man ikke må friste Gud, så må man så meget mindre føre mennesker i fristelse, i særdeleshed når disse mennesker allerede tidligere har bukket under for fristelsen.
>
> Deres oprigtige, osv."

Jeg kaldte på Jadin og meddelte ham vor lykke. Til min store forbavselse optog han ikke denne efterretning med den henrykkelse, jeg havde ventet: Det selskab, vi skulle omgås, forekom ham en smule blandet.

Men da han imidlertid, efter at have kastet et blik på vort mandskab, troede at opdage nogle karakteristiske ansigter under de røde huer, hvormed de var smykket, fattede han filosofisk sin beslutning, og idet han gav vore nye tjenere et vink til at sidde ubevægelige, bar han en stol ned til strandbredden, tog papir og blyant og begyndte på en skitse af barken og dens skrækkelige besætning.

For disse tolv mennesker, som sad der rolige, ulidenskabelige, lydige, ventende på vore befalinger og beredt til at efterkomme dem, havde alle begået en forbrydelse.

Nogle var tyve.

Andre mordbrændere.

Atter andre snigmordere.

Den menneskelige retfærdighed havde afgjort deres skæbne; det var nedværdigede, brændemærkede, af det menneskelige samfund udstødte væsener; det var ikke mennesker mere, det var ting; de havde ingen navne mere, det var numre.

Forenede dannede de et hele, og det hele var den æreløse ting, man kalder galejen.

I sandhed, havnekommandanten havde der skænket mig en sælsom foræring.

Og dog var det mig ikke ukært at se disse mennesker i nærheden, hvis blotte, i en salon udtalte benævnelse er en rædsel.

Jeg trådte ned til dem; de rejste sig alle og tog deres huer af.

Denne ydmyghed rørte mig.

"I ved, mine venner," sagde jeg til dem, "at havnekommandanten har stillet jer til min disposition for hele den tid, jeg bliver i Toulon?"

Ingen af dem svarede hverken med ord eller gebærder.

Man skulle have troet, jeg tiltalte tolv stenstøtter.

"Jeg håber, jeg vil blive tilfreds med jer, og hvad mig angår, kan I være rolige: I vil blive tilfredse med mig."

Den samme tavshed.

Jeg indså, at det måtte ligge i disciplinen.

Jeg tog nogle pengestykker op af lommen og tilbød dem til dem til at drikke min skål for, men ikke en eneste hånd strakte sig ud for at tage imod dem.

"Det er dem forbudt at tage noget," sagde opsynsmanden til mig.

"Og hvorfor det?" spurgte jeg.

"De må ingen penge have."

"Hm! Men De tillader dem dog at drikke et glas vin, til vi bliver færdige deroppe?"

"Åh, hvad det angår, det er der intet i vejen for."

"Nuvel, så lad hente en frokost fra marketenderiet i fortet; jeg skal betale det."

"Jeg sagde det nok til kommandanten," brummede opsynsmanden, idet han rystede på hovedet og trak på skuldrene, "jeg sagde nok, at De ville forvænne dem for mig."

"Fanden heller ... én svale gør ingen sommer!"

"Lad gå da! ... Gabriel, spring du hen til fortet Lamalgue ... Brød, vin og et stykke ost!"

"Jeg er på galejen for at arbejde, og ikke for at gå ærinder," svarede den, til hvem denne opfordring var stilet.

"Det er sandt ... jeg glemte, at du er alt for fin og fornem en herre dertil; men det er dog *din* frokost, det gælder om, ligeså godt som de andres, skulle jeg mene ..."

"Jeg har spist min suppe og har ingen appetit," svarede slaven, "derfor undskyld ..."

"Godt! Dirk er ikke så stolt af sig ... gå du, Dirk, men skynd dig, min ven!"

Den respektable galejopsynsmands formodning gik i opfyldelse. Den, han tiltalte og som formodentlig havde det misbrug at takke for sit navn, som han havde gjort af det sindrige instrument, ved hvis hjælp man er blevet sat i stand til at undvære en nøgle, rejste sig, og trækkende sin kammerat med sig – for på galejerne er, som man ved, enhver slave smedet sammen med en anden – gik han hen imod det marketenderi, der havde den ære at yde leverancerne til frokosten.

Mens han var borte, mønstrede jeg den genstridige, hvis uærbødige svar til min store forundring ingen ubehagelige følger førte med sig; men han havde vendt ansigtet fra mig, og da han bibeholdt denne stilling med en hårdnakkethed, som syntes at være resultatet af en fattet beslutning, kunne jeg ikke se hans træk.

Imidlertid havde jeg lagt mærke til hans blonde hår og ildrøde bakkenbarter ... og vendte tilbage til villaen med det forsæt at tage ham nærmere i øjesyn ved en gunstigere lejlighed.

Jeg tilstår, at den nysgerrighed, jeg følte med hensyn til denne person, fik mig til at rappe mig med frokosten.

Jeg skyndte på Jadin, der ikke fattede grunden til min utålmodighed, og gik atter ned til strandbredden.

Vore nye tjenere var langt fra ikke kommet så vidt som vi. Vinen fra fortet Lamalgue, hvidt brød og ost udgjorde for dem en lækkerbisken, som de ikke var vant til; og de trak deres frokost i langdrag, for at nydelsen kunne vare så meget længere.

Dirk og hans kammerat syntes i særdeleshed at sætte den behørige pris på dette flygtige velvære.

Vi må tilføje, at opsynsmanden var blevet i den grad nedladende, at han fulgte sine undergivnes eksempel, med den forskel, at der, hvad disse angik, var to om hver flaske, hvorimod han havde forbeholdt sig to flasker for sin egen mund.

Hvad den slave angik, opsynsmanden havde betegnet ved det poetiske navn Gabriel, havde hans lænkekammerat, der uden tvivl ikke ville renoncere på måltidet, tvunget ham til at sætte sig ned med de andre; men endnu stedse behersket af sit menneskehad, så han til med en ringeagtende mine, uden at røre noget.

Da de så mig, rejste de sig alle, skønt deres måltid, som sagt, endnu ikke var endt; men jeg gav dem et vink til at fuldende, hvad de havde påbegyndt så tappert, og sagde, at jeg ville vente.

Ham, jeg ville se, var det nu ikke længere muligt at undgå mit blik.

Jeg mønstrede ham derfor i al magelighed, skønt han havde trukket huen ned over øjnene, uden tvivl for at forebygge denne iagttagelse.

Det var en mand på otteogtyve til tredive år. I modsætning til sine kammerater, i hvis rå træk man med lethed kunne læse de lidenskaber, der havde bragt dem i den forfatning, hvori de befandt sig, havde han et af de intetsigende ansigter, hvoraf det i en afstand ikke er muligt at skelne et fremherskende træk.

Hans skæg, som han havde ladet vokse i hele dets fylde, var tyndt og af en rødblond farve, som ikke formåede at lægge noget karakteristisk i hans fysiognomi.

Hans lyseblå øjne svævede ustadigt fra den ene genstand til den anden, uden at oplives af noget indtryk; hans lemmer var spinkle og syntes af naturen ikke at være bestemt til noget trællende arbejde, lige så lidt som den krop, hvortil de sluttede sig, syntes at kunne udvikle nogen synderlig grad af fysisk energi.

Kort sagt, af de syv dødssynder, der på jorden hverver rekrutter til den Ondes fane, måtte ladheden være den, under hvis banner han kæmpede.

Jeg ville derfor snart have vendt mit blik fra dette menneske, der efter min overbevisning kun kunne gælde for en forbryder af anden rang i en menneskekenders øjne, hvis en dunkel erindring ikke havde tilhvisket min hukommelse, at det ikke var første gang, jeg så ham.

Uheldigvis var det, som nys bemærket, ikke af de ansigter, der frapperer én eller frembringer noget ejendommeligt indtryk, når de svæver forbi én, med mindre det sker under ejendommelige omstændigheder.

Skønt jeg var overbevist om, at jeg allerede havde set ham tidligere, hvilket hans hårdnakkede bestræbelser for at undgå

mit blik syntes end mere at stadfæste, var det mig dog umuligt at mindes, hvor og hvorledes jeg havde set ham.

Jeg nærmede mig opsynsmanden og spurgte ham om den af mine gæsters navn, der havde vist min frokost så liden ære.

Han hed Gabriel Lambert.

Dette navn kom ikke min hukommelse til hjælp; det var første gang, jeg hørte det.

Jeg troede at have taget fejl, og da Jadin nu viste sig i døren til villaen, gik jeg ham i møde.

Jadin kom slæbende med begge vore bøsser, da vor sejlads for den dag kun havde til formål at gøre jagt på søfugle.

Jeg vekslede nogle ord med ham og opfordrede ham til at tage den person, der var genstanden for min nysgerrighed, i nærmere betragtning.

Men Jadin mindedes slet ikke at have set ham, og navnet Gabriel Lambert var ham lige så ubekendt som mig.

Imidlertid havde slaverne endt deres måltid og rejste sig for atter at indtage deres bestemte pladser i barken; vi nærmede os nu også.

Og da man måtte springe fra klippe til klippe for at nå båden, gav opsynsmanden disse ulykkelige et vink til at springe ud i søen, der gik dem til knæene, og understøtte os på vejen.

Jeg bemærkede til min forundring, at de bød os albuerne, i stedet for, som almindelige matroser ville have gjort, at række os hænderne til støttepunkt.

Skete det ifølge en forud givet befaling?

Skete det i den ydmyge overbevisning, at deres hænder var uværdige til at berøre en retskaffen mands?

Hvad Gabriel Lambert angik, befandt han sig allerede med sin kammerat i barken på sin sædvanlige post og holdt sin åre i hånden.

2. Henri de Faverne

Vi stødte fra; men hvor stort antallet af de måger og havørne end var, der omflagrede os, var min opmærksomhed kun rettet på en eneste genstand. Jo længere jeg betragtede denne mand, desto klarere stod det for mig, at han for ikke ret længe siden havde spillet en rolle i en eller anden begivenhed i mit liv.

Hvor eller hvordan? Det var det, jeg forgæves brød min hjerne for at huske.

To eller tre timer forløb i denne frugtesløse grublen uden at medføre noget resultat.

Galejslaven syntes det på sin side at være så magtpåliggende at undvige mine blikke, at det indtryk, min stirren frembragte, begyndte at blive mig pinligt, og jeg gjorde mig nu umage for at tænke på noget andet.

Men åndens hårdnakkethed, når den først er på sporet efter noget, der er forsvundet af hukommelsen, er velbekendt; imod min vilje kom jeg atter og atter tilbage til denne mand.

Og desuden var der endnu noget, der bestyrkede mig i den tro, at jeg ikke tog fejl. Hver gang jeg nemlig havde opbudt selvovervindelse nok til at vende mig fra ham og se hen i en anden retning, bemærkede jeg, når jeg atter pludselig vendte mig om imod ham, at det var *ham*, der nu på sin side betragtede *mig*.

Således henrandt dagen; vi landede to eller tre gange. Jeg var på den tid beskæftiget med at samle de sidste begivenheder af Murats liv, og en del af disse begivenheder havde netop

tildraget sig på de steder, hvor vi befandt os. Snart landede vi for en tegnings skyld, som jeg ønskede optaget til mig af Jadin, snart for at anstille en simpel undersøgelse af lokaliteterne.

Hver gang nærmede jeg mig opsynsmanden i den hensigt at udfritte ham nøjere; men hver gang tilkastede Gabriel Lambert mig et så bønligt, ydmygt blik, at jeg opsatte den forklaring, jeg ønskede, til en anden lejlighed.

Klokken fem vendte vi tilbage til villaen.

Da den øvrige del af dagen skulle udfyldes med middagsmåltidet og med arbejde, affærdigede jeg opsynsmanden og hans bande, efter at have bestilt dem til mig igen klokken otte næste morgen.

Imod min vilje formåede jeg ikke at fæste tankerne på andet end den hemmelighedsfulde slave. Det er vist hændt os alle, at vi i vore erindringer leder efter et navn, som man ikke kan huske, og som man dog er sig bevidst at have kendt fuldkommen godt. Dette navn flyver så at sige for hukommelsen; hvert øjeblik svæver det os på tungen; man hører dets klang i øret; et flygtigt glimt belyser det; det vil træde over vore læber i et udråb – pludselig undslipper det os på ny, indhyller sig i et endnu tættere mørke og forsvinder endelig ganske, således at man spørger sig selv, om man ikke har hørt dette navn i drømme; og det er for os, som om ånden, hvis den endnu stod længere på at forfølge det, måtte forvilde sig i mulmet og berøre vanviddets grænser.

Således gik det nu med mig hele aftenen og en del af natten.

Men hvad der var endnu sælsommere, det var intet navn, ingen lyd uden legeme, der flyede mig; det var et menneske,

hvem jeg havde haft for øje i fem-seks timer, som jeg havde kunnet udfritte med mit blik og gribe med min hånd.

Denne gang nærede jeg i det mindste ingen tvivl – det var hverken nogen drøm, jeg havde haft, eller et fantom, der havde vist sig for mig.

Jeg var vis på virkeligheden.

Jeg ventede fuld af utålmodighed på morgenen.

Fra klokken syv af stod jeg ved mit vindue for at imødese barkens ankomst.

Jeg så, hvorledes den forlod havnen som et sort punkt; dens skikkelse blev tydeligere og tydeligere, alt som den kom nærmere.

Først antog den udseende af en fisk, der svømmer på havets overflade; snart begyndte årerne at blive synlige, og uhyret syntes at vandre på vandet med sine tolv poter.

Derpå skelnede man personerne og endelig også deres ansigtstræk.

Men da barken var kommet så nær, ledte jeg forgæves efter Gabriel Lambert; han var fraværende og to nye slaver var trådt i stedet for ham og hans kammerat.

Jeg ilede ned til strandbredden.

Slaverne troede, jeg havde hastværk med at indskibe mig, og sprang i vandet for at danne en kæde; men jeg gav deres opsynsmand et tegn til at komme i land alene og tale med mig.

Han kom, og jeg spurgte ham, hvorfor Gabriel Lambert ikke var med, som den foregående dag.

Han svarede mig, at Gabriel var blevet angrebet af en heftig feber om natten og havde bedt om at blive fritaget for sin

tjeneste, hvilket også var blevet ham bevilget på lægens anbefaling.

Mens jeg talte med opsynsmanden, over hvis skulder jeg kunne se barken og mandskabet, tog en af slaverne et brev op af lommen og viste mig det.

Det var ham, man havde betegnet med navnet Dirk.

Jeg anede, at Gabriel havde udfundet et middel til at skrive mig til, og at Dirk havde påtaget sig at besørge dette ærinde.

Jeg svarede med et nik på det tegn, man havde gjort mig, og takkede opsynsmanden.

"Ønsker herren at tale med ham?" spurgte han mig. "I så fald skal jeg tage ham med i morgen, hvad enten han er syg eller ej."

"Nej," svarede jeg, "men hans ansigt var mig påfaldende, og da jeg ikke så ham i dag blandt hans kammerater, var jeg nysgerrig efter at erfare årsagen til hans fravær. Det har forekommet mig, at denne mand står højere end dem, i hvis selskab, han befinder sig."

"Ja," svarede opsynsmanden, "han er en af *vore herrer*."

Jeg skulle til at spørge om, hvad han forstod ved dette udtryk, da så jeg Dirk, der trak sin lænkekammerat med sig, løfte en sten op på strandbredden og lægge det brev, han havde vist mig, under samme.

Nu længtes jeg, som man vel kan begribe, kun efter at få dette brev i min besiddelse.

Jeg affærdigede opsynsmanden med en håndbevægelse, som antydede, at jeg intet videre havde at sige ham, og satte mig ved siden af stenen.

Han gik straks tilbage for at indtage sin plads forude i båden.

Imidlertid løftede jeg stenen op og bemægtigede mig brevet – sælsomt nok, ikke uden en vis sindsbevægelse.

Jeg vendte tilbage til villaen. Brevet var skrevet på groft konceptpapir, det var dog ingenlunde tilsmudset, men sammenlagt med en vis elegance.

Håndskriften var fin og så regelmæssig, at den ville have gjort en skriver af profession ære.

Det bar følgende udskrift:

"Herr Alexandre Dumas."

Denne mand havde altså straks genkendt mig. Jeg skyndte mig at åbne billetten og læste følgende:

"Min herre!

I går så jeg den umage, De gjorde Dem for at genkende mig, og De vil ligeledes have bemærket, at det var *mig* magtpåliggende ikke at blive genkendt.

De vil begribe, at blandt alle de ydmygelser, vi er udsat for, er det en af de største, i den nedværdigelse, hvori vi befinder os, at stå ansigt til ansigt med en mand, som man tidligere har kendt i verden.

Jeg har derfor foretrukket at udgive mig for syg, hellere end udstå denne ydmygelse i dag.

Hvis De, min herre, endnu skulle nære nogen medlidenhed med en ulykkelig, der kun alt for godt ved, at han ingen ret har til medlidenhed, så forlang ikke, at jeg skal træde i Deres tjeneste igen. Jeg drister mig endog til at bede Dem om noget mere: Afhold Dem fra ethvert spørgsmål om mig. Beviser De mig denne gunst, hvorom

jeg indstændigt bønfalder Dem, giver jeg Dem mit æresord på, at jeg, inden De forlader Toulon, skal meddele Dem det navn, under hvilket De har truffet mig; dette navn vil oplyse Dem om alt, hvad De ønsker at vide om mig.

Hav den godhed at tage hensyn til en mands bøn, der ikke vover at kalde sig

Deres ydmyge tjener

Gabriel Lambert."

Ligesom udskriften var indholdet skrevet med den skønneste håndskrift, man kan se; det vidnede om, at forfatteren var vant til at bruge pennen, skønt nogle ortografiske bommerter forrådte mangel på opdragelse.

Underskriften var forskønnet med en af disse komplicerede snirkler, som man træffer i enden af visse landsbynotarers navne.

Det var en sælsom blanding af oprindelig simpelhed og senere tilegnet elegance.

Dette brev sagde mig i øjeblikket intet, men det lovede mig af fremtiden alt, hvad jeg ønskede at erfare.

Jeg følte mig grebet af medynk med denne natur, der stod højere, eller, om man vil, lavere end de andre.

Lå der ikke en rest af storhed i hans ydmyghed?

Hvorom alting var, jeg besluttede at opfylde, hvad han havde forlangt af mig.

Jeg sagde til opsynsmanden, at jeg, langt fra at ønske, at man skulle give mig Gabriel Lambert igen, tværtimod ville have været den første til at bede om, at man ville befri mig for dette menneske, hvis ansigt mishagede mig.

Videre talte jeg ikke om ham, og ingen nævnte hans navn oftere i mit påhør.

Jeg blev endnu fjorten dage i Toulon, og i disse fjorten dage vedblev barken og dens mandskab at stå til min rådighed.

Nu meldte jeg min afrejse forud.

Jeg ønskede, at denne efterretning skulle nå Gabriel Lamberts øren.

Jeg ville se, om han erindrede sig det æresord, han havde givet mig.

Den sidste dag forløb, uden at noget røbede, at min mand havde gjort de fjerneste anstalter til at holde sit løfte, og jeg tilstår, at jeg allerede begyndte at bebrejde mig min delikatesse, da jeg ved afskeden fra mine folk så Dirk kaste et blik på den sten, hvorunder jeg havde fundet brevet.

Dette blik var så betegnende, at jeg øjeblikkelig forstod det; jeg besvarede det med et tegn, som skulle betyde:

"Det er godt!"

Og mens de ulykkelige, utrøstelige over at forlade mig – for de fjorten dage, de havde tilbragt i min tjeneste, havde været fjorten sande festdage for dem – fjernede sig fra villaen med tunge åreslag, løftede jeg stenen op og fandt et kort under den.

Et skrevet kort – men man skulle have svoret på, at det var kobberstukket.

På dette kort læste jeg:

Vicomte Henri de Faverne.

3. Operafoyeren

Gabriel Lambert havde ret: Dette navn sagde mig, om end ikke alt, så dog en del af, hvad jeg ønskede at vide.

"Rigtigt, Henri de Faverne!" udbrød jeg, "Henri de Faverne! Ham er det! Hvad djævelen var der i vejen, at jeg ikke kunne genkende ham straks?"

Vel havde jeg kun set den mand, der bar dette navn, to gange; men det skete under omstændigheder, ved hvilke hans træk havde indpræget sig dybt i min hukommelse.

Det var ved den tredje opførelse af *Robert le Diable*. I en af mellemakterne spadserede jeg frem og tilbage i foyeren med min ven baron Olivier d'Hornay.

Jeg havde atter truffet ham igen samme aften efter et treårigt fravær.

Forretningsanliggender havde kaldt ham til Guadeloupe, hvor hans familie besad betydelige plantager, og han var først kommet hjem fra kolonierne for en måned siden.

Jeg havde genset ham med stor fornøjelse; for vi havde tidligere stået i fortroligt forhold til hinanden.

To gange mødte vi, idet vi spadserede frem og tilbage, en mand, som hver gang betragtede Olivier på en affekteret, påfaldende måde.

Vi var i begreb med at gå forbi ham tredje gang, da Olivier sagde til mig:

"Har De noget imod, at vi tager denne motion ude i gangen?"

"Ikke det mindste," svarede jeg, "men hvorfor?"

"Det skal jeg sige Dem."

Et par skridt bragte os ud i korridoren.

"Fordi vi to gange er stødt på en vis person," vedblev Olivier.

"Som har begloet Dem på en sælsom måde, det har jeg også lagt mærke til. Hvad er det for en mand?"

"Det kan jeg ikke sige Dem så nøje; men så meget ved jeg, at han har i sinde at yppe klammeri med mig, og dertil sporer jeg sandelig ingen tilbøjelighed."

"Hvor længe er det siden, De tilegnede Dem disse mådeholdne grundsætninger, min kære Olivier? Husker jeg ret, stod De engang i ry for snarere at søge end undgå klammeri."

"Ja, jeg slås endnu, når nødvendigheden byder det; men De ved nok, man slås ikke med enhver."

"Jeg forstår ... denne mand er en lykkeridder."

"Jeg ved det ikke med vished, men jeg har grund til at formode det."

"I så fald har De fuldkommen ret, min kære; livet er en kapital, som man kun tør sætte på spil mod en omtrentlig dertil lige svarende; hvem der handler anderledes, spiller som en dåre."

I dette øjeblik gik døren til en loge op, og en ung, smuk kone tilkendegav Olivier ved en høflig håndbevægelse, at hun ønskede at tale med ham.

"Undskyld, min kære, jeg må forlade Dem."

"Længe?"

"Nej, bliv kun ved at spadsere frem og tilbage i gangen; inden ti minutter skal jeg være hos Dem igen."

"Fortræffeligt!"

Jeg vedblev at gå alene frem og tilbage i den fastsatte tid og befandt mig netop på den modsatte side af, hvor jeg havde forladt Olivier, da jeg pludselig hørte en lydelig larm og så andre spadserende strømme hen til den side, hvorfra larmen kom. Jeg nærmede mig, som de andre, og så Olivier træde ud af en gruppe. Da han så mig, greb han hastigt min arm med de ord:

"Kom, min ven, lad os gå!"

"Hvad er der sket?" spurgte jeg. "Hvorfor er De så bleg?"

"Hvad jeg forudså, er indtruffet; dette menneske har fornærmet mig, og jeg må slås med ham; men følg nu med hjem til min eller Deres bopæl, der skal jeg fortælle Dem alt."

Vi ilede rask ned ad en af trapperne; den fremmede gik ned ad den anden; han holdt sit lommetørklæde for ansigtet, og dette tørklæde var ganske blodigt.

Olivier og jeg mødte ham ved døren.

"De vil ikke forglemme, min herre," sagde den fremmede med lydelig stemme, for at blive hørt af alle, "at jeg venter Dem i morgen tidlig klokken seks i Boulogneskoven, i Jægerhusalleen!"

"Godt, min herre," svarede Olivier med et skuldertræk, "det er en aftale."

Og han trådte et skridt tilbage for at gøre plads for sin modstander, der indhyllede sig tættere i sin kappe og trådte ud med en holdning, der åbenbart var beregnet på at vække opsigt.

"Min Gud!" sagde jeg til Olivier, "hvem *er* denne herre? Og sådan én vil De slås med?"

"Jeg kan jo ikke andet."

"Hvorfor kan De ikke andet?"

"Fordi han har løftet hånden imod mig, og fordi jeg har slået ham over ansigtet med min stok."

"Virkelig?"

"På ære! En ren sjoverscene ... den gemeneste, De kan tænke dem! Jeg skammer mig dybt, men det kan ikke ændres; hvad der er sket, er sket."

"Men hvem er da denne bengel, som tror, at man er nødt til at give folk som os en ørefigen for at tvinge dem til duel?"

"Hvem han er? En herre, som kalder sig vicomte Henri de Faverne."

"Henri de Faverne? Det navn kender jeg ikke."

"Ja, jeg ikke heller."

"Men hvorledes kan De da duellere med et menneske, De ikke kender?"

"Netop fordi jeg ikke kender ham, har jeg fået denne duel på halsen. Det forekommer Dem besynderligt, ikke sandt?"

"Det tilstår jeg."

"Jeg skal fortælle Dem historien. Ser De, det er et herligt vejr i aften ... hvad om vi slentrede op ad Madeleinekirken til, i stedet for at spærre os inde mellem fire vægge?"

"Jeg går med, så langt De vil."

"Sagen er denne. Vicomte Henri de Faverne, som han kalder sig, har kostbare heste og spiller højt spil, uden at man ved, hvor hans penge kommer fra; for resten betaler han alt punktligt, hvad han køber, eller hvad han taber, og for så vidt er der intet at sige ham på. Men da han, som det synes, står i begreb med at gifte sig, har man forlangt nogle oplysninger om den formue, han ødsler med på en så blændende måde; og han

har svaret, at han hører til en rig kolonistfamilie, der ejer betydelige plantager på Guadeloupe.

Da jeg nu netop kommer derfra, har man forhørt sig hos mig og spurgt mig, om jeg kender en grev de Faverne på Pointe-a-Pitre.

Jeg må sige Dem, min kære, at jeg på Pointe-a-Pitre kender alt, hvad der fortjener at kendes, og at der fra den ene ende af øen til den anden lige så lidt gives en grev de Faverne som bag på min hånd.

De vil begribe, at jeg har sagt sandheden ganske simpelt, uden at lægge videre vægt på, hvad jeg sagde. Sandhed var og er det, og den ville jeg i ethvert tilfælde ikke have dulgt.

Men nu synes det, at den omstændighed, at jeg ikke kender denne herre, har lagt hans giftermålsplaner hindringer i vejen. Han har lydeligt besværet sig over, at jeg var en bagvasker, og erklæret, at mine bagvaskelser skulle komme mig dyrt til at stå. Jeg har ikke bekymret mig videre derom; men i aften stødte jeg på ham, som De så, og det anede mig – De ved, sligt føler man forud – at jeg ville komme i klammeri med dette menneske.

Forresten, kære ven, er De mit vidne til, at jeg har søgt at undgå denne duel så længe som muligt; men mere kan jeg ikke gøre. Jeg har forladt foyeren og er gået ud i korridoren; da jeg bemærkede, at han var fulgt efter os, trådte jeg ind i grevinde M…'s loge, som selv er en kreolsk dame og som aldrig har hørt tale hverken om denne herre eller om nogen af navnet Faverne.

Jeg troede, jeg var blevet ham kvit; men nej … Han ventede på mig lige overfor logedøren; resten ved De: i morgen går duellen for sig."

"Klokken seks, sagde han jo; men hvem har arrangeret det således?"

"Det er et nyt bevis på, at jeg har med en eventyrer at bestille!

Tilkommer det vel de duellerende selv at bestemme tid eller sted? Hvad skulle da vidnerne have at bestille? Og klokken seks om morgenen! Hvem står vel op klokken seks?

Denne herre har formodentlig været avlskarl i sin tid; hvad mig angår ved jeg, at jeg vil være i et græsseligt lune i morgen tidlig og håndtere kården som en fusker!"

"Som en fusker, kære ven?"

"Ja! Hvad fanden – det er dog et alvorligt anliggende, en duel, skulle jeg mene; man giver sig al mulig tid til elskov, men under ikke hinanden den mindste tid til dueller! Så meget ved jeg, at jeg hidtil altid har duelleret klokken elleve eller tolv, og det har jeg befundet mig vel ved.

Klokken seks om morgenen! Og det i oktober måned! Man kreperer jo af kulde; man gyser; man har ikke sovet!"

"Nå, så gå straks hjem og i seng!"

"Det er godt nok at sige: Gå i seng; men når man skal slås næste morgen, så har man altid noget at besørge først: Et lille testamente, et brev til sin moder eller sin elskede; og alt det holder én da vågen til klokken to.

Og så sover man jammerligt; for hvor tapper man end er – man må sige, hvad man vil – den nat, der går forud for en duel, er altid urolig ... Og så stå op klokken fem! for når man skal være i Boulogneskoven klokken seks, må man jo stå op en time før. Stå op ved lys! Kender De noget værre?

Men derfor råder jeg ham også til at tage sig i agt, den gode vicomte; jeg skal sandelig ikke skåne ham! Apropos, De vil dog

være min sekundant?"

"Det forstår sig."

"Tag Deres kårder med; jeg vil ikke benytte min egen ... han kunne finde på at kalde det en uærlig fordel på min side."

"De slås på kårder?"

"Ja, det foretrækker jeg; kården dræber lige så godt som pistolen, og den lemlæster ikke; en kejtet kugle knuser en arm; den må sættes af, og så er man enarmet. Tag De Deres kårder med, som sagt."

"Godt; jeg skal være hos Dem klokken fem."

"Gud, hvor det også må være ubehageligt for Dem at stå op på den tid!"

"Åh, mig er det temmelig ligegyldigt; jeg lægger mig næsten aldrig før."

"Lige meget; hvis det havde været en affære mellem dannede mennesker og De ville have været mit vidne, så havde De fastsat den tid, der passede mig bedst ... klokken elleve eller tolv ... så skulle De se! Jeg ville vinde hundrede procent ved den forandring!"

"Vist ikke; jeg er overbevist om, at De vil vise Dem fra en glimrende side."

"Jeg skal gøre mit bedste; men på ære, jeg ville hellere have duelleret i aften under en lygte som en soldat på vagten, end stå op på den tid i morgen. De, min kære, som intet testamente har at skrive, gå De hjem og søg forglemmelse i dynerne!"

"Jeg forlader Dem, min kære Olivier, men det sker for ikke at spilde mere af den korte tid, De har til Deres rådighed. Har De ellers noget, De ønsker udrettet?"

"Ja, jeg skal jo have to vidner; gå hen i klubben og sig til Alfred de Nerval, at jeg gør regning på ham … det vil ikke forstyrre ham, da han jo dog gerne sidder og spiller til daggry. Og så behøver vi jo også – jeg ved sandelig ikke, hvor jeg har mit hoved henne – vi behøver en læge, kære ven; for hvis jeg bibringer ham et stik, har jeg ingen lyst til at suge blodet ud af såret; jeg foretrækker, at man årelader ham."

"Er der nogen, De giver fortrinnet?"

"I hvad henseende?"

"Nogen læge, mener jeg?"

"Nej, jeg er lige bange for dem alle sammen."

"Tag Fabian! Er han ikke Deres huslæge? Han er også min, og han vil vise os denne tjeneste med fornøjelse."

"Men tror De ikke, han frygter for, at det kan skade ham hos kongen? Han er nylig blevet ansat ved hoffet, som De ved."

"Vær bare rolig; det vil han ikke tænke på."

"Det tror jeg heller ikke; for det er en fortræffelig mand. Undskyld mig hos ham, så godt De kan, i anledning af den tidlige opståen."

"Bah! det er han vant til."

"Når det gælder om en nedkomst, måske; men ikke for en duels skyld. Men jeg står her og plaprer som en skade og opholder Dem, som nu burde have ligget på Deres grønne øre. Skynd Dem i seng, kære ven, skynd Dem i seng!"

"Nu vel, godnat … og godt mod!"

"Hm! Jeg ved sandelig ikke, hvorledes det vil gå," sagde Olivier gabende; "for De gør Dem intet begreb om, hvor jeg er ked af at slås med den galgenkandidat!"

Med disse ord forlod Olivier mig for at begive sig hjem; men jeg måtte først tale med Alfred de Nerval og Fabian.

Da jeg gav ham min hånd til afsked, havde jeg følt hans ryste som af en nervøs krampe.

Dette kunne jeg umuligt forklare mig; Olivier var bekendt som en mand, der aldrig undveg, men snarere selv fremkaldte dueller. Hvorledes kunne denne da gøre et sådant indtryk på ham?

Lige meget; jeg var ikke mindre sikker på ham næste morgen af den grund.

4. Forberedelser

Jeg ilede til doktoren og derfra til klubben.

Alfred lovede mig, ikke at gå til sengs, og Fabian at være oppe på det fastsatte klokkeslæt; begge skulle indfinde sig hos Olivier kvart i fem.

Klokken halv fem kom jeg til ham for at meddele ham, at alt var bragt i orden efter overenskomst.

Jeg fandt ham siddende ved bordet, beskæftiget med at fuldende et brev.

Han havde ikke været i seng.

"Nå, min kære Olivier," spurgte jeg; "hvorledes befinder De Dem?"

"Yderst slet; De ser det trætteste menneske for Dem af verden.

Jeg har, som jeg forudså, ikke haft tid til at sove et eneste minut, og skønt Lapierre har fyret dygtigt i, som De ser, har ilden været utilstrækkelig til at varme mig. Er det koldt udenfor?"

"Nej; men det er fugtigt og tåget i vejret."

"Aha! Så skal De oven i købet se, vi oplever den fornøjelse at blive gennemblødte. Duellere i plaskregn, med fødderne i snavs til op over anklerne – hvor det er yndigt!

Havde det menneske ikke været fjantet, kunne vi have opsat affæren til senere op ad dagen, eller i det mindste duelleret under tag; men han kan også være rolig – hans sag er klar, og

jeg svarer Dem for, jeg skal kurere ham for den lyst at yppe klammeri med mig en anden gang!"

"De taler, min kære, som om De var vis på at dræbe ham."

"Vis på det, ved De nok, kan man aldrig være; det kan kun en læge brovte af. Ikke sandt, Fabian?" tilføjede Olivier smilende, idet han rakte den indtrædende doktor hånden. "Men jeg vil give ham et dygtigt kårdestik, det er alt."

"Af samme sort som det, De dagen før Deres afrejse til Guadeloupe bibragte den portugisiske officer, hvis liv det kostede mig så megen møje at redde?" spurgte Fabian.

"Ah, med ham var det en ganske anden sag; han havde valgt maj måned; og i stedet for selv at bestemme sin egen time, spurgte han mig høfligt om min.

Tænk Dem, min kære Alexandre, det var en ren lysttur; vi sloges i Montmorency i et herligt vejr klokken elleve om formiddagen.

Husker De, Fabian? I busken ved siden af os var der en nattergal, som sang – jeg er en lidenskabelig elsker af fugle. Mens jeg duellerede, hørte jeg denne nattergal synge; den fløj først derfra ved den bevægelse, De gjorde, da De så min modstander falde.

Og hvor faldt han ikke smukt, idet han hilste mig med hånden! Denne portugiser var en mand af verden ... De skal se, den anden vil styrte som en okse, idet han oversprøjter mig med snavs."

"De er altså en Saint-Georges, min kære Olivier," sagde han, "siden De kan tale med denne sikkerhed?"

"Nej, jeg fægter endog temmelig slet; men jeg har en fast hånd og en sjælden koldblodighed på kamppladsen; desuden

har jeg denne gang at gøre med en kryster."

"Med en kryster ... som har udfordret Dem."

"Det siger intet; det er tværtimod et bevis på min påstand.

De så jo, at han, i stedet for i al stilhed at sende mig sine sekundanter, ville gøre sig modig ved at fornærme mig selv, og desuden gik han to gange forbi mig, uden at gøre andet end at se på mig. Da jeg undveg ham, troede han formodentlig, jeg var bange, og spillede storpraleren. Dertil kommer, at min mand trænger til at duellere med én, der er anset i verden, for atter at hæve sin sunkne ære. Det er ingen duel, han tilbyder mig, det er en spekulation, han foretager.

For resten vil De se alt dette på kamppladsen.

Ah, der har vi endelig Nerval; jeg troede ikke, han ville komme."

"Det er ikke min skyld, min kære," sagde den kommende ved sin indtræden. "For resten har jeg ikke forsinket mig." Han tog sit ur op af lommen. "klokken er fem, hverken mere eller mindre. Tænk dig, jeg vandt 30.000 francs fra Valjuson og måtte give ham revanche på revanche, til han havde tabt 10.000 til. Nå, du skal altså slås?"

"Ja."

"Alexandre fortalte mig det i det øjeblik, jeg tabte en indsats på 200 louisdorer til den døgenigt Larry ... så jeg lånte ham kun et halvt øre. Hvad jeg ville sige – jeg havde allerede tabt nogle og tyve tusind francs, da jeg fik det gode indfald at søge min regres hos Valjuson i ecarté ... så jeg i det hele kan sige hverken at have vundet eller tabt. De spiller ikke, Fabian?"

"Nej."

"Deri handler De klogt: jeg kender intet tåbeligere end spil; det er en slem vane, som jeg har tilegnet mig, og som jeg hellere end gerne ville være kvit igen. Gives der intet middel derimod, doktor? Det vil sige, et behageligt, et moralsk middel, som lader sig forene med en god sundhedsdiæt?

Hør, Olivier, hvor har d'Harville fået sin afskyelige kok fra? Fra en eller anden konstitutionel minister? I går middags gav han os en diner, som ingen kunne spise. Du anede det vist, gavtyv, siden du ikke kom ... jeg ville ønske, jeg havde fulgt dit eksempel. Apropos, hvor skal duellen stå?"

"I Boulogneskoven, i Jægerhusalleen."

"Oh, den klassiske tradition! Siden du rejste til Guadeloupe er det gået af mode at slås der. Man duellerer i Clignancourt eller i Vincennes. Der finder man herlige pladser, som Nestor har opdaget – vor nyere Columbus; og det var der, han sloges med Gallors ... En kostelig duel!

Du ved, hvor tapre de begge er: De gav hinanden tre kårdestik hver og skiltes ad, tilfredse som guder.

Numero Deus impare gaudet. Note 1)

Ha, ha! Du ser, jeg har ikke svedt min latin ud endnu! Og når jeg betænker, at den pjalt, den Larry, skulle vinde to hundrede louisdorer fra mig i tre træffere ..."

"I aften kan du tage din revanche. Men jeg tror, mine herrer," sagde Olivier, "at det er på tide at bryde op ... vi tør ikke lade vente på os."

"Hvorledes kommer vi dertil?"

"Jeg har en slags landauer stående hernede på gaden," svarede jeg, "en vogn, som har et særdeles respektabelt udseende. Ingen vil ane, at den indeholder dræbende våben."

"Godt, lad os så gå."

Vi gik ned, steg op i vognen og befalede kusken at køre til Jægerhusalleen i Boulogneskoven.

"Apropos," sagde Alfred, da køretøjet havde begyndt at sætte sig i bevægelse, "jeg vil måske også få en duel."

"Hvorledes da?" spurgte Olivier.

"For din skyld."

"For min skyld?"

"Ja; du ved, du sagde til madame de Meranges for kort tid siden, at du ingen hr. de Faverne kendte på Guadeloupe."

"Det er sandt."

"Det hørte jeg, mens jeg var beskæftiget ved whistbordet; det fo'r mig ind i hovedet gennem det ene øre, men gik ikke ud gennem det andet; og det sad endnu derinde, da man i forgårs i klubben foreslog som medlem en hr. de Faverne, der kalder sig vicomte, men vist, når alt kommer til alt, er intet eller mindre end intet. Jeg bemærkede da, at det var umuligt at optage denne person, at familien de Faverne aldeles ikke eksisterede, at du, Olivier, kendte hele Guadeloupe som din lomme, og at du aldrig havde hørt tale om folk af dette navn. Følgen var, at han blev forkastet.

For resten er det ubehageligt nok, da han er en god spiller. Jeg ved, han har erfaret, at jeg har udtalt mig imod ham, og det har bragt fyren i harnisk. Men det sætter mig ingen grå hår i hovedet; når han bliver ked af at være vred på mig, kan han sige til ... jeg er parat.

Apropos, hvem er det, du skal slås med?"

"Med ham."

"Med hvem?"

"Med din hr. Henri de Faverne."

"Hvadbehager! Mig er han vred på, og dig duellerer han med?"

"Ja, han må have fået at vide, at de meddelte oplysninger hidrører fra mig, og derfor er det naturligt, at han har henvendt sig til mig som kilden."

"Hvis det forholder sig således," udbrød Alfred, "så skal jeg sige ham ..."

"Du skal intet sige ham. Han er en bengel, som man ikke taler med; og desuden står dit anliggende i ingen som helst forbindelse med mit. Han har fornærmet mig, og mig tilkommer det at slås med ham; det er det hele. Når jeg er færdig, kan turen senere komme til dig."

"Godt; men du plejer at rede folk slemt til ... jeg siger dig, du må ikke slå mig ham rent ihjel; kun under den betingelse overlader jeg dig ham. Vil du have en cigar?"

"Nej, jeg takker."

"Du ved ikke, hvad du afslår; det er af kongen af Spaniens ægte tobak, som Vernon har bragt med fra Havana.

De ryger ikke, doktor?"

"Aldrig."

"Hvilke tider!"

Og Alfred tændte sin cigar, lænede sig op i et hjørne af vognen, og overladende sig helt og holdent til den behagelige syssel, han havde skabt sig selv, fordybede han sig i rygningens narkotiske vellyst.

Note 1: **Numero deus impare gaudet:** "Gud elsker de ulige tal", fra Virgils *Bucolica*. *Udg. anm.*

5. Jægerhusalleen

Imidlertid havde der udbredt sig en bleg og mat lysning i østen, og man skimtede Boulogneskoven, der var indhyllet i en tåge.

En vogn kørte foran vor, og da den slog ind på vejen til porten Maillot, tvivlede vi ikke om, at det var vor modstanders; vi befalede derfor vor kusk at følge den. Den kørte til Jægerhusalleen og holdt i indgangen til samme; vor indhentede den og gjorde ligeledes holdt.

Vi steg ud.

De andre herrer var allerede af vognen.

Jeg kastede et blik på Olivier.

Der var foregået en fuldstændig forandring med ham; den nervøsitet han havde vist om aftenen, var aldeles forsvundet, han var rolig og kold; et yderst ringeagtende smil spillede om hans læber, og en let rynke mellem øjenbrynene var den eneste sammentrækning, man kunne bemærke i hans ansigt. Ikke et ord trådte over hans læber.

Hans modstander frembød et ganske modsat skue; han talte højt, brast flere gange i en skraldende latter og gestikulerede voldsomt; men desuagtet var hans fortrukne ansigt blegt og forstyrret; fra tid til anden snørede en slags nervekrampe hans bryst sammen og tvang ham til at gabe.

Vi nærmede os begge hans sekundanter, som var nødt til at bede ham fjerne sig.

Nu trådte han fløjtende nogle skridt tilbage og stødte sin spadserestok, som han holdt i hånden, så heftigt i jorden, at

den gik i stykker.

Forberedelserne til kampen var lette at ordne; hr. de Faverne havde bestemt tiden, Olivier havde valgt våbnene; enhver udsoning var umulig.

Det gjaldt derfor ene og alene det spørgsmål, om vi skulle lade kampen ende efter det første sår eller lade den have sit frie løb, så længe de kæmpende selv fandt for godt.

Olivier havde afgivet sin erklæring i denne henseende; han var berettiget dertil i sin egenskab af den fornærmede. Intet andet kunne standse kampen end en af modstandernes fald.

Hr. de Favernes vidner fremkom vel med indvendinger derimod, men blev nødt til at give efter. Vi kendte ingen af dem; det var venner af hr. Henri de Faverne, og bortset fra deres tone og underofficersopførsel fandt vi dem temmelig fortrolige med det hverv, de havde påtaget sig.

Jeg overrakte dem kårderne, som de undersøgte.

Under denne mønstring vendte jeg tilbage til Olivier.

Han var beskæftiget med at analysere en heraldisk fejl, der havde indsneget sig i vicomtens uden al tvivl selvopfundne og improviserede våben: Vicomten bar farve på farve.

Da han så mig, tog han mig til side.

"Her er to breve," sagde han til mig, "det ene til min moder, det andet til ..."

Han udtalte ikke navnet, men han viste mig udskriften på brevet: det var en ung dame, som han elskede og stod i begreb med at ægte.

"Man ved ikke, hvad der kan tildrage sig," vedblev han, "skulle der tilstøde mig en ulykke, så besørg dette brev til min moder;

og hvad det andet angår, kære ven, vil De have den godhed at levere hende det egenhændigt."

Jeg lovede ham det.

Da jeg så, at hans mine stedse blev roligere, jo nærmere det afgørende øjeblik kom, sagde jeg til ham:

"Jeg begynder at tro, min kære Olivier, at denne herre har handlet urigtigt i at fornærme Dem, og at han vil betale sin ubesindighed dyrt."

"Ja," tilføjede doktoren, "især hvis De virkelig er så koldblodig, som De ser ud til at være."

Et smil spillede på Oliviers læber.

"Hvor mange gange i minuttet, doktor," sagde han, "slår i den normale, sunde tilstand en mands puls, der ingen grund har til sindsbevægelse?"

"En fire- til femogtres gange," svarede Fabian.

"Føl min, doktor," vedblev Olivier og rakte ham hånden.

Fabian tog sit ur op, lagde sin finger på pulsåren og sagde, da minuttet var forløbet:

"Seksogtres! Det er et mærkeligt herredømme over sig selv! Enten er Deres modstander en Saint-Georges eller en dødens mand!"

"Er du færdig, min kære Olivier?" spurgte Alfred og vendte sig om.

"Ja," svarede Olivier, "jeg venter."

"Nu vel, mine herrer, så er der intet til hinder for, at duellen kan begynde."

"Ja, ja! Gesvindt blot! Gesvindt! Gudsdød, lad det få en ende!" udbrød hr. de Faverne.

Olivier betragtede ham med et let, foragteligt smil, og da han nu så, at hans modstander tog sin kjole og vest af, lagde han også sine.

Nu viste der sig en ny forskel mellem disse to mænd.

Olivier var klædt med udsøgt smag: Han havde gjort fuldstændig toilette; hans skjorte, af den fineste batist, var hvid som sne og omhyggeligt kruset; hans var nylig afraget, og hans hår faldt ned i lokker, som om de just var blevet berørt af kammertjenerens jern.

Hr. de Favernes hår derimod vidnede om en højst urolig nat.

Man så, at han ikke var blevet friseret siden den foregående dag, og at denne frisure var blevet bragt i betydelig uorden ved hans urolige bevægelser i sengen; hans skæg var langt, og hans bomuldsskjorte var rimeligvis den samme, hvori han havde lagt sig.

"Der er ingen tvivl om, at denne mand er en bonde," mumlede Olivier.

Jeg rakte ham den ene kårde, mens man overleverede hans modstander den anden.

Olivier tog den ved klingen og syntes næppe at se på den; man skulle tro, det var en stok, han holdt i hånden.

Hr. de Faverne tog derimod sin ved håndfanget og gjorde to eller tre stød med den i luften; derpå omviklede han sin hånd med et lommetørklæde for at befæste den bedre i hånden.

Nu først trak Olivier sine handsker af, men holdt det for overflødigt at anvende den forsigtighedsregel, hans modstander havde truffet. Jeg betragtede denne hånd med beundring; den var hvid og fintformet som en damehånd.

"Nå, min herre?" sagde vicomten. "Nå?"

"Jeg venter Dem," svarede Olivier.

"Fremad, mine herrer!" sagde Alfred.

Modstanderne, som stod i ti skridts afstand fra hinanden, nærmede sig nu; jeg bemærkede, at Oliviers mine opklaredes og blev mere og mere smilende, jo nærmere han kom sin fjende.

Dennes ansigt antog derimod et præg af glubskhed, som jeg ikke havde troet dets træk modtagelige for; hans øjne blev blodskudte og hans ansigt askegråt.

Jeg begyndte at dele Oliviers mening: denne mand var en kujon.

I det øjeblik, kårderne berørte hinanden, åbnede hans læber sig, og man så to rækker krampagtigt sammenpressede tænder.

Begge faldt ud imod hinanden; men lige så simpel, utvungen og elegant Oliviers holdning var, lige så stiv og ubehjælpsom, skønt efter alle kunstens regler, var hans modstanders.

Man så, at denne mand havde lært at fægte i en vis periode af sit liv, hvorimod den anden, som en ægte adelsmand, havde været vant til at lege med rapirer fra sin barndom af.

Hr. de Faverne begyndte angrebet; hans første stød var heftige, stærke, bestemte; men efter at have ført disse stød, holdt han inde, som om han blev forbavset over sin fjendes modstand. Olivier havde virkelig pareret hans udfald med samme lethed, som om det havde været under en øvelse i fægtesalen.

Hr. de Faverne blev, om muligt, endnu blegere, Oliviers mine endnu mere smilende end før.

Nu forandrede den første sin stilling; han bøjede knæene, spredte benene fra hinanden efter de italienske fægtemestres vis og begyndte de samme stød på ny, men ledsagede dem med

sådanne udråb, som gymnastiklærerne plejer at udstøde for at skræmme deres modstandere.

Denne forandring i angrebsmetoden havde imidlertid ingen indflydelse på Olivier; uden at vige et skridt tilbage eller en fodsbred til side, uden at overile en eneste af sine bevægelser, sammenslyngede han sin kårde med hr. de Favernes, som om han havde kunnet gætte de stød, denne ville bibringe ham.

Han viste virkelig, som han selv havde sagt, en sjælden koldblodighed.

Afmagtens og udmattelsens sved strømmede ned ad hr. de Favernes pande; musklerne på hans hals og arme svulmede som strammede snore; men hans hånd blev øjensynlig træt, og man så tydeligt, at hvis hans kårde ikke var blevet befæstet til hånden med tørklædet, ville den være undsluppet hans afkræftede fingre ved det første nogenlunde heftige angreb.

Olivier vedblev derimod at lege med sin.

Tavse overværede vi dette skrækkelige spil, hvis resultat det var os let at gætte forud. Olivier havde sagt, at hr. de Faverne var fortabt, og derom var ingen tvivl.

Endelig viste der sig et mere karakteristisk smil på Oliviers læber; han gjorde nu en eller to finter, et lyn flammede op i hans øjne, han faldt ud, og med en simpel, men så smidig og pilsnar bevægelse, at vi ikke kunne følge den med blikket, jagede han sin modstander kården tværs igennem livet.

Derpå sænkede han, uden at træffe de i et sådant tilfælde brugelige forsigtighedsregler, det vil sige uden at træde et skridt tilbage, sit blodige våben og ventede.

Hr. de Faverne udstødte et skrig, lagde den venstre hånd på såret og rystede den højre for at blive kården kvit, som bundet

til hånden nu var blevet ham så tung som en kølle; derpå gik hans unaturlige bleghed over til gustenhed; han vaklede et øjeblik og sank afmægtig til jorden.

Uden at vende sit blik ganske fra ham, sagde Olivier til Fabian med sin naturlige stemme, hvori man ikke kunne skelne det mindste spor af sindsbevægelse:

"Nu, doktor, tror jeg, det øvrige bliver Deres sag."

Fabian havde allerede bøjet sig ned over den sårede.

Kården var ikke alene gået ham gennem livet, men havde endog gennemboret bomuldsskjorten på den modsatte side, så dybt havde stødet været; klingen var blodig i atten tommers længde.

"Her er Deres kårde, min kære," vedblev Olivier, vendende sig til mig; "den er ligesom skabt til min hånd. Hos hvem har De købt den?"

"Hos Devismes."

"Vil De have den godhed at bestille mig et lignende par?"

"Behold dette; De håndterer det for godt til at jeg bør skille Dem ved det."

"Jeg takker; det vil glæde mig at eje det."

Og vendende sig om imod den sårede, tilføjede han:

"Jeg tror, jeg har dræbt ham; det skulle gøre mig ondt; for det forekommer mig, jeg ved ikke hvorfor, at denne ulykkelige ikke var bestemt til at omkomme for en retskaffen mands hånd."

Da vi nu intet videre havde at gøre og da hr. de Faverne befandt sig under Fabians, en af de dygtigste pariserlægers, varetægt, steg vi atter op i vor vogn, mens den sårede blev bragt op i sin.

To timer efter modtog jeg en kostbar tyrkisk pibe, som Olivier sendte mig som genforæring for mine kårder.

Om aftenen forhørte jeg mig personlig om hr. de Favernes befindende; næste morgen sendte jeg min tjener til ham, og tre dage efter mit kort; og da jeg nu erfarede, at han, takket være Fabians behandling, var ude af al fare, bekymrede jeg mig ikke videre om ham.

To måneder efter modtog jeg hans kort.

Senere tog jeg på rejser og så ham ikke igen, førend jeg traf ham på galejerne.

Olivier havde ikke taget fejl, hvad dette menneskes fremtid angik.

6. Manuskriptet

Man vil nu begribe, hvor nysgerrig jeg var efter at lære de begivenheder at kende, som havde bragt denne mand, hvem jeg, som ovenfor omtalt, var truffet på i den store verden, på galejerne.

Det var derfor naturligt, at jeg tænkte på Fabian, som havde helbredet ham for det frygtelige sår, han havde fået i duellen, og sikkert måtte have samlet interessante omstændigheder betræffende denne mands liv.

Ved min hjemkomst til Paris var han en af de første, jeg besøgte. Jeg havde ikke taget fejl. Fabian, som har den vane dagligt at optegne alt, hvad han foretager sig, gik hen til sin pult og opsøgte blandt flere hæfter et, som han overlod mig.

"Her, min ven," sagde han, "vil De finde alle de oplysninger, De ønsker; jeg betror Dem dette manuskript til afbenyttelse, men lad det ikke blive borte for Dem, for det hører med til et stort værk, som jeg agter at udgive over de af mig behandlede moralske sygdomme."

"Virkelig? Det ville være en sand skat for mig," svarede jeg.

"Det har jeg også tænkt mig, og når jeg derfor dør af en vis gevækst, som fra tid til anden hvisker sagte i mit hjertes øren, at jeg kun er støv og må være fattet på at blive til støv igen, er disse hæfter Deres. Min testamentfuldbyrder vil overlevere dem til Dem."

"Jeg takker Dem for hensigten; men jeg håber, at jeg aldrig vil erholde gaven. De er jo næppe mere end tre eller fire år ældre

end jeg?"

"De behager at smigre mig, min ven; for hvis jeg ikke tager fejl, er jeg tolv eller tretten år ældre. Men hvad gør alderen til sagen under sådanne omstændigheder? Jeg kender en olding på halvfjerds år, der er yngre end jeg."

"Vist ikke! De, en læge, nærer sådanne tanker?"

"Netop fordi jeg er læge, nærer jeg dem. Vil De se den sygdom, jeg har? ... Her er den."

Og han førte mig hen foran en mesterligt udført tegning, som forestillede hjertets anatomi.

"Denne tegning har jeg ladet udføre efter min egen anvisning og til mit personlige brug," vedblev han, "for, om jeg tør udtrykke mig således, at kunne bedømme min forfatning på en materiel måde. De ser, det er en pulsåregevækst; en dag vil dette væv her briste – hvornår, ved jeg ikke; måske i dag, måske om tyve år; men så meget er vist, at det vil briste; så vil det være forbi med mig på nogle få sekunder, og en smuk morgenstund vil De høre den ytring ved frokostbordet:

"Den arme Fabian! De kendte ham jo?"

"*Kendte?*"

"Han er pludselig død!"

"Er det muligt? Hvorledes gik det til?"

"Idet han følte en patients puls. Man så ham rødme, blegne ... han styrtede om, uden at udstøde et eneste skrig, og da man løftede ham op, var han død."

"Det er en sælsom historie."

"I to dage vil man tale om ham i vore saloner, i otte på universitetet, i fjorten på hospitalet, og dermed er det hele forbi. God nat, Fabian!"

"De spøger, kære ven."

"Nej, jeg forsikrer Dem. Men jeg beder tusinde gange om forladelse, man venter mig på hospitalet ... Her er Deres hæfte; tag en afskrift af det og benyt den som De vil. *Adieu*!"

Jeg trykkede endnu engang Fabians hånd for at tolke ham min taknemmelighed, og tog afsked med ham med en blanding af glæde og bedrøvelse – bedrøvelse over den spådom, han havde forkyndt, og glæde over de oplysninger, hans hæfte ville yde mig.

Jeg gik nu hjem, forbød mine folk at forstyrre mig, tog min slåbrok på, gjorde mig det bekvemt i en stor lænestol, strakte mine fødder hen imod ilden og åbnede de kostelige memoirer.

Jeg afskriver dem ordret, uden at forandre noget i Fabians stil.

7. Fabians dagbog

Den ... oktober 18––.

I nat klokken henved ét meldte man mig, at der ville finde en duel sted mellem hr. Henri de Faverne og hr. Olivier d'Hornay, og at den sidste lod mig anmode om at ledsage ham til kamppladsen.

Klokken fem begav jeg mig hen til ham.

Klokken seks befandt vi os i Jægerhusalleen, på det fastsatte sted.

Klokken kvart over seks faldt hr. de Faverne, gennemboret af et kårdestik.

Jeg ilede straks hen til ham, mens Olivier og hans sekundanter besteg deres vogn og vendte tilbage til Paris. Den sårede var besvimet.

Det var øjensynligt, at såret var højst farligt, om ikke dødeligt; den trekantede kårdespids var trængt ind gennem den højre side og gået ud gennem den venstre nogle tommer højere oppe.

Jeg årelod ham øjeblikkelig.

Jeg befalede kusken, da vi kørte fra skoven, at tage retningen gennem Neuilly-alleen og over de elysæiske marker, dels fordi denne vej var den korteste, dels og især fordi vognen her bestandig rullede på den bløde jord og den sårede således var udsat for færre stød.

Da vi kom på højden af Triumfbuen, ytrede herr de Faverne nogle livstegn; hans hånd bevægede sig og lagde sig på brystet,

som om dette var sædet for en pinlig smerte.

To eller tre kvalte suk, der fik blodet til at trænge ud af det dobbelte sår, undslap med møje hans læber. Endelig slog han øjnene op og stirrede på begge sine sekundanter; derpå bemærkede han mig, kendte mig og hviskede med anstrengelse:

"Ah, det er Dem, doktor! Jeg beder Dem indstændigt, forlad mig ikke; jeg føler mig meget syg."

Afkræftet ved denne anstrengelse lukkede han atter øjnene, og et rødligt skum viste sig på hans læber.

Det var tydeligt at se, at lungen var beskadiget.

"Vær ganske rolig," svarede jeg ham, "vel er De farligt såret, men Deres sår er ikke dødeligt."

Han sagde intet og slog ikke øjnene op mere; men jeg fornemmede et svagt tryk i den hånd, hvormed jeg følte hans puls.

Så længe vognen blev på de ubrolagte steder, gik alt godt; men da vi ankom til Revolutionspladsen var kusken nødt til at køre over stenbroen, og nu syntes den syge at lide så meget ved vognens stød, at jeg spurgte hans vidner, om ingen af dem boede i nærheden; for jeg ville spare herr de Faverne den strækning, vi endnu havde tilbage, inden vi nåede Rue Taitbout.

Den sårede hørte dette spørgsmål, trods sin tilsyneladende følelsesløshed, og udbrød:

"Nej, hjem til mig!"

Overbevist om, at den moralske utålmodighed ville forøge den fysiske fare, opgav jeg min første idé og lod kusken fortsætte sin vej.

Efter ti minutters forløb, under hvilke jeg så den såredes ansigt trække sig smerteligt sammen ved hvert stød, ankom vi til Rue Taitbout nr. 11.

Herr de Faverne boede på første etage.

En af sekundanterne gik op for at kalde på tjenerne og opfordre dem til at komme os til hjælp. To lakajer i et påfaldende, på alle sømme galoneret livré kom ned.

Jeg er vant til at bedømme mennesker ikke blot efter deres egen personlighed, men også efter deres omgivelser. Jeg mønstrede altså begge disse tjenere opmærksomt; og hverken den ene eller den anden viste den sårede den ringeste deltagelse.

Det var øjensynligt, at de først for kort siden var trådt i herr de Favernes tjeneste, og at denne tjeneste aldeles ingen sympati havde vakt hos dem for deres herre.

Vi gik gennem en række værelser, som forekom mig pragtfuldt møblerede, men som jeg ikke kunne undersøge i deres detaljer, og kom ind i sovekammeret. Sengen stod endnu i den samme forfatning, hvori herr de Faverne havde forladt den.

På væggen ved siden af hovedpuden, hang to pistoler og en tyrkisk dolk.

Vi, begge tjenerne og jeg (for sekundanterne, som anså deres nærværelse for overflødig, havde fjernet sig), lagde nu den sårede på sengen.

Da jeg så, at såret ikke ville bløde mere, skred jeg til forbindingen.

Da jeg var færdig med den, gav patienten tjenerne et tegn til at gå ud, og vi blev alene.

Til trods for den ringe interesse, jeg hidtil havde følt for herr de Faverne, mod hvem jeg tværtimod nærede en vis aversion, bedrøvede dog den ensomhed mig, hvori jeg var i begreb med at efterlade ham.

Jeg så mig om og fæstede mit blik på dørene i håb om, at se nogen træde ind; men min forventning blev skuffet.

Jeg kunne imidlertid ikke blive længere hos ham; mine daglige forretninger kaldte mig bort; klokken var halv otte, og klokken otte skulle jeg være i Charité.

"Har De ingen til at pleje Dem?" spurgte jeg.

"Ingen," svarede han med dump stemme.

"De har ingen fader, ingen moder, ingen pårørende?"

"Ingen."

"Ingen kæreste?"

Han rystede sukkende på hovedet, og det forekom mig, at han udtalte navnet Louise; men det skete så sagte, at jeg ikke var vis i min sag.

"Således kan jeg dog ikke forlade Dem," sagde jeg.

"Send mig en vågekone," hviskede den sårede, "og sig hende, at jeg vil betale hende godt."

Jeg rejste mig for at gå.

"De vil allerede gå," sagde han uroligt.

"Ja, jeg må; jeg har mine syge at passe. Var det rige folk, havde jeg måske ret til at lade dem vente; men det er fattige, og jeg må være punktlig."

"De vil komme igen i løbet af dagen, ikke sandt?"

"Jo, hvis De ønsker det."

"Gør det, herr doktor, og så snart som muligt! Lover De mig det?"

"Jeg lover Dem det."

"Godt, så vil jeg ikke holde længere på Dem."

Jeg gjorde to skridt hen imod døren; den sårede gjorde en bevægelse, som for at kalde mig tilbage, og åbnede munden.

"Hvad ønsker De?" spurgte jeg.

Han lod sit hoved synke tilbage på puden uden at svare mig.

Jeg nærmede mig ham atter.

"Tal, og hvis det står i min magt at vise Dem nogen tjeneste, så kan De gøre regning på mig."

Han syntes at fatte en beslutning.

"De har sagt, at mit sår ikke er dødeligt?"

"Det har jeg sagt."

"Kan De stå mig inde derfor?"

"Jeg tror det. Er der imidlertid nogen foranstaltning, De ønsker at træffe, så ..."

"Det vil med andre ord sige, at jeg kan dø, hvad øjeblik det skal være, ikke sandt?"

Han blev endnu blegere, og sveden perlede i hans hår.

"Jeg har sagt dem, at såret ikke er dødeligt, men tillige, at det er farligt."

"Jeg tør tro Deres forsikring, min herre, tør jeg ikke?"

"Man må intet forlange af dem, på hvis ord man tvivler."

"Nej, nej, jeg tvivler ikke på Deres. Her," tilføjede han og rakte mig en nøgle, som han tog fra en om hans hals hængende kæde, "luk klappen op på min sekretær med denne nøgle."

Jeg gjorde, hvad han bad mig om. Han rejste sig op på albuerne. Alt det liv, han havde tilbage, syntes at have koncentreret sig i hans øjne.

"De ser en portefølje der?" sagde han.

"Her er den."

"Den er fuld af familiepapirer, som kun interesserer mig; sværg mig til, at De vil kaste denne portefølje i ilden, hvis jeg dør."

"De har mit ord derpå."

"Uden at læse papirerne!"

"Brevtasken er tillåset."

"Oh, en lås er så let at åbne!"

Jeg kastede brevtasken ind i rummet igen.

Skønt ordene indeholdt en fornærmelse, var det dog snarere modbydelighed end vrede, de vakte hos mig.

Den syge så, at han havde krænket mig.

"Om forladelse," vedblev han. "Tusind gange om forladelse; men opholdet i kolonierne har gjort mig mistroisk. Der ved man aldrig, hvem man taler med. Tilgiv mig og tag porteføljen ... og lov mig at brænde den, når jeg er død."

"Jeg lover Dem det endnu en gang."

"Jeg takker."

"Er det alt?"

"Ser De ikke nogle banknoter i det samme rum?"

"Jo, to på tusind og tre på fem hundrede francs."

"Vær så god at give mig dem, hr. doktor."

Jeg tog de fem banknoter og rakte ham dem; han knugede dem sammen i hånden og lavede en rund kugle af dem, som han gemte under sin hovedpude.

"Tak," sagde han, udmattet af denne anstrengelse. Derpå sank han tilbage på puden og hviskede: "Ak, doktor, jeg tror, jeg dør! Red mig, og disse fem banknoter, det dobbelte, det tredobbelte, er Deres! ... Ak!"

Jeg nærmede mig ham; han var atter blevet afmægtig.

Jeg ringede på en af tjenerne og lod patienten lugte til en lille flaske med flygtigt salt.

Efter nogle minutters forløb følte jeg på pulsslagene, at han kom til sig selv igen.

"Det skulle heller ikke være denne gang," hviskede han.

Han så op og tilføjede, da han fik øje på mig: "Jeg takker Dem, fordi De er blevet hos mig, herr doktor."

"Men nu må jeg forlade Dem," svarede jeg.

"Men De kommer jo snart igen?"

"Ved middagstid skal jeg være hos Dem."

"Og De tror ikke, der kan opstå nogen alvorlig fare i mellemtiden?"

"Nej. Havde kården beskadiget et af de ædlere organer, ville De nu have ophørt at leve."

"De vil sende mig en sygevogterske?"

"Ja; Deres tjener her må våge over Dem, til hun kommer."

"Jeg skal gerne blive hos herren så længe," sagde tjeneren.

"Nej, nej," udbrød den sårede. "Gå De ud til Deres kammerat; jeg ønsker at sove, og det vil De hindre mig i, hvis De bliver her."

Tjeneren forlod sovekammeret.

"Det er ikke tilrådeligt, at De bliver alene," bemærkede jeg.

"Det er langt uforsigtigere," svarede herr de Faverne, "at have en kæltring hos sig, som kan myrde mig, for at bestjæle mig bagefter. Hullet er der allerede," tilføjede han sagte, "og når man stikker en kårde ind i såret, kan man finde hjertet, som min modstander har forfejlet."

Jeg gyste over den tanke, der var steget op i denne mands sjæl. Hvem var han selv, siden han kunne have sådanne indfald?

"Nej," vedblev han, "nej, tværtimod, luk mig inde, tag nøglen med, giv vågekonen den, og sig til hende, at hun ikke må forlade mig hverken nat eller dag. Hun er en redelig kone, er hun ikke?"

"Jeg står inde for hende."

"Nu vel, gå da … men vi ses jo igen klokken tolv?"

"Klokken tolv."

Jeg gik og drejede, ifølge hans opfordring, nøglen om i låsen.

"To gange!" råbte han. "To gange!"

Jeg drejede den om endnu engang.

"Tak skal De have," sagde han med en svag stemme.

Jeg fjernede mig.

"Deres herre vil sove," sagde jeg til tjenerne, som stod og lo i forsalen, "og da han frygter for, at De kunne komme ind og forstyrre hans slummer, har han givet mig denne nøgle med til vågekonen, som straks vil indfinde sig."

Tjenerne vekslede et sælsomt blik, men svarede ikke.

8. Den syge

Jeg forlod huset.

Fem minutter efter var jeg hos en fortræffelig sygevogterske, som jeg gav de fornødne anvisninger og som på stedet forføjede sig til herr de Favernes bopæl.

Klokken tolv kom jeg igen, som jeg havde lovet.

Han sov endnu.

I begyndelsen var jeg halvt betænkt på at gå igen og komme tilbage hen på eftermiddagen; men han havde anmodet sygevogtersken så indstændigt om, når jeg kom, at bede mig afvente hans opvågnen, at jeg satte mig i salonen, skønt jeg risikerede at spilde en halv time af den for en læge altid kostbare tid.

Jeg benyttede denne venten til at kaste et blik omkring mig, for, om muligt, at danne mig en bestemt mening om denne mand ved hjælp af de ydre genstande, der omgav ham.

Ved det første blik frembød alle disse genstande et elegant ydre, og først når man undersøgte værelset i dets enkeltheder, så man præget af en luksuriøs prunk uden smag: Gulvtæpperne var af en påfaldende farve og hørte til de skønneste, som Saklandrouzes hvælvinger kunne levere; men de harmonerede hverken med tapeterne eller med møblerne.

Overalt var guldet fremherskende; gesimsen over døren og panelerne var forgyldt, gyldne frynser hang på gardinerne, tapeterne forsvandt næsten ganske under den mængde forgyldte rammer, der dækkede væggene og indeholdt

kobberstik til tyve francs stykket eller slette kopier af mesterværker, som man havde solgt til den uvidende køber i egenskab af originaler.

Fire etagerer stod i salonens fire hjørner; men mellem nogle temmelig kostbare kinesiske fabrikata prangede elfenbenssager fra Dieppe og moderne porcelænsfigurer af en så groft arbejde, at man ikke engang kunne tro på muligheden af at de havde sneget sig herind som sachsiske produkter.

Uret og kandelabrene var af samme smag, og et med prægtigt indbundne bøger dækket bord fuldstændiggjorde det hele og vakte et temmelig ringe begreb om husherrens sædvanlige lekture.

Det hele var nyt og syntes i det højeste at være købt for tre-fire måneder siden.

Jeg var i begreb med at ende denne mønstring, som intet nyt havde lært mig, men bestyrket mig i den mening, at jeg befandt mig hos én, som var blevet rig for nylig og hvis mangelfulde smag det vel var lykkedes at omgive sig med det elegante livs insignier, men ikke med dets virkelighed – da sygevogtersken trådte ind og meldte, at patienten var vågnet.

Jeg forlod da salonen for at begive mig ind i sovekammeret.

Her var hele min opmærksomhed rettet på den syge; imidlertid bemærkede jeg ved det første blik, at hans tilstand ikke havde forværret sig; tværtimod var symptomerne endnu stadig gunstige.

Jeg beroligede ham derfor; for hans frygt havde ikke lagt sig, og den feber, der rystede ham, lagde en vis grad af overdrivelse i hans ord, som det var mig pinligt at træffe hos en mand. Hvorledes havde dette nu så svage menneske kunnet udføre

den modige handling at fornærme en mand som Olivier, der var bekendt for sin beredvillighed til at tage kården i hånden, og hvorledes havde det været ham muligt, efter at han havde fornærmet ham, at opføre sig således på kamppladsen, som han havde gjort?

Det var en gåde, hvis hemmelighed måtte grunde sig på den yderste beregning eller også, tværtimod, på en uberegnet forbitrelse. Jeg antog for resten, at alt dette ville bliv opklaret med tiden; for kun få hemmeligheder bliver for stedse tilsløret for en læge.

Nu, da jeg ingen bekymring nærede angående hans sundhedstilstand, kunne jeg tage hans personlighed i nærmere øjesyn; den var, ligesom hans bolig, en sammensætning af uregelmæssigheder.

Alt, hvad kunsten havde kunnet aristokratisere hos ham, havde antaget et vist anstrøg af elegance; hans matblonde hår var tilklippet efter moden, hans bakkenbarter regelmæssigt afdelte.

Men den hånd, han rakte mig, for at lade mig føle pulsen, var pøbelagtig; den pleje, han havde anvendt på den i længere tid, havde ikke kunnet formindske dens medfødte plumphed; neglene var slet voksede, korte, afbidte, og de ved sengen stående støvler, som var blevet trukket af ham om morgenen, røbede ved deres former, at fødderne var lige så kluntede som hænderne.

Den sårede havde, som sagt, feber; men uagtet den var temmelig heftig, var den dog ikke i stand til at lægge synderligt udtryk i hans øjne, der, som jeg bemærkede, næsten aldrig

fæstnede sig på det menneske, han talte med. Derimod var hans tungefærdighed usædvanlig stor.

"Ah! Der er De jo, min kære doktor," sagde han, "Nå? Jeg er da ikke død endnu, som De ser, og De er en stor profet, men er jeg uden for al fare, doktor? Det fordømte stik var godt anbragt! Denne pralhans, denne bagvasker, denne elendige Olivier tilbringer altså sit liv med at fægte?"

Jeg afbrød ham.

"Undskyld," sagde jeg, "jeg er hr. d'Hornays læge og ven; det var ham, og ikke Dem, jeg ledsagede til kamppladsen. Dem, min herre, har jeg først lært at kende i morges; ham har jeg kendt i ti år. De vil altså indse, at hvis De vedbliver at tale ondt om ham, vil jeg se mig nødt til at bede Dem henvende Dem til en anden læge."

"Hvordan, doktor?" udbrød den syge, "De vil forlade mig i denne tilstand? Det kunne De aldrig forsvare! For slet ikke at tale om, at De finder få kunder, der betaler som jeg."

"Min herre!"

"Åh, jeg ved nok, at alle de herrer læger lader som om de er de uegennyttigste folk af verden; men når man ikke længere har brug for dem, glemmer de aldrig at sende deres regninger."

"Det er muligt, min herre, at man kan gøre nogle af mine kolleger denne bebrejdelse; men jeg vil bevise Dem, ved at jeg ikke forlænger mine besøg ud over det absolut nødvendige tidspunkt, at den havesyge, De bebrejder lægerne, ikke er min fremherskende fejl."

"Ah, nu bliver De vred, doktor!"

"Nej, jeg svarer kun på, hvad De siger til mig."

"De må ikke agte så nøje på, hvad jeg siger; De ved nok, vi adelsmænd betjener os ofte af uoverlagte udtryk. Derfor håber jeg, De tilgiver mig."

Jeg bukkede; han rakte mig hånden.

"Jeg har allerede følt Deres puls; den er så god som den kan være."

"Hvad? De bærer nag til mig endnu, fordi jeg ytrede mig så frit om hr. Olivier? Han er Deres ven, og det var urigtigt af mig; men det er dog ganske naturligt, at jeg har et horn i siden på ham ... for ikke at tale om det stik, han har bibragt mig."

"Og som De selv søgte på en sådan måde," svarede jeg, "at han ikke kunne afslå Dem det; det håber jeg De indrømmer."

"Ja, jeg fornærmede ham; men jeg ville slås med ham, og når man vil slås med folk, må man fornærme dem. Undskyld, doktor, vil De bevise mig den godhed at ringe?"

Jeg trak i klokkestrengen. En af tjenerne trådte ind.

"Har herr de Macartie forespurgt sig om mit befindende?"

"Nej, herr vicomte," svarede tjeneren.

"Det er besynderligt," mumlede den syge, øjensynlig forstemt over denne mangel på deltagelse.

Der opstod en kort tavshed, under hvilken jeg gjorde en bevægelse for at tage min stok.

"De ved jo, hvorledes Deres ven Olivier har båret sig ad imod mig?"

"Nej; jeg har hørt tale om nogle ord, der blev ytret i klubben. Er det det, De mener?"

"Han har villet bevirke, at et glimrende parti skulle slå mig fejl; en ung attenårig pige, skøn som en kærlighedsgudinde, og halvhundrede tusind francs i årlig rente ... det er det hele."

"Og hvorledes har han bidraget til, at dette giftermål skulle gå over styr?"

"Ved sine bagvaskelser, doktor, idet han påstod, at han ingen kendte af mit navn på Guadeloupe, da dog min fader, grev de Faverne, ejer en herlig plantage der med tre hundrede negre. Men jeg har skrevet til guvernøren, hr. de Malpas, og om to måneder vil mine papirer være her … da vil man se, hvem af os to, der har løjet."

"Olivier kan have taget fejl, min herre; lyve har han ikke villet."

"I ethvert tilfælde er han skyld i, at den mand, der skulle blive min svigerfader, ikke engang har ladet spørge til mit befindende."

"Han ved måske ikke, at De har duelleret?"

"Jo, han ved; jeg sagde ham det i går."

"De sagde ham det?"

"Ja. Da han meddelte mig, hvad herr Olivier havde ytret om mig, sagde jeg rent ud: Hvis det forholder sig således, skal jeg søge klammeri med den smukke baron, og det allerede i denne aften; man vil da få at se, om jeg er bange for ham."

Jeg begyndte nu at forstå min patients flygtige mod. Det var penge, udsat til hundrede procent; en duel kunne indbringe ham en smuk kone og halvtreds tusind francs om året; og han havde duelleret.

Jeg rejste mig.

"Hvornår ser jeg Dem igen, doktor?"

"I morgen skal jeg tage forbindingen af."

"Jeg håber, doktor, hvis man skulle tale om denne duel i Deres påhør, at De da siger, jeg har opført mig godt."

"Jeg vil sige, hvad jeg har set, min herre."

"Den elendige Olivier!" mumlede han, "jeg ville give hundrede tusind francs for at kunne dræbe ham på stedet!"

"Er De rig nok til at kunne betale et menneskes død med hundrede tusind francs," svarede jeg, "så har De mindre grund til at beklage Dem over, at et giftermål er slået fejl, der kun ville have forøget Deres formue med det halve om året."

"Vel sandt; men dette ægteskab ville have sat mig i en vis stilling og tilladt mig at ophøre med de vovelige spekulationer, jeg har indladt mig på. En med aristokratiske tilbøjeligheder født ung mand kan desuden aldrig være rig nok. Jeg er derfor begyndt at handle med statspapirer, og jeg kan ikke nægte, at jeg har været heldig: forrige måned vandt jeg over tredive tusind francs."

"Jeg gratulerer, min herre ... og vil nu sige Dem farvel til i morgen."

"Bi et øjeblik ... Jeg syntes, jeg hørte nogen ringe?"

"Ja, der blev ringet."

"Der kommer nogen ... ikke sandt?"

"Jo."

En tjener trådte ind.

For første gang så jeg vicomtens blik fæste sig stift på et menneske.

"Hvad vil du?" spurgte han, uden at give tjeneren tid til at tale.

"Herr vicomte," svarede denne, "grev de Macartie spørger til Deres befindende."

"I egen person?"

"Nej, det er hans kammertjener, der er herude."

"Ah! Hvad svar har du givet?"

"Jeg har sagt, at herr vicomten var farligt såret, men at doktoren indestod for Deres liv."

"Er det sandt, doktor? Står De mig inde for det?"

"Ja, ja og tusinde gange ja," svarede jeg, "forudsat, at De ikke selv begår en uforsigtighed."

"Oh, hvad det angår, kan De være rolig! Hvad mener De, doktor ... siden grev de Macartie lader spørge til mit befindende, er det jo et bevis på, at han ikke fæster lid til herr Oliviers ytringer?"

"Uden tvivl."

"Velan, så skynd Dem at kurere mig, og De skal komme med til brylluppet."

"Jeg skal gøre mig al mulig umage."

Jeg bukkede og forlod værelset.

9. Femhundredefrancssedlen

Da jeg kom ud på gaden, åndede jeg friere; dette menneske indgød mig, sælsomt nok, en modbydelighed, som jeg ikke kunne forklare mig og som lignede den væmmelse, man føler ved synet af en edderkop eller en tudse; jeg længtes efter at se ham udenfor al fare, for at kunne afbryde enhver forbindelse med ham.

Næste morgen kom jeg igen, som jeg havde lovet; såret heledes smukt.

Det ejendommelige ved de sår, der bibringes med kården, er, at de enten dræber på stedet eller læges hurtigt.

Herr de Favernes lovede en rask helbredelse.

Efter otte dages forløb var al fare overstået.

Jeg betydede ham nu, som jeg havde foresat mig, at mine besøg for fremtiden var ganske unødvendige, og at dette ville blive det sidste.

Han stod på, at jeg dog endelig måtte komme igen; men min beslutning var fattet, og jeg afveg ikke fra den.

"I alt fald vil De dog ikke nægte mig at bringe min portefølje tilbage i egen person," sagde han, "den er af alt for stor værdi til, at man tør betro en tjener den, og jeg stoler på dette sidste godhedsbevis af Dem."

Jeg lovede det.

Næste dag overbragte jeg ham virkelig brevtasken. Herr de Faverne lod mig tage plads ved sengen, og idet han legede med porteføljen, åbnede han den. Den kunne vel indeholde en 50 til

60 banknoter, de fleste på tusind francs; vicomten tog to eller tre ud og morede sig med at krølle dem sammen i hånden.

Jeg rejste mig.

"Doktor," udbrød han pludselig "er der ikke noget, der forundrer Dem, ligesom det forundrer mig?"

"Hvad mener De?"

"At man har mod til at eftergøre en banknote."

"Jo, det undrer mig, fordi det er en fej og æreløs handling."

"Æreløs? Måske, men ikke så fej endda. Ved De, at der kræves en fast hånd til at skrive disse to linjer:

Hvo der eftergør denne banknote, straffer loven med døden ...?"

"Unægtelig; men forbrydelsen har sit ejendommelige mod. Den, der lurer på et menneske i en skov for at myrde ham, har næsten lige så meget mod som en soldat, der stormer en fæstning eller indtager et batteri; men derfor smykker man dog ligefuldt den ene med ordener og lader den anden bestige skafottet."

"Skafottet! ... Jeg kan begribe, at man henretter en morder; men finder De ikke, doktor, at det er alt for grusomt at guillotinere en mand, der har lavet falske banknoter?"

"De har ret," svarede jeg "og jeg ved derfor også fra god kilde, at man med det første vil formilde denne straf og indskrænke den til galejerne."

"Det ved De, doktor?" udbrød den syge livligt. "Det ved De? ... Er De vis på det?"

"Jeg har hørt det af den mands egen mund, der vil forelægge kamrene det til betænkning."

"Af kongens! Ja, jeg ved jo, at De er en af kongens livlæger! ... Ah! Så det har kongen sagt? Og hvornår vil dette andragende

blive stillet?"

"Jeg ved det ikke så nøje; engang med det første."

"Forhør Dem nærmere om det, doktor, jeg beder Dem! Det interesserer mig."

"Det interesserer Dem?" gentog jeg overrasket.

"Ja; må det ikke interessere enhver menneskeven, at en alt for streng lov bliver afskaffet?"

"Den bliver ikke afskaffet, min herre; kun vil galejerne træde i dødsstraffens sted. Forekommer det Dem virkelig at være en stor forbedring i forbryderens skæbne?"

"Nej, det vel ikke," svarede vicomten forlegen, "man kunne endda sige, at det er en skærpelse; men så er dog i det mindste liv og håb tilbage; galejen er kun et fængsel, og der gives intet fængsel, hvorfra man ikke med tiden kan undvige."

Denne mand blev mig stedse modbydeligere; jeg gjorde en bevægelse for at fjerne mig.

"Nå, doktor, De vil allerede forlade mig?" sagde han, idet han forlegen drejede to eller tre banknoter mellem fingrene, øjensynlig i den hensigt at give mig dem.

"Ja," svarede jeg og trådte atter et skridt tilbage. "Er De ikke helbredet, min herre? Hvori ville jeg vel kunne være Dem til nytte nu?"

"Regner De da fornøjelsen af Deres selskab for intet?"

"Vi læger, min herre, kan desværre ikke ofre megen tid på denne fornøjelse, hvor stor den end kan være. Sygdommen er vort selskab, og når vi har forjaget den fra ét hus, må vi forlade det for at forfølge den i et andet. Tillad derfor, herr vicomte, at jeg tager afsked med Dem."

"Skal jeg da ikke have den fornøjelse at se Dem igen?"

"Jeg betvivler det, min herre; De kommer hyppigt i selskaber, jeg sjældent; mine timer er talte, og enhver af dem har sin bestemte anvendelse."

"Men hvis jeg skulle blive syg igen?"

"Det bliver en anden sag."

"Da vil jeg kunne gøre sikker regning på Dem?"

"Ja."

"Deres ord, doktor!"

"Jeg behøver ikke at give Dem det, da jeg i det tilfælde kun vil opfylde en pligt."

"Giv mig det alligevel!"

"Nuvel, jeg giver Dem det."

Vicomten rakte mig atter hånden; men da jeg formodede, at denne hånd indeholdt de ovenfor omtalte banknoter, lod jeg, som jeg ikke bemærkede den venskabelige gebærde, hvormed han tog afsked med mig, og forlod ham ufortøvet.

Næste dag modtog jeg i et omslag, ledsaget af herr vicomte Henri de Favernes kort, to banknoter, den ene på tusind, den anden på femhundrede francs.

Jeg svarede straks tilbage:

> "Herr vicomte!
>
> Hvis De havde ventet, til jeg havde sendt Dem min regning, ville De have set, at jeg ikke skatter min svage fortjeneste så højt, som De har haft den godhed at gøre det.
>
> Jeg er vant til selv at bestemme prisen for mine besøg, og for at berolige Deres gavmildhed, erklærer jeg, at jeg for Deres vedkommende vil fastsætte den til det højeste, nemlig tyve francs.

Jeg har haft den ære at være hos Dem ti gange; det bliver altså kun to hundrede francs, De er mig skyldig. De har sendt mig femten hundrede; deraf sender jeg Dem de tretten hundrede tilbage.

Jeg har den ære at være osv., osv.

Fabian."

Jeg tilbagesendte banknoten på de tusind francs, samt tre hundrede i guld, og beholdt femhundredefrancssedlen, som jeg lagde i en brevtaske, hvori jeg allerede havde et dusin andre sedler, lydende på den samme sum.

Næste morgen havde jeg nogle indkøb at gøre hos en juveler. Disse indkøb beløb sig til 2000 francs, og jeg betalte med fire banknoter, hver på 500.

Otte dage efter kom juveleren til mig, ledsaget af to politibetjente.

En af de fire sedler, jeg havde givet ham, var blevet erklæret for falsk i banken, hvor han havde haft en udbetaling at gøre.

Man havde nu spurgt ham, hvem han havde fået denne banknote af; han havde nævnt mig og kom nu for at indhente oplysninger desangående.

Da jeg havde taget de fire sedler ud af en brevtaske, hvori jeg, som sagt, havde et dusin liggende, og jeg havde fået disse sedler fra forskellige sider, var det mig umuligt at kunne give retfærdigheden nogen videre oplysning i sagen.

Men da jeg kendte min juveler som en strengt retskaffen mand, erklærede jeg, at jeg var beredt til at erstatte ham de femhundrede francs, hvis man gav mig banknoten tilbage. Man svarede mig imidlertid, at dette ikke var brugeligt, da banken

betalte alle de noter, man forelagde den, selv om de blev befundet falske.

Fuldkommen renset for mistanken om med vidende og vilje at have udgivet en falsk seddel, forlod juveleren mig.

Efter nogle yderligere spørgsmål fjernede også begge politibetjentene sig, og jeg hørte ikke tale mere om denne smudsige sag.

10. En snip af sløret

Tre måneder var forløbet, da jeg fandt følgende lille billet mellem mine morgenbreve:

> "Min kære doktor!
> Jeg er virkelig meget syg, og jeg trænger højlig til Deres hjælp. Kom derfor til mig i dag, hvis De ikke endnu skulle være vred på
>
> Deres hengivne
>
> *Henri, vicomte de Faverne,*
>
> Rue Taitbout, nr. 11."

Denne billet og de ortografiske fejl, den indeholdt, bekræftede den mening, jeg havde dannet mig om det mangelfulde i min kundes opdragelse. Hvis han i øvrigt, som han sagde, var født på Guadeloupe, var det endda ikke så besynderligt.

Man ved, hvor forsømt kolonisternes opdragelse i almindelighed er.

Men på den anden side havde vicomte de Faverne hverken de tropiske mænds små hænder, små fødder, slanke, smidige vækst eller elskværdige væsen; og jeg kunne ikke bandlyse den overbevisning, at jeg havde at bestille med en ved sit ophold i hovedstaden noget afhøvlet provinsbeboer.

Det var muligt, at han virkelig var syg, og jeg undlod ikke at efterkomme hans opfordring.

Jeg trådte ind og fandt ham i et lille med orangefarvet damask betrukket boudoir.

Til min store forundring vidnede dette værelse om en langt bedre smag end de øvrige, jeg havde set.

Han lå i en halvsiddende, øjensynlig indstuderet stilling, i silkebenklæder og en glimrende slåbrok, på en sofa og drejede en nydelig lille flakon af Klackmann eller Benvenuto Cellini mellem sine tykke fingre.

"Hvor er det smukt og forekommende af Dem, at De besøger mig, doktor," sagde han, idet han rejste sig halvt og gav mig tegn til at tage plads. "For resten har jeg ikke løjet for Dem: Jeg lider grusomt."

"Hvad fattes Dem?" spurgte jeg, "det kommer dog ikke af Deres sår?"

"Nej, Gud være lovet, det er der nu intet andet spor at se af end en lille plet, der ligner et iglebid. Jeg ved ikke, doktor ... hvis jeg ikke frygtede for at blive udleet af Dem, ville jeg sige, at jeg har hysteriske tilfælde."

Jeg smilede.

"Ja, ikke sandt?" vedblev han, "det er en sygdom, som De udelukkende har forbeholdt Deres syge skønheder. Men det er derfor ikke mindre sandt, at jeg lider græsseligt, og det uden at kunne sige, hvoraf eller hvorledes jeg lider."

"Pokker heller! Det bliver farligt. Skulle det måske være hypokondri?"

"Hvorledes kaldte De det?"

Jeg gentog ordet; men jeg så, at herr de Faverne ikke forstod dets betydning; imidlertid tog jeg ham ved hånden og lagde to fingre på hans puls.

Slagene var virkelig heftige og nervøse.

Mens jeg talte dem, blev der ringet et sted i nærheden; vicomten fo'r sammen, og pulsslagene blev hurtigere.

"Hvad fattes Dem?" spurgte jeg.

"Intet," svarede han, "men jeg kan ikke beherske mig; når jeg hører en klokke, bæver jeg og bliver bleg. Ak, doktor, jeg siger Dem endnu engang, jeg er alvorligt syg."

Han var virkelig bleg som et lig.

Jeg begyndte at tro, at han ikke overdrev, og at han måtte lide af et eller andet hemmeligt onde; kun var jeg overbevist om, at denne fysiske rystelse havde en moralsk årsag.

Jeg betragtede ham stift; han slog øjnene ned, og på den bleghed, der havde dækket hans ansigt, fulgte en brændende rødme.

"Ja," sagde jeg, "det er ganske vist, at De lider."

"Ikke sandt, doktor?" udbrød han. "Ser De, jeg har allerede rådført mig med to af Deres kolleger; for Deres opførsel mod mig har været så besynderlig, at jeg ikke vovede at lade Dem kalde. Men disse ignoranter lo, da jeg talte om, at mine nerver var svækkede."

"De lider," svarede jeg, "men det er ingen fysisk årsag, der volder disse lidelser. De har en eller anden moralsk smerte; der er noget, der betynger Deres sind."

Han bævede.

"Hvad skulle vel betynge mit sind? Tværtimod, alt går så godt som vel muligt. Mit ... Apropos, De ved jo, min formæling med mademoiselle de Macartie, som Deres herr Olivier nær havde fået til at gå overstyr?"

"Ja ... Hvad?"

"Den skal gå for sig om fjorten dage; der er allerede blevet lyst én gang … for resten er han blevet nødt til at tage sine ytringer tilbage og har måttet bede mig om forladelse."

"Hvorledes da?"

"Germain," sagde vicomten, "giv mig den portefølje, der ligger på kamingesimsen."

Tjeneren adlød; herr de Faverne tog porteføljen og åbnede den.

"Ser De," sagde han med en let bæven i stemmen, "her er min fødselsattest … Født i Pointe à Pitre, som De ser … og her er et dokument, hvori herr de Malpas bevidner, at min fader er en af de første og rigeste grundejere på Guadeloupe.

Disse papirer er blevet forevist herr Olivier, og da han kender guvernørens underskrift, har han været nødt til at tilstå, at denne underskrift ganske rigtigt er hans."

Mens vicomten talte, tiltog hans nervøse skælven.

"Lider De mere?" spurgte jeg.

"Hvor er det muligt andet? Man forfølger, man piner mig, bagvaskelsen griber mig med sine kløer. Jeg ved ikke, hvad øjeblik man kan få i sinde at beskylde mig for en forbrydelse! … Om jeg lider, doktor?" vedblev han og strakte sig. "Ja, mere end jeg kan beskrive!"

"Vær fornuftig! De må berolige Dem."

"Berolige mig? Det er let sagt! Ja, hvis jeg kunne berolige mig, var jeg kureret. Ser De, der gives øjeblikke, hvor mine nerver står så spændt, som om de skulle briste, og mine tænder presser sig sammen, som om de skulle knuses! Jeg hører da en brusen i mit hoved, som om alle Notre Dame-kirkens klokker

ringede storm ... Og så," tilføjede han, "er jeg ikke langt fra at blive vanvittig. Hvilken død er den letteste, doktor?"

"Hvorfor spørger De om det?"

"Fordi jeg af og til føler tilbøjelighed til at tage livet af mig."

"Det mener De ikke!"

"Man siger, at når man forgiver sig med blåsyre, så skal det være gjort i et nu?"

"Det er virkelig den hurtigste død, man kender."

"De må gøre mig den tjeneste at skaffe mig en lille flaske blåsyre, doktor."

"De fantaserer."

"Jeg skal betale Dem, hvad De forlanger ... Om det så gik op til seks, ti tusind francs ... Men så må De også stå mig inde for, at man dør af det uden at lide."

Jeg rejste mig.

"Nå, hvad siger De?" vedblev han og holdt mig tilbage.

"Jeg beklager, min herre, at De bestandig kommer med ytringer til mig, der ikke blot må afkorte mine besøg, men også gøre mig det til en umulighed at fortsætte dem."

"Nej, nej, bliv, jeg beder Dem; ser De ikke, jeg har feber, og at det er den, der lægger mig sådanne ord i munden?"

Han ringede; den samme tjener viste sig.

"Jeg har en brændende tørst, Germain," sagde vicomten, "giv mig noget at drikke."

"Hvad ønsker herr vicomten?"

"De drikker dog et glas med, doktor, ikke sandt?"

"Nej, ellers tak," svarede jeg.

"Ligemeget," vedblev han, "bring mig to glas og en flaske rom!"

Germain gik og kom et øjeblik efter tilbage med en præsenterbakke, hvorpå de forlangte genstande befandt sig; kun bemærkede jeg, at det var vinglas og ikke likørglas.

Vicomten fyldte dem begge, men hans hånd rystede så heftigt, at der mindst flød lige så meget udenfor som i glassene.

"Smag," sagde han, "det er en fortrinlig rom, som jeg selv har bragt med mig fra Guadeloupe, hvor Deres herr Olivier d'Hornay påstod, at jeg aldrig havde været."

"Jeg takker forbindtligst, jeg drikker aldrig rom."

Han tog det ene glas.

"Hvad? De vil tømme det store glas?" sagde jeg.

"Det er min mening."

"Vedbliver De med denne skik, vil De brænde op indvendig."

"De tror, man kan dræbe sig ved at drikke meget rom?"

"Nej, men man kan pådrage sig en mavebetændelse, hvoraf man dør efter fem eller seks års forløb under de græsseligste smerter."

Han satte glasset tilbage på præsenterbakken, idet han lod sit hoved synke ned på brystet og sine hænder ned på knæet.

"De indrømmer altså, at jeg er alvorligt syg, doktor?" hviskede han sukkende.

"Jeg siger ikke, De er syg, jeg siger, at De lider."

"Er det ikke det samme?"

"Nej."

"Og hvad råder De mig til? Lægekunsten må have midler mod ethvert onde; ellers lønnede det ikke møjen at betale lægerne så dyrt."

"Jeg antager, at De ikke sigter til mig med den ytring," sagde jeg leende.

"Oh nej, De er et mønster i alt!"

Han tog atter glasset i hånden og tømte det, uden at tænke over, hvad han gjorde. Jeg afholdt ham ikke derfra; for jeg ville se, hvad virkning den brændende drik ville gøre på ham.

Denne virkning syntes at være højst ubetydelig; man skulle tro, det var et glas vand, han havde drukket.

Jeg sluttede af det hele, at denne mand ofte havde forsøgt at beruse sig ved nydelsen af spirituøse drikke.

Efter nogle øjeblikkes forløb syntes han atter at genvinde lidt energi.

"Det er virkelig højst enfoldigt af mig," sagde han, idet han brød tavsheden og svarede på sine egne tanker, "at jeg således narrer mig selv. Jeg er jo ung, jeg er rig, jeg nyder livet, og det må vare så længe det kan!"

Han tog nu det andet glas og skyllede det ned, ligesom det første.

"De råder mig altså ikke til noget, doktor?" tilføjede han.

"Jo, jeg råder Dem til at have fortrolighed til mig og meddele mig, hvad der betynger Dem."

"De tror da endnu stedse, at der er noget, jeg ikke vover at tilstå?"

"Jeg tror, De bærer på en hemmelighed, som De beholder for Dem selv."

"En vigtig?" sagde han med et tvungent smil.

"En skrækkelig."

Han blegnede og greb uvilkårligt om flaskens hals for at skænke sig et glas til.

Jeg standsede ham.

"Jeg har allerede sagt Dem, at De vil dræbe Dem selv," sagde jeg.

Han lænede sig tilbage og støttede hovedet op mod panelet.

"Ja, doktor, ja, De er en mand med geni; ja, De har gættet det øjeblikkelig, hvorimod de andre ikke så andet i det end overdrivelse. Jeg bærer på en hemmelighed, en skrækkelig hemmelighed, som ville dræbe mig langt sikrere end den rom, De hindrer mig i at drikke, en hemmelighed, som jeg altid har følt trang til at betro en anden, og som jeg ikke ville tøve med at meddele Dem, hvis De, som skriftefædrene, havde aflagt tavshedsløftet. Men betænk vel, at når denne hemmelighed piner mig så grusomt nu, da jeg dog er overbevist om, at ingen anden kender den, hvad ville det da ikke blive for en evig marter at vide en anden i besiddelse af den?"

Jeg rejste mig.

"Min herre," svarede jeg, "jeg har ingen tilståelse forlangt af Dem, jeg har ikke fordret Deres fortrolighed; De har ladet mig kalde som læge, og jeg har sagt Dem, at lægekunsten intet har at gøre med Deres tilstand. Behold nu Deres hemmelighed for Dem selv, De er herre over den, hvad enten den nu tynger på Deres hjerte eller på Deres samvittighed. Lev vel, herr vicomte."

Og herr de Faverne lod mig gå uden at svare, uden at gøre en bevægelse for at holde på mig, uden at kalde mig tilbage. Men da jeg vendte mig om for at lukke døren efter mig, kunne jeg se, at han for tredje gang strakte hånden ud efter romflasken, hans ulyksalige trøsterinde.

11. En skrækkelig tilståelse

Jeg aflagde nu mine øvrige besøg i byen, men imod min vilje formåede jeg ikke at bandlyse af min hukommelse, hvad jeg havde hørt og set, og den moralske aversion, jeg, som flere gange bemærket, instinktmæssigt følte for denne mand, ville ikke vige fra mig.

Jeg begyndte at nære den fysiske medynk med ham, hvis jeg tør kalde det så, som det til lidelser bestemte menneske føler for ethvert væsen, der lider.

Jeg var indbudt til middagsselskab, og da en del af aftenen gik hen med sygebesøg, kom jeg først hjem efter midnat.

Man sagde mig, at en ung mand, der var kommet for at spørge mig til råds, havde ventet på mig en hel time i mit kabinet. Jeg spurgte om hans navn; han havde ikke villet navngive sig.

Jeg trådte ind og forefandt herr de Faverne.

Han var endnu blegere end om morgenen; en bog, som han havde været i færd med at læse, lå opslået på mit skrivebord. Det var Orfilas afhandling om giftene.

"Nå?" spurgte jeg. "Er det bedre eller værre med Dem?"

"Værre," svarede han, "der er tilstødt mig en afskyelig begivenhed, et faretruende eventyr, og jeg er kommet her for at fortælle Dem det. Ser De, doktor, siden jeg er kommet til Paris og fører det liv, De kender, er De den eneste, som jeg har fattet uindskrænket tillid til, og jeg har derfor også nu taget min tilflugt til Dem, for at anmode Dem – ikke om et lægemiddel

mod mine lidelser, for der gives, som sagt, intet, og det vidste jeg allerede, inden jeg skrev til Dem i morges – men om et råd."

"Et råd er endnu langt vanskeligere at give end en recept, min herre, og jeg tilstår, at jeg sjældent indlader mig derpå. Først og fremmest forlanger man kun råd for at bestyrke sig selv i den beslutning, man allerede har fattet, og hvis man vakler i den grad, at man endelig bestemmer sig til at følge det, sker det kun for at få ret til engang at sige til rådgiveren: Det er Deres skyld!"

"Der ligger meget sandt i, hvad De siger, doktor; men ligesom jeg ikke tror, at en læge har ret til at nægte en patient en recept, således tror jeg heller ikke, at en mand har ret til at nægte en anden et råd."

"Nå, jeg vægrer mig heller ikke ved at give Dem mit; men De vil gøre mig en tjeneste ved ikke at følge det."

Jeg satte mig nu hen hos ham, men i stedet for at svare mig, lod han hovedet synke ned i hænderne og sad som tilintetgjort af sine egne tanker.

"Nuvel?" sagde jeg efter en lang pause.

"Ak!" svarede han, "det, der står klarest og tydeligst for mig i alt dette, er, at jeg er fortabt."

Der lå et udtryk af så inderlig overbevisning i hans ord, at jeg bævede.

"Fortabt? De? Og hvorledes da?" spurgte jeg.

"Jo, hun vil forfølge mig, hun vil sige til alle mennesker, hvem jeg er, hun vil udråbe mit sande navn på gader og stræder."

"Hvem?"

"Hun."

"Hun? Hvilken hun?"

"Marie."

"Hvem er Marie?"

"Det er sandt, det ved De ikke ... en lille fjante, en taske, som jeg har haft den godhed at beskæftige mig med, og som jeg har været tåbelig nok til at besvangre."

"Hm! Men hvis det er en af de fruentimmer, man holder skadesløs med penge, så er De rig nok."

"Ja," svarede han, afbrydende mig, "men det er desværre ikke af den slags fruentimmer; det er en landsbypige, en ung, fattig, sædelig pige."

"Og før kaldte De hende en taske?"

"Det var en fejltagelse, min kære doktor; det var min vrede, der lagde mig det ord i munden ... eller rettere, det var min frygt ... ja, ja, det var frygt!"

"Denne kvinde kan altså indvirke på Deres skæbne på en fatal måde?"

"Hun kan forhindre min formæling med mademoiselle de Macartie."

"Hvorledes det?"

"Ved at nævne mit navn, ved at åbenbare, hvem jeg er."

"De hedder måske ikke Faverne?"

"Nej."

"Er ikke vicomte?"

"Nej."

"Eller født på Guadeloupe?"

"Nej. Det var alt sammen en fabel, doktor."

"Olivier havde altså ret?"

"Ja."

"Men hvorledes har herr de Malpas, guvernøren på Guadeloupe kunnet bevidne ..."

"Ti!" sagde vicomten og trykkede min hånd med heftighed – "det er min anden hemmelighed ... De ved, den hemmelighed, der dræber mig!"

Vi sad et øjeblik tavse ved siden af hinanden.

"Nå ... De har altså set denne kvinde, denne Marie, igen?"

"I dag, doktor, endnu i aften. Hun har forladt sin landsby og er kommet til Paris; hun har opsporet mig, jeg ved ikke på hvad måde, og endnu i aften kom hun til mig med sit barn, uden at underrette mig om det forud."

"Og De, hvad gjorde De?"

"Jeg sagde," svarede herr de Faverne med dump stemme, "at jeg kendte hende ikke, og lod mine folk kaste hende på døren."

Jeg bævede uvilkårligt tilbage.

"Det gjorde De? De fornægtede Deres barn og lod dets moder jage bort af Deres tjenere?"

"Hvad skulle jeg gøre?"

"Ha, det er afskyeligt!"

"Jeg ved det nok."

Vi hensank atter i tavshed. Efter en ny pause rejste jeg mig.

"Hvad har jeg at gøre med alt dette?" spurgte jeg

"Ser De ikke, at jeg lider af samvittighedsnag?"

"Jeg ser, at De er bange."

"Nuvel, doktor ... det var mit ønske, at De ville tale med denne pige."

"Jeg?"

"Ja, De; vis mig den tjeneste at gå til hende."

"Hvor skal jeg træffe hende?"

"Kort efter at jeg havde jaget hende bort, slog jeg mit vinduesgardin til side og så hende sidde på en hjørnesten med

sit barn."

"Og De tror, at hun sidder der endnu?"

"Ja."

"De har altså talt med hende senere?"

"Nej, jeg forlod huset gennem en bagdør, da jeg gik hen til Dem."

"Og hvorfor tog De ikke Deres vogn og kørte ud ad gårdporten?"

"Jeg var bange for, at hun skulle kaste sig for hestenes fødder."

Jeg gøs.

"Hvad skal jeg sige til hende? Hvori kan jeg være Dem til nytte?"

"Gør mig den tjeneste at arrangere sagen med hende, doktor; hun skal vende tilbage til Trouville med sit barn, og jeg vil give hende, hvad hun forlanger: tyvetusind, halvhundredtusind francs."

"Og hvis hun vægrer sig?"

"Hvis hun vægrer sig ... hvis hun vægrer sig ... nå, så finder vi vel på råd!"

Vicomten udtalte disse ord i en så ulykkespående tone, at jeg skælvede for den stakkels pige.

"Det er godt, min herre," sagde jeg, "jeg skal tale med hende."

"Og De vil overtale hende til at rejse hjem igen?"

"Det kan jeg ikke svare for; alt, hvad jeg kan love Dem, er, at jeg vil lade hende høre fornuftens sprog, at jeg vil gøre hende opmærksom på den standsforskel, der findes mellem Dem og hende."

"Standsforskel?"

"Ja."

"De glemmer, hvad jeg har tilstået Dem, at jeg ikke er vicomte; jeg er en bonde, min herre, en simpel bonde, som har svunget sig i vejret ved ... sin forstand; men for al ting beder jeg dem: ti derom! De indser vel, at herr de Macartie ikke vil give mig sin datter, hvis han fik at vide, at jeg er en bonde."

"Det er Dem altså alt om at gøre, at dette ægteskab finder sted?"

"Det er, som sagt, det eneste middel for mig til at ophøre med de vovelige spekulationer, jeg har været nødt til at indlade mig i."

"Jeg vil tale med den unge pige."

"I nat?"

"I nat. Hvor tror De, jeg vil finde hende?"

"Der, hvor jeg så hende sidde."

"På hjørnestenen?"

"Ja."

"De tror virkelig, hun skulle være der endnu?"

"Jeg er overbevist om det."

"Så lad os gå!"

Han rejste sig hastigt og gik hen til døren. Jeg fulgte ham.

Vi forlod huset.

Jeg boede næppe i fem hundrede skridts afstand fra ham. Da vi ankom til hjørnet af gaderne Taitbout og Helder, blev han stående og pegede på en dunkel, formløs genstand, som vi næppe kunne skelne i mørket.

"Der, der!" hviskede han.

"Hvad mener De?"

"Det er hende."

"Den unge pige?"

"Ja. Jeg vil nu begive mig hjem gennem Rue Helder. De ved, der er en dobbelt indgang på huset. Gå De hen til hende, doktor."

"Nu går jeg."

"Vent ... jeg må bede Dem om en tjeneste endnu. Jeg er til mode, som om jeg skulle blive vanvittig; det svimler for mine øjne ... Alt drejer sig rundt ... Deres arm, doktor! Følg mig hen til den lille dør!"

"Gerne!"

Jeg tog hans arm; han vaklede virkelig som en beruset, og jeg havde møje med at holde ham oprejst.

"Jeg takker, doktor, jeg takker; jeg sværger Dem til, jeg føler mig Dem såre forpligtet, og hvis De var en af Dem, der lod sig sine tjenester betale, skulle jeg berige Dem. Nå, her er vi jo! De vil bringe mig svar i morgen, ikke sandt? Jeg ville gerne komme til Dem; men jeg vover ikke at vise mig på gaden om dagen; jeg ville frygte for at møde hende."

"Jeg skal komme."

"Lev vel, doktor!"

Han ringede. Der blev lukket op.

"Endnu et øjeblik," sagde jeg, idet jeg holdt ham tilbage. "Denne piges navn?"

"Marie Granger."

"Godt ... Vi ses igen."

Han trådte ind i huset, og jeg gik atter ned af Rue Helder for at dreje om i Rue Taitbout.

Da jeg nåede hjørnet, hørte jeg en lydelig larm på det sted, hvor jeg havde set pigen, og så en temmelig stor gruppe, der bevægede sig i mørket.

Jeg ilede derhen.

En forbigående patrulje havde bemærket den ulykkelige, og da hun ikke havde villet svare på spørgsmålet om, hvad hun bestilte der klokken to om morgenen, førte patruljen hende med til vagten.

Den stakkels pige gik midt imellem nationalgardisterne med sit grædende barn på armen; men hun fældede ikke en tåre, hun udstødte ikke en eneste klage.

Jeg nærmede mig straks formanden for patruljen.

"Om forladelse, min herre," sagde jeg, "jeg kender denne kvinde."

Hun så hastigt op og stirrede på mig.

"Det er ikke ham," sagde hun og lod atter hovedet synke.

"De kender hende, min herre?" gentog underofficeren.

"Ja ... hun hedder Marie Granger og er fra landsbyen Trouville."

"Det er mit og min fødebys navn. Hvem er De, min herre ... for Himlens skyld, hvem er De?"

"Jeg er doktor Fabian, og jeg kommer på hans vegne, som De ventede."

"På Gabriels?"

"Ja."

"Så lad mig gå, mine herrer ... jeg beder Dem indstændigt, lad mig gå med ham!"

"De er altså doktor Fabian?" spurgte patruljens anfører.

"Her er mit kort."

"Og De borger for denne kvinde?"

"Ubetinget."

"I så fald kan De tage hende med Dem, min herre."

"Jeg takker."

Jeg bød den stakkels pige min arm; men hun hentydede med en gebærde til barnet, som hun var nødt til at bære, og sagde:

"Jeg skal følge Dem, min herre. Hvor går vi hen?"

"Hjem til mig."

Ti minutter efter befandt hun sig i mit kabinet, siddende på det samme sted, hvor den foregivne vicomte de Faverne havde siddet for en halv time siden. Barnet sov i en lænestol i sideværelset.

Der opstod en lang tavshed, som hun var den første til at bryde.

"Nå, min herre," sagde hun, "hvad skal jeg fortælle Dem?"

"Hvad De anser for nødvendigt, at jeg kommer til kundskab om. Læg vel mærke til, at jeg ikke spørger Dem; jeg venter på, at De skal tale."

"Ak, hvad jeg kunne have at sige Dem, min herre, er kun sørgeligt og kan desuden ingen interesse have for Dem."

"Enhver fysisk eller moralsk smerte hører til mit fag; frygt derfor ikke for at betro mig Deres, hvis De tror, jeg formår at lindre den."

"Lindre den? Det kan kun han," svarede den arme pige.

"Nu vel, da han har anmodet mig om at tale med Dem, er endnu ikke alt håb ude."

"Så hør mig da; men vær overbærende og tænk på, at jeg kun er en stakkels landsbypige."

"Det siger De, og jeg tror Dem; imidlertid fristes man til at formode, når man hører Deres sprog, at De er af en højere stand."

"Jeg er en datter af skolelæreren i den landsby, hvor jeg er født; det vil forklare Dem alt. Jeg har altså fået en slags opdragelse, for så vidt at jeg kan læse og skrive lidt bedre end de andre bondepiger; det er det hele."

"De er altså fra samme by som Gabriel?"

"Ja; men jeg er fire eller fem år yngre end han. Jeg mindes fra min tidligste barndom, at jeg så ham, sammen med tyve andre drenge, sidde på en lang bænk, der var dækket med udskårne navne og figurer, et værk af de disciples penneknive, som min fader lærte at læse, skrive og regne.

Han var en søn af en retskaffen landmand, hvis redelighed var blevet til et ordsprog."

"Lever hans fader endnu?"

"Ja, min herre."

"Men han står ikke længere i forbindelse med sin søn?"

"Han ved ikke, hvor han er; han tror, han er rejst til Guadeloupe. Men derom siden; jeg må fortælle Dem det hele i den tilbørlige orden. Undskyld min vidtløftighed; men for at De kan bedømme os begge, er det nødvendigt, at jeg skildrer Dem forholdene i deres enkelte omstændigheder.

Skønt Gabriel var stor af sin alder, var han svag og sygelig, og derfor blev han ofte udsat for børns mishandlinger, der var langt yngre end han. Jeg husker godt, at han ikke turde forlade skolen med de andre, når disciplene gik hjem til deres forældre, og at min fader næsten altid fandt ham på trappen, hvor han var blevet siddende af frygt for at få bank, og hvor man ikke vovede at angribe ham.

Nu spurgte min fader ham, hvad han bestilte der, og den stakkels Gabriel svarede ham grædende, at han var bange for at

få bank af de andre drenge.

Min fader kaldte da på mig og lod mig ledsage ham, og således nåede han hjemmet i god behold; for i min, skolemesterens datters, nærværelse turde ingen antaste ham.

Følgen deraf var, at Gabriel syntes at fatte en stor hengivenhed for mig, og vi blev vant til at holde hinanden med selskab; men på hans side var denne forkærlighed egennytte, på min var det medlidenhed.

Gabriel lærte kun med stor møje at læse og regne; men for skrivning havde han et afgjort talent; han tilegnede sig ikke alene en ejendommelig og fortræffelig håndskrift, men også den mærkelige færdighed at kunne efterligne alle sine kammeraters, og det i den grad, at vedkommende ofte var i tvivl om, hvilket der var hans egen original og hvilket kopien.

Børnene lo og morede sig over dette talent; men min fader rystede på hovedet og sagde ofte:

"Følg mit råd, Gabriel, og befat dig ikke med sligt ... det vil tage en slem vending."

"Åh! Hvad vending skulle det vel tage, herr Granger?" sagde Gabriel. "Jeg bliver skrivelærer i stedet for plovknægt, det er det hele."

"Skrivelærer i en landsby er ingen stand, Gabriel."

"Nå, så rejser jeg til Paris og bliver det dér," svarede drengen.

Hvad mig angik, som ikke kunne indse det slemme, der lå i at efterligne andres håndskrift, morede jeg mig også over dette talent, hvori Gabriel for hver dag gjorde større fremskridt; for han indskrænkede sig ikke blot til at efterligne håndskrifter; Gabriel efterlignede alt.

Han havde fået fat på et kobberstik og med en næsten utrolig tålmodighed eftergjort linje for linje så nøjagtigt, at hvis blækkets farve ikke havde forrådt det, ville man næppe kunne have sagt, når man sammenholdt originalen med kopien, hvilket der var pennens og hvilket gravstikkens værk. Den stakkels fader, som i dette billede så, hvad det virkelig var, nemlig et mesterstykke, lod glarmesteren i landsbyen sætte det i glas og ramme og viste alle det.

Borgmesteren og hans fuldmægtig kom også for at se det, og da borgmesteren gik, sagde han til sin fuldmægtig:

"Den fyr har sin lykke i fingerspidserne."

De ord hørte Gabriel.

Min fader havde lært ham alt, hvad han kunne lære ham, og Gabriel vendte tilbage til sit mejeri.

Da han var den ældste af tre børn, og Thomas Lambert ikke var rig, måtte han begynde at arbejde. Men markarbejdet var ham utåleligt.

Modsat alle bønder holdt Gabriel af at gå sent til sengs og stå sent op; hans største glæde var at blive oppe til midnat og bruge sin pen til alskens forsirede bogstaver og tegninger; vinteren var derfor også hans lykkeligste tid og aftentimerne hans festlige timer.

På den anden side var faderen fortvivlet over hans modbydelighed for markarbejdet. Thomas Lambert var ikke formuende nok til at ernære en lediggænger. Han havde troet, at Gabriel, når han blev voksen, skulle spare ham en karl. Han indså nu til sin store sorg, at han havde taget fejl.

12. Afrejsen til Paris

Til alt held, eller måske rettere uheld, kom borgmesteren, som havde spået, at Gabriel havde sin lykke i fingerspidserne, igen en dag for at aflægge Thomas Lambert et besøg, og tilbød ham at ville tage Gabriel til sig som skriver med en gage af fem hundrede francs og kosten.

Gabriel betragtede tilbuddet som en lykke; men fader Thomas rystede på hovedet og sagde:

"Hvortil skal det vel føre?"

Ikke desto mindre modtog de begge borgmesterens tilbud, og Gabriel ombyttede nu for stedse ploven med pennen.

Vi var endnu stadig gode venner; Gabriel syntes endog at have fattet kærlighed til mig, og hvad mig angik, elskede jeg ham af mit ganske hjerte.

Hver aften gik vi, som skik og brug er i landsbyerne, ud at spadsere, snart ved havbredden, snart ved floden Touque.

Ingen bekymrede sig om det; vi var begge fattige og passede altså fuldkommen for hinanden.

Men Gabriel syntes at have en nagende orm i hjertet, og denne orm var hans længsel efter at komme til Paris; han var overbevist om, at han, når han kom til Paris, ville gøre sin lykke i den store by.

Paris var derfor genstanden for enhver samtale mellem os. Paris var den fortryllede stad, der skulle åbne os begge porten til rigdom og lykke.

Jeg lod mig henrive af hans feber, og jeg gentog også på min side:

"Oh ja, Paris! Paris!"

Gabriel, som nu var sat i stand til at følge sin yndlingstilbøjelighed, skrev hele dagen og førte alle bøgerne på borgmesterkontoret med en beundringsværdig properhed og smag.

Borgmesteren var henrykt over at have en sådan skriver.

Valgdagene nærmede sig. En af de deputerede, som ville optræde for byen, gjorde allerede sin runde; han kom til Trouville; Gabriel var Trouvilles underværk; man viste den fremmede borgmesterkontorets protokoller, og om aftenen blev Gabriel forestillet for ham.

Kandidaten havde opsat et cirkulære, men det nærmeste trykkeri var i Havre; man skulle da sende rundskrivelsen dertil, og der ville medgå en tid af tre eller fire dage.

Men det var absolut nødvendigt, at cirkulæret blev omdelt straks, da kandidaten havde mødt en langt større opposition, end han havde ventet.

Gabriel tilbød sig at skrive halvtreds kopier om natten og i løbet af den følgende dag. Kandidaten lovede ham hundrede daler, hvis han kunne levere disse halvtreds eksemplarer inden fireogtyve timer. Gabriel overgik sig selv, og i stedet for halvtreds leverede han halvfjerds.

I sin glæde herover gav kandidaten ham fem hundrede francs, i stedet for de lovede tre hundrede, og forpligtede sig til at anbefale ham til en rig bankier i Paris, som på hans anbefaling efter al sandsynlighed ville antage ham som sin sekretær.

Beruset af denne lykke kom Gabriel til mig om aftenen.

"Marie," sagde han, "Marie, vi er ovenpå! Inden en måned rejser jeg til Paris. Jeg får en god post ... så skal jeg skrive dig til, og du kommer til mig!"

Jeg tænkte ikke engang på at spørge ham, om det skulle ske i egenskab af hans kone, så fjern fra mig var den tanke, at Gabriel kunne bedrage mig, skønt jeg må tilstå, at der aldrig var vekslet et ord mellem os om ægteskab.

Jeg affordrede ham nu en forklaring over det ham givne løfte, som endnu var mig en gåde. Han fortalte mig alt, både om kandidaten og bankierens forventede protektion og viste mig et trykt papir.

"Hvad er det?" spurgte jeg.

"En banknote på fem hundrede francs," svarede han.

"Hvorledes?" udbrød jeg, "den lap papir er fem hundrede francs værd?"

"Ja," sagde Gabriel, "og hvis vi blot havde tyve lignende, så var vi rige!"

"Det vil udgøre ti tusind francs," bemærkede jeg.

I al denne tid havde Gabriel betragtet banknoten med griske blikke.

"Hvad tænker du på, Gabriel?" spurgte jeg.

"Jeg tænker på, at denne seddel ikke er vanskeligere at gøre efter end et kobberstik."

"Ja ... men det ville være en forbrydelse!"

"Se her!" sagde han.

Og han viste mig de to linjer, der stod ved foden af papiret:

Hvem, der eftergør denne banknote, straffer loven med døden.

"Ha! Hvis det ikke var, skulle vi snart have ti og tyve og halvtreds af dem!"

"Gabriel," svarede jeg gysende, "hvad er det, du siger!"

"Intet, Marie, det er blot min spøg."

Og han stak sedlen i lommen igen.

Otte dage efter fandt valgene sted.

Til trods for cirkulæret blev kandidaten ikke valgt. Efter hans nederlag gik Gabriel til ham for at minde ham om hans løfte, men han var allerede afrejst.

Fortvivlet vendte Gabriel tilbage; efter al sandsynlighed ville den uheldige deputerede glemme det løfte, han havde givet borgmesterens beskedne skriver.

Pludselig syntes en tanke at opstige i hans sjæl; han dvælede smilende ved den og sagde efter at have betænkt sig et øjeblik:

"Det er en lykke, at jeg har beholdt originalen til det dumme cirkulære!"

Og han viste mig det af kandidatens hånd skrevne og undertegnede papir.

"Hvad vil du gøre med den original?" spurgte jeg.

"Åh Gud, ingenting!" svarede Gabriel, "det kan blot tjene til at minde mig om ham ved lejlighed."

Han talte nu ikke oftere til mig om dette papir og syntes helt at have glemt hele historien med cirkulæret.

Otte dage efter kom borgmesterens med et brev i hånden til Thomas Lambert. Dette brev var fra den slagne kandidat.

Mod al forventning havde han opfyldt sit løfte og skrevet til borgmesteren, at han havde skaffet Gabriel en post som kommis hos en af de større bankierer i Paris. Kun forlangte man, at han skulle arbejde i tre måneder uden løn som en slags

prøvetid. Efter denne opofrelse af tid og penge skulle Gabriel have atten hundrede francs i årlig løn.

Gabriel ilede til mig for at meddele mig denne efterretning; men den bedrøvede mig lige så meget som den opfyldte ham med glæde.

Henrevet af Gabriels drømme, havde jeg vel nu og da, ligesom han, følt længsel efter Paris; men for mig var Paris kun et middel til ikke at skilles fra den mand, jeg elskede; alle mine fordringer indskrænkede sig til at blive Gabriels hustru, og det forekom mig langt sikrere under vort beskedne og ensformige landsbyliv end i hovedstadens flygtige og berusende hvirvel.

Ved denne efterretning begyndte jeg derfor at græde.

Gabriel kastede sig på knæ for mig og prøvede at berolige mig med sine løfter og forsikringer; men en dyb og skrækkelig anelse sagde mig, at nu var alt håb ude for mig.

Imidlertid var Gabriels rejse besluttet.

Thomas Lambert indvilligede i at bringe et lille offer. Borgmesteren lånte ham, selvfølgelig imod god sikkerhed, fem hundrede francs, og da ingen vidste noget om kandidatens gavmildhed, var Gabriel nu i besiddelse af en sum på tusind francs.

Bestemmelsen var den, at han skulle afrejse samme aften til Pont-l'Eveque, hvorfra en vogn skulle bringe ham til Rouen; men imellem os to lød aftalen således, at han skulle tage en omvej og vende tilbage for at tilbringe natten hos mig.

Jeg skulle lade mit kammervindue stå åbent. Det var første gang, jeg modtog ham således, og jeg håbede under denne sammenkomst at være lige så stærk imod ham og mod mit hjerte, som jeg altid havde været.

Jeg bedrog mig desværre. Uden denne nat ville jeg kun være blevet ulykkelig. Denne nat blev jeg vanæret.

Ved daggry forlod Gabriel mig; vi måtte skilles ad. Jeg førte ham gennem havedøren, der gik ud til klitterne.

Der fornyede han alle sine løfter; der svor han mig til på ny, at han aldrig ville tage nogen anden kone end mig, og han neddyssede i det mindste mine bekymringer, om han end ikke kunne neddysse mine samvittighedsnag.

Vi skiltes fra hinanden. Jeg tabte ham af sigte, da han drejede om et hjørne, men jeg ilede efter ham, for dog at se ham endnu engang, og fik virkelig øje på ham, idet han med raske skridt slog ind på fodstien, der førte til landevejen.

Det forekom mig, som om der i hans hurtige gang lå noget, der på en sælsom måde stod i modsigelse med min smerte.

Jeg kaldte ham tilbage med et skrig.

Han vendte sig om, svingede sit lommetørklæde til afsked og fortsatte sin vej.

Idet han tog sit tørklæde op, havde han uden at bemærke det, revet et stykke papir op af lommen.

Jeg kaldte ham atter tilbage; men da han uden tvivl frygtede for at lade sig røre, blev han ved at gå til. Jeg løb efter ham.

Jeg nåede stedet, hvor papiret var faldet, og fandt det på jorden.

Det var en banknote på fem hundrede francs; kun papiret var forskelligt fra det, jeg hidtil havde set. Nu opbød jeg alle mine kræfter og kaldte på Gabriel for sidste gang; han vendte sig om, så mig svinge sedlen, blev stående, undersøgte alle sine lommer, og da han uden tvivl mærkede, at han havde tabt noget, kom han løbende tilbage til mig.

"Her," sagde jeg, "dette har du tabt, og jeg er lykkelig over at jeg kan omfavne dig endnu engang."

"Det var blot for din skyld, jeg gik tilbage, Marie," sagde han leende, "for banknoten har ingen værdi."

"Hvad? Har den ingen værdi?"

"Nej, den ligner ikke denne."

Og han tog en anden note op af lommen.

"Hvad er det da for en seddel?"

"Det er en, som jeg har moret mig med at tegne og som ikke gælder noget. Du ser altså, kære Marie, at det blot er for din skyld, jeg kom tilbage."

Og som for at give mig et overtydende bevis for denne sandhed, rev han sedlen i små stykker og kastede dem ud i luften, hvor de spredtes ad.

Derpå fornyede han endnu engang sine løfter og forsikringer, og da tiden var knap og han følte, at jeg ikke havde kraft til at holde mig oprejst længere, satte han mig ned på kanten af grøften, gav mig det sidste kys og ilede bort.

Jeg fulgte ham med øjnene og med armene udstrakt efter ham, så længe jeg kunne se ham; og da en krumning af vejen unddrog ham for mit blik, skjulte jeg mit ansigt i hænderne og begyndte at græde.

Jeg ved ikke, hvor længe jeg således sad hensunken i min smerte.

En let larm, jeg hørte i nærheden af mig, bragte mig atter til mig selv. Denne larm kom fra en lille pige fra landsbyen, som vogtede sine får her og stirrede på mig med store øjne, fordi hun ikke begreb grunden til min ubevægelighed.

Jeg så op.

"Er det Dem, jomfru?" sagde hun. "Min Gud, hvad græder De for?"

Jeg aftørrede mine tårer og forsøgte at smile.

Og nu begyndte jeg, som for at knytte mig fastere til ham ved ting, han havde berørt, at opsamle papirstumperne, som han havde strøet ud på jorden. Endelig faldt det mig ind, at min fader kunne være stået op og måske svæve i uro over min fraværelse; og jeg skyndte mig derfor hjem så hurtigt jeg kunne.

Næppe havde jeg tilbagelagt tyve skridt, førend jeg hørte nogen kalde på mig; jeg vendte mig om og så at den lille hyrdepige kom løbende efter mig.

Jeg blev stående og ventede på hende.

"Hvad vil du mig, mit barn?" spurgte jeg.

"Jeg så," svarede hun, "at De samlede alle de små papirer op, jomfru Marie ... her er et, som De har overset."

Jeg kastede mit blik på den stump, barnet rakte mig; det var virkelig et brudstykke af den kopi, Gabriel havde udført med så megen færdighed.

Jeg tog det ud af den lille piges hænder og betragtede det nøjere.

Ved et sælsomt tilfælde var det den del af banknoten, på hvilken den skæbnesvangre trussel stod skrevet:

Hvem, der eftergør denne banknote, straffer loven med døden.

Jeg gøs, uden at kunne forklare mig, hvorfra den skræk kom, der instinktmæssigt overvældede mig. Alene på disse to linjer ville man måske have kunnet opdage, at banknoten var eftergjort. Det var tydeligt at se, at Gabriels hånd havde rystet, da han skrev eller rettere udgraverede dem.

Jeg lod alle de andre stykker falde og beholdt kun dette.

Jeg kom hjem, uden at min fader havde mærket noget.

Men da jeg trådte ind i kammeret, hvor Gabriel havde tilbragt natten, vakte alt samvittighedsnag hos mig. Så længe han var der, havde den tillid, jeg nærede til ham, opretholdt mit mod; men da han var borte, faldt alle de omstændigheder, der egnede sig til at svække denne tillid, mig atter ind, og jeg følte mig i ordets egentlige forstand *ene* med mit fejltrin.

13. Skriftemålet

En uge forløb, uden at jeg fik efterretninger fra Gabriel; endelig bragte den ottende dags morgen mig et brev fra ham.

Han var ankommet til Paris, var, som han sagde, installeret hos sin bankier og boede foreløbigt i et lille hotel i Rue des Vieux-Augustins.

Derpå fulgte en beskrivelse af Paris og af det indtryk, hovedstaden havde gjort på ham.

Han var ellevild af glæde.

En efterskrift forkyndte mig, at jeg om tre måneder skulle dele hans lykke.

I stedet for at berolige mig, bedrøvede dette brev mig usigeligt, uden at jeg kunne gøre mig regnskab for grunden.

Jeg følte, at en ulykke svævede over mit hoved og var beredt til at styrte ned over mig.

Jeg svarede ham imidlertid, som om jeg var fornøjet over hans glæde; jeg lod, som jeg troede på den fremtid, han lovede mig, skønt en indre stemme tilhviskede mig, at den aldrig ville falde i min lod.

Fjorten dage efter fik jeg det andet brev. Det fandt mig i tårer.

Ak! Hvis Gabriel ikke holdt sit løfte, var jeg en vanæret pige; om otte måneder skulle jeg blive moder.

Jeg betænkte mig længe, for at blive enig med mig selv, om jeg skulle meddele Gabriel denne efterretning.

Men han var den eneste i verden, jeg kunne betro mig til. Desuden var han medskyldig i mit fejltrin, og hvis nogen skulle understøtte mig, var det ikke mere end rimeligt, at det blev ham.

Jeg svarede ham derfor og bad ham fremskynde vor forbindelse ved alle de midler, der stod i hans magt, idet jeg underrettede ham om, at hans bestræbelser fra nu af ikke blot ville have vor egen lykke, men også vort barns til formål.

Jeg ventede på at få hans svar med omgående post, eller rettere: jeg skælvede af frygt for, at der intet ville indløbe efter den efterretning, jeg havde meddelt ham; for jeg kunne ikke bandlyse den pinefulde anelse, at for mig var alt forbi.

Gabriel svarede virkelig heller ikke mig, men sin fader, som han meddelte, at da den bankier, hos hvem han var ansat, havde højst vigtige interesser på Guadeloupe og havde forefundet større iver og samvittighedsfuldhed hos ham, Gabriel, end hos de øvrige kontorister, så havde han betroet ham det hverv at ordne disse interesser, idet han tillige havde han lovet ham en del af gevinsten, når han kom tilbage. Han ville derfor, skrev han, afrejse til Antillerne endnu samme dag og kunne ikke bestemme tidspunktet for sin tilbagekomst.

Til samme tid sendte han, af de penge, bankieren havde givet ham til at bestride rejsen med, sin fader de fem hundrede francs tilbage, denne havde lånt af borgmesteren.

Det var en banknote.

I et postscriptum opfordrede han samtidig sin fader til at meddele mig denne efterretning, da han ikke havde tid til at skrive til mig selv.

De kan nok tænke Dem, min herre, at dette slag var skrækkeligt for mig.

Men da jeg aldrig havde fået noget svar fra Gabriel med omgående post, vidste jeg ikke, hvor mange dage et brev behøvede for at nå Paris, og altså heller ikke hvor længe det varede, inden man kunne vente svar.

Jeg havde derfor ét håb tilbage endnu, det nemlig, at hans brev til faderen måske var skrevet, inden han havde fået mit.

Under et eller andet påskud gik jeg til borgmesteren for at indhente oplysninger i denne henseende. Jeg fandt ham med den banknote i hånden, som fader Thomas havde betalt ham tilbage.

"Nå, Marie," sagde han, da han så mig, "din elsker er altså på gode veje til at gøre lykke?"

Jeg svarede ham kun derved, at jeg brast i gråd.

"Hvad?" udbrød han, "sørger du over at Gabriel bliver rig? Jeg sagde det jo tit og ofte, at den unge mand havde sin lykke i fingerspidserne."

"Ak, min herre," svarede jeg, "De misforstår mine følelser. Jeg skal velsigne Himlen for enhver lykke, der falder i Gabriels lod ... hvis han kun ikke forglemmer mig i sin lykke."

"Ah! Hvad det angår, min stakkels Marie," sagde borgmesteren, "så står jeg dig ikke inde for det modsatte, og hvis jeg må give dig et råd, så er det det, at du bør komme Gabriel i forkøbet, når der frembyder sig en lejlighed. Du er en arbejdsom, ordentlig pige, som ingen har kunnet sige noget ondt om, trods dit fortrolige forhold til Gabriel ... nuvel, i dit sted ville jeg min sandten tage den første den bedste smukke unge mand, der tilbød at træde i hans sted ... og mellem os sagt,

Marie, i går lod Andreas Morin falde nogle ord derom ... du ved, fiskeren."

Jeg afbrød ham.

"Herr borgmester," sagde jeg, "jeg vil være Gabriels kone eller ingens; der er forpligtelser imellem os, som han kan glemme, men som jeg aldrig vil glemme."

"Ja, ja, det kender jeg; således styrter disse ulykkelige sig alle i fordærv," svarede borgmesteren, "men gør som du vil, barn, jeg har intet at sige over dig ... havde jeg været din fader, ved jeg nok, hvad jeg ville gøre."

Jeg indhentede nu de oplysninger, jeg var kommet for at søge, og gik derpå hjem, idet jeg beregnede den forløbne tid.

Gabriel havde skrevet til sin fader, efter at han havde fået mit brev.

Forgæves ventede jeg hele næste dag, den derpå følgende, hele ugen, hele måneden; jeg hørte intet fra Gabriel.

Ét håb havde i begyndelsen holdt mig oppe: at han nemlig, siden han ikke havde haft tid til at skrive til mig fra Paris, ville gøre det fra den havn, hvor han indskibede sig, eller, hvis dette heller ikke blev ham muligt, at han dog i det mindste ville skrive fra Guadeloupe.

Jeg forskaffede mig et landkort og spurgte en af vore søfolk, som flere gange havde gjort rejsen til Amerika, hvilken vej skibene måtte tage for at komme til Guadeloupe.

Han tegnede en lang linje med blyant, og jeg havde i det mindste den trøst at se den retning, hvori bølgerne vuggede Gabriel, idet de fjernede ham fra mig.

Der måtte gå tre måneder hen, inden man kunne vente breve fra ham. Jeg afventede enden af disse tre måneder med en vis

rolighed, men ingen efterretning indløb, og jeg vedblev at svæve i det utålelige halvmørke, som man kalder tvivl og som er tusinde gange værre end vishedens nat.

Imidlertid forløb tiden, og alle de hemmelige fornemmelser, som forkynder et væsens tilværelse i vort indre, indfandt sig. Kostelige fornemmelser uden tvivl, i de sædvanlige livsforhold og når dette væsens eksistens er resultatet af samfundsbetingelserne; smertelige, bitre, skrækkelige fornemmelser, når enhver bæven minder om det begåede fejltrin og spår ulykke og jammer.

Jeg havde været svanger i seks måneder. Hidtil havde jeg været heldig nok til at dølge min tilstand for alles øjne; men nu forfulgte en rædsom tanke mig, den, at hvis jeg vedblev at snøre mig således, kunne jeg udsætte mit barns liv for fare.

Påsken kom. Det er, som De ved, den almindelige skriftetid i vore landsbyer. En ung pige, der ikke holdt sin påske, ville alle hendes omgangsveninder pege fingre ad.

Jeg nærede alt for alvorlige og dybe religiøse følelser til at kunne nærme mig skriftestolen uden at aflægge en fuldstændig bekendelse af mit fejltrin, og dog – hvor besynderligt! – imødeså jeg tidspunktet for denne bekendelse med en blanding af glæde og frygt.

Det kom deraf, at vor præst var en mild, blid, med andres fejl sjældent overbærende mand.

Det var en from olding med hvidt hår, med et roligt og smilende ansigt, hvori den svage, den ulykkelige og selv den strafværdige læste ved det første blik, at han ville finde en støtte.

Jeg var derfor forud fast bestemt på at sige ham alt og lade mig lede af hans råd.

Aftenen førend den dag, på hvilken alle unge piger skulle gå til skrifte, begav jeg mig til ham.

Jeg tilstår, at det var med et usigelig beklemt hjerte, jeg lagde hånden på klokkestrengen. Jeg havde ventet på aftenen, for at ingen skulle se mig gå ind i præsteboligen, som jeg dog før havde betrådt to eller tre gange hver uge ved højlys dag; på dørtærsklen følte jeg mig en afmagt nær og var nødt til at læne mig mod muren for ikke at synke om.

Imidlertid genvandt jeg dog mine kræfter og trak med en heftig og feberagtig bevægelse i klokkestrengen.

Den gamle pige kom og lukkede op.

Præsten sad, som jeg havde formodet, i et lille afsidesliggende værelse, hvor han læste sit breviar ved skinnet af en lampe.

Jeg fulgte den gamle Catharina, som åbnede døren og meldte mig.

Præsten så op. Lyset faldt lige på hans skønne og rolige ansigt, og jeg følte, at hvis der gaves en trøst i verden for visse uoprettelige ulykker, så bestod den i at betro sådanne mænd sin ulykke.

Dog blev jeg stående ved døren og vovede ikke at træde nærmere.

"Det er godt, Catharine," sagde præsten, "lad os være alene, og hvis nogen skulle spørge om mig ..."

"Så siger jeg, at herr pastoren ikke er hjemme," supplerede den gamle husholderske.

"Nej," vedblev præsten, "for det ville være at lyve, min gode Catharine; sig, som det er, at jeg er beskæftiget."

"Godt, herr pastor," svarede Catharine.

Og hun forlod værelset og lukkede døren efter sig.

Jeg blev stående ubevægelig uden at ytre et ord.

Præsten spejdede efter mig i halvmørket, og da han fik øje på mig, rakte han hånden ud imod mig og sagde:

"Kom, min datter … jeg ventede dig."

Jeg gjorde to skridt, greb hans hånd og sank på knæ.

"De ventede mig, min fader?" svarede jeg. "Så ved De altså, hvad der bringer mig til Dem?"

"Jeg aner det," sagde den værdige gejstlige.

"Oh, min fader!" råbte jeg og brast i en heftig gråd.

"Mit stakkels barn!" vedblev præsten, "du er såre ulykkelig."

"Men De ved vist ikke alt, min fader! for hvorledes kunne De vel have gættet …"

"Hør, min datter, jeg skal fortælle dig det," afbrød han mig, "for det er lige så godt som at spare dig en tilståelse … og selv for mig ville det være dig pinligt at aflægge denne tilståelse, ikke sandt?"

"Oh, nu føler jeg, at jeg kan sige Dem alt! Er De ikke den Guds tjener, der ved alt?"

"Velan, tal da, barn," sagde præsten, "tal; jeg skal høre dig med opmærksomhed."

"Min fader," stammede jeg, "min fader."

Men ordene døde på mine læber, jeg havde stolet for meget på mine kræfter, jeg formåede ikke at sige mere.

"Den morgen, Gabriel rejste, anede jeg alt," sagde præsten, "den morgen så jeg dig, mit arme barn, uden at du vidste det.

Jeg var blevet hentet om natten til en døende for at modtage hans skriftemål, og da jeg vendte tilbage til mit hjem klokken fire om morgenen, mødte jeg Gabriel, som alle troede var afrejst den foregående aften.

Da han fik øje på mig, sneg han sig hen bag en hæk, og jeg lod som jeg ikke så ham. I hundrede skridts afstand derfra sad en ung pige på kanten af en grøft med hænderne for ansigtet; jeg genkendte dig, men du så ikke op."

"Jeg hørte Dem ikke, min fader," svarede jeg, "jeg var alt for overvældet af smerte."

"Jeg gik altså forbi. I begyndelsen tænkte jeg på at standse og tiltale dig; men den formodning, at du måske havde hørt mig, men at du, ligesom Gabriel, uden tvivl håbede at undvige mig, afholdt mig derfra, og jeg fortsatte min vej.

Da jeg drejede omkring din faders havemur, så jeg, at lågen stod åben. Nu blev alt mig klart: Gabriel, som alle troede langt borte, havde tilbragt natten hos dig."

"Ja desværre, min fader! Desværre er det som De siger."

"Nu ophørte du at komme her i huset, således som hidtil, og jeg tænkte ved mig selv: Det stakkels barn! Hun kommer ikke, fordi hun frygter for at finde en dommer i mig; men jeg vil se hende igen på den dag, da hun har tilgivelse behov."

Min hulken blev heftigere.

"Sig mig nu, mit barn," vedblev præsten, "hvad formår jeg at gøre for dig?"

"Min fader," svarede jeg, "jeg ville gerne vide, om Gabriel virkelig er rejst, eller om han er i Paris endnu."

"Hvorledes? Du tvivler?"

"En skrækkelig tanke er opstået hos mig, min fader, nemlig den, at Gabriel kun har skrevet hertil, at han skulle rejse bort, for at blive mig kvit."

"Hvad kan bevæge dig til at tro det?" spurgte præsten.

"Først og fremmest hans tavshed. Hvor travlt han end havde i afrejsens øjeblik, havde han dog altid tid til at skrive mig et par linjer til – om end ikke fra Paris, så dog fra det sted, hvor han indskibede sig. Og kunne han i alt fald ikke have ladet mig høre fra sig fra Guadeloupe, når han var ankommet dertil? Ved han ikke, at et brev fra ham er mit og måske mit barns liv?"

Præsten udstødte et suk.

"Ja, ja," mumlede han, "mennesket er i almindelighed egenkærligt og jeg vil ingen anklage; men Gabriel, Gabriel! ... Mit kære barn, jeg har altid med kummer bemærket din kærlighed til dette menneske."

"Hvor kunne det vel være andet, min fader? Vi er blevet opdraget med hinanden; vi har aldrig været fra hinanden ... det var mig, som om livet nødvendigvis måtte vare ved, som det havde begyndt."

"Nu vel, du siger altså, at du ønsker at vide ..."

"Om Gabriel virkelig har forladt Paris."

"Det er let, og jeg skulle tro, at hans fader ... Hør mit barn, bemyndiger du mig til at meddele hans fader alt?"

"Jeg har overgivet mit liv og min ære i Deres hænder, min fader," svarede jeg, "gør med dem, hvad De vil."

"Så vent mig her, min datter," sagde præsten, "jeg går til Thomas Lambert."

Han forlod huset.

Uden at bede, uden at græde, hensunken i mine tanker, blev jeg liggende, som jeg lå, på knæ, med panden støttet på stolearmen.

Efter et kvarters forløb gik døren op igen.

Jeg hørte skridt, som nærmede sig, og en stemme, som sagde:

"Rejs dig, min datter, og kom i mine arme!"

Denne stemme var Thomas Lamberts.

Jeg så op og befandt mig ansigt til ansigt med Gabriels fader.

Det var en mand på en fem- til otteogfyrre år, vidt og bredt bekendt for sin retskaffenhed, en af de mænd, der aldrig ved, hvad det er at svigte et givet ord.

"Har min søn nogensinde sagt, at han ville ægte dig, Marie?" spurgte han. "Tal, og svar mig, som du ville svare Gud."

"Læs her!" sagde jeg og overrakte ham det brev, hvori Gabriel lovede mig, at jeg skulle komme til ham om tre måneder, og hvori han kaldte mig sin hustru.

"Og du har givet efter for ham i den overbevisning, at han skulle blive din mand?"

"Ak, jeg gav efter for ham, fordi han var i begreb med at rejse fra mig, og fordi jeg elskede ham."

"Godt svaret!" sagde præsten og nikkede med hovedet til tegn på sit bifald. "Godt svaret, mit barn!"

"Ja, De har ret, herr pastor," sagde Thomas. "Svaret er godt. Marie, " vedblev han, "du er min datter, og dit barn er mit barn; om otte dage vil vi vide, hvor Gabriel er."

"Hvorledes da?" spurgte jeg.

"Jeg har længe været betænkt på at rejse til Paris, for personligt at bringe visse sager i orden med min godsherre. I

morgen tager jeg af sted. Jeg vil henvende mig til bankieren, og hvor som helst Gabriel er, vil jeg skrive ham til i min faderlige myndigheds navn og opfordre ham til at holde sit ord."

"Godt," sagde præsten, "godt, Thomas, og med Deres brev skal følge et fra mig, hvori jeg taler til ham i religionens navn."

Jeg takkede dem begge, som Hagar måtte have takket englen, der viste hende den kilde, hvoraf hun stillede sit barns tørst.

Jeg ville nu forlade dem, men præsten holdt mig tilbage.

"Vi ses i morgen i skriftestolen," sagde han.

"Oh, min fader," udbrød jeg, "er det muligt, at jeg tør vise mig i kirken med mine medsøstre?"

"For hvem skulle kirken vel have opbevaret sin trøst, når det ikke var for de ulykkelige og dem, som lider? Kom du, mit barn, kom med fortrøstning; du er hverken Magdalene eller ægteskabsbrydersken, og dog ved du, at Gud tilgav dem begge."

Næste dag skriftede jeg og fik absolution.

Den derpå følgende påskedag gik jeg med mine medsøstre til Herrens bord.

14. Fortsættelse af skriftemålet

Om lørdagen var Thomas Lambert, som han havde lovet, afrejst til Paris.

Otte dage forløb, i hvilke jeg gik til præsten hver morgen for at høre, om han havde fået efterretninger fra fader Thomas; men i hele den uge kom intet brev.

Om aftenen, søndagen efter påske, klokken henved syv, så jeg den gamle Catharine træde ind til mig. Hun kom for at hente mig til sin herre.

Bævende rejste jeg mig og skyndte mig at følge med hende; imidlertid havde jeg ikke mod til at tilbagelægge den afstand, der skilte min faders hus fra præsteboligen, uden at udfritte hende.

Hun fortalte mig, at Thomas Lambert netop var kommet tilbage fra Paris. Jeg kunne ikke opbyde kraft nok til at spørge videre.

Jeg kom til bestemmelsesstedet.

Præsten og fader Thomas befandt sig i det samme kabinet, hvor det nysomtalte optrin havde fundet sted. Præsten så bedrøvet, Thomas mørk og streng ud.

Jeg blev stående ved døren, hvortil jeg lænede mig; jeg følte, at min sag var pådømt og tabt.

"Fat mod, mit barn," sagde præsten til mig, "for det er slemme efterretninger, fader Thomas bringer os."

"Gabriel elsker mig ikke mere?" udbrød jeg.

"Man ved ikke, hvad der er blevet af Gabriel," sagde præsten.

"Hvorledes da?" råbte jeg. "er skibet gået under? Er Gabriel død?"

"Gud give han var," tog nu hans fader ordet, "og at hele dette eventyr, han har bundet os på ærmet, var sandhed!"

"Et eventyr?" gentog jeg forskrækket; for jeg begyndte nu at skimte alt som igennem et slør.

"Ja," vedblev faderen, "jeg begav mig straks til bankieren; men denne mand vidste slet ikke, hvad jeg mente; han havde aldrig haft en kontorist ved navn Gabriel Lambert og stod ikke i handelsforbindelser med Guadeloupe."

"Oh min Gud! Men så skulle De være gået til ham, der skaffede ham denne plads ... til kandidaten, De ved."

"Jeg var hos ham."

"Nå?"

"Han har aldrig skrevet hverken til min søn eller til mig."

"Men brevet?"

"Jeg havde brevet hos mig, og jeg viste ham det; han erkendte, at håndskriften var hans, men han havde ikke skrevet brevet."

Jeg lod mit hoved synke ned på brystet.

Thomas Lambert vedblev:

"Derfra gik jeg til hotellet Venedig i Rue des Vieux-Augustins."

"Nå?" spurgte jeg, "opdagede De intet spor af ham der?"

"Han havde boet seks uger i hotellet og derpå forladt det, efter at have betalt sin regning. Hvad der senere er blevet af ham, ved man ikke."

"Oh min Gud, min Gud," udbrød jeg, "hvad betyder dog alt dette!"

"Det betyder," mumlede Thomas Lambert, "at af os to, mit arme barn, er jeg efter al sandsynlighed den ulykkeligste."

"De ved altså slet ikke, hvad der er blevet af ham?"

"Nej."

"Men," sagde præsten, "måske De kunne have fået noget at vide på politikammeret ..."

"Det tænkte jeg også på," afbrød Thomas Lambert ham, "men jeg var bange for, at jeg der skulle få for meget at vide om ham."

Vi gøs alle, men især jeg.

"Hvad er der nu at gøre?" spurgte præsten.

"Vi må vente," svarede Thomas.

"Men hun," indvendte præsten og pegede på mig, "hun kan ikke vente."

"Det er sandt," sagde Thomas Lambert; "hun skal bo hos mig; er hun ikke min datter?"

"Jo; men da hun ikke er Deres søns hustru, vil hun være vanæret om tre måneder."

"Og min fader!" udbrød jeg, "min fader, som vil dø af sorg over denne skændsel!"

"Man dør ikke af sorg," sagde Thomas Lambert, "men man lider bittert, og det er synd at volde den stakkels mand lidelser. Marie må under et eller andet påskud opholde sig en månedstid hos min søster, som bor i Caen, og hendes fader vil intet få at vide om, hvad der er forefaldet i den tid."

Alt gik for sig, som det var blevet aftalt.

Jeg tilbragte en måned hos Thomas Lamberts søster, og i den fødte jeg det ulykkelige barn, der sover derinde i lænestolen.

Min fader fik aldrig at vide, hvad der var tilstødt mig, og hemmeligheden blev bevaret så godt, at hverken han eller

nogen anden i landsbyen anede den.

Fem eller seks måneder randt hen, uden at jeg hørte tale om noget; men endelig udbredte det rygte sig en morgen, at vor borgmester var kommet hjem fra Paris og på denne rejse var truffet sammen med Gabriel Lambert.

Dette rygte omtalte tillige så sælsomme omstændigheder, at man fristedes til at tvivle om dets sanddruhed.

Jeg gik hjemmefra for at forhøre mig hos Thomas Lambert, om der vel kunne være noget sandt i, hvad jeg havde hørt; men næppe var jeg kommet et halvtreds skridt fra huset, før jeg mødte borgmesteren selv.

"Nå, min smukke," sagde han til mig, "det undrer mig ikke længere, at din kæreste er ophørt med at skrive dig til; det lader til, at han er blevet rig."

"Min Gud, hvorledes da?" spurgte jeg.

"Hvorledes ved jeg ikke; men så meget er vist, at da jeg kom kørende fra Courbevoir, hvor jeg havde spist til middag hos min svigersøn, mødte jeg en fin kavaler til hest, en elegant herre, en dandy, som de kalder det, ledsaget af en tjener, der ligeledes var til hest. Gæt, hvem det var!"

"Hvorledes skal jeg kunne gætte det?"

"Det var såmænd mester Gabriel. Jeg genkendte ham og strakte mig halvt ud af min cabriolet for at kalde på ham, men han genkendte uden tvivl også mig; for inden jeg fik tid til at udtale hans navn, gav han hesten af sporerne og sprængte derfra i galop."

"Oh, De har sikkert taget fejl," sagde jeg.

"Jeg troede det næsten selv," svarede han, "men tilfældet ville, at jeg gik i operaen samme aften … i parterret, forstår sig. Jeg er

en bonde, og parterret er godt nok til mig; men han, der nu er blevet en fornem herre, som det synes, han sad i logerne af første rang, og det oven i købet i en af de skønneste, mellem to søjler, hvor han sladrede med en dame, som han syntes at gøre haneben til. I knaphullet havde han en kamelia, så stor som min hånd."

"Umuligt! Umuligt!" mumlede jeg.

"Som jeg siger; men jeg tvivlede imidlertid og ville være vis i min sag. Under mellemakten gik jeg ud og stillede mig ved siden af logen; kort efter gik døren op, og vor fashionable ven trådte ud og kom forbi mig.

"Gabriel!" sagde jeg halvhøjt.

Han vendte sig hastigt om og fik øje på mig, nu blev han så rød i hovedet som et dryppende blod og ilede så hurtigt ned af trappen, at han nær havde løbet en herre og dame over ende, der stod ham i vejen. Jeg fulgte ham; men da jeg kom ned under søjlehallen, så jeg ham stige op i en yderst elegant coupé; en livréklædt tjener lukkede vogndøren i efter ham, og vognen rullede derfra i det stærkeste trav."

"Men hvor kan De," spurgte jeg, "tænke Dem muligheden af, at han har en vogn og livréklædte tjenere? De må have taget fejl; det kan ikke have været Gabriel!"

"Jeg siger dig, jeg så ham lige så nøje, som jeg nu ser dig, og er overbevist om, at det var ham. Jeg må dog vel kende ham, skulle jeg tro, siden jeg har haft ham på mit kontor som skriver i hele tre år!"

"Har De fortalt det til andre end mig, hr. borgmester?"

"Jeg har fortalt det til alle og enhver, som har lyst til at høre det. Han har ikke forlangt, jeg skulle tie med det, siden han ikke

engang gjorde mig den ære at kende mig."

"Men hans fader?" sagde jeg med sagte stemme.

"Ih nu, hans fader må jo være henrykt over det! For hvad beviser det hele? At hans søn har gjort lykke."

Jeg udstødte et suk og fortsatte min vej til Thomas Lamberts mejeri.

Jeg fandt ham siddende ved et bord med hovedet hvilende mellem begge hænder. Han hørte mig ikke, da jeg trådte hen til ham. Jeg lagde min hånd på hans skulder; han fo'r sammen og vendte sig om.

"Nå?" sagde han, "du ved vel også alt?"

"Borgmesteren fortalte mig for et øjeblik siden, at han havde mødt Gabriel til hest og i operaen, men mon han ikke har taget fejl?"

"Hvor skulle han tage fejl? Kender han ham ikke lige så godt som vi? Åh nej, alt er den rene sandhed!"

"Er han blevet rig," sagde jeg frygtsomt, "så må det være os kært at høre ... så vil han i det mindste være lykkelig."

"Blevet rig?" udbrød fader Thomas. "Ved hvilket middel skulle han være blevet rig? Gives der ærlige måder at blive rige på i et tidsrum af fem fjerdingår? Og en mand, der er blevet det på en ærlig måde, fornægter han sine bysbørn? Dølger han sine livsomstændigheder for sin fader? Forglemmer han de løfter, han har givet sin forlovede?"

"Åh, hvad mig angår," svarede jeg, "ved De nok, at jeg ikke længere er ham værdig, når han er blevet så rig."

"Marie, Marie!" sagde faderen og rystede på hovedet, "jeg er tværtimod bange for, at det er ham, der ikke længere er dig værdig."

Han gik hen til den lille ramme, der indeholdt den af Gabriel for flere år siden aftegnede kopi af kobberstikket, knuste den, knugede papiret sammen mellem fingrene og kastede det i ilden.

Jeg lod ham gøre det uden at holde ham tilbage; for jeg tænkte på det stykke af banknoten, som den lille hyrdepige havde fundet om morgenen, da Gabriel forlod Trouville, den lille papirstrimmel, som jeg havde gemt, og hvorpå de ord stod skrevet:

Hvem, som eftergør denne banknote, straffer loven med døden.

"Hvad bør vi gøre?" spurgte jeg.

"Lade ham styrte sig i fordærv, hvis han ikke allerede er fortabt."

"Hør, fader Lambert," sagde jeg efter en pause, "bed min fader om tilladelse for mig til at rejse til Deres søster igen på en fjorten dage."

"Nå, og så?"

"Så vil jeg rejse til Paris."

Han rystede på hovedet og mumlede mellem tænderne:

"Et forgæves skridt, tro mig, det fører til intet."

"Det skal De ikke sige."

"Tror du ikke, jeg ville være rejst selv, hvis jeg havde haft det mindste håb. Desuden kender vi ikke hans adresse; hvorledes skal vi finde ham uden at henvende os til politiet? Og hvis vi går til politiet, hvem ved, hvad følgen da vil blive?"

"Jeg har et middel," svarede jeg.

"Til at finde ham?"

"Ja."

"Så rejs; det er måske den gode Gud, der har indgivet dig den tanke. Trænger du ikke til noget?"

"Ikke til andet end min faders tilladelse."

Denne tilladelse blev forlangt endnu samme dag og også givet, skønt min fader var mindre villig til det end første gang. Han havde været sygelig i nogen tid, og jeg følte selv, at tiden var slet valgt til at forlade ham i; men der var noget langt mægtigere end min vilje, der drev mig til at gøre det.

15. Blomsterhandlersken

Tre dage efter brød jeg op fra Trouville, idet min fader troede, jeg rejste til Caen, og præsten og Thomas Lambert var de eneste, der vidste, at jeg tog til Paris.

Jeg kom igennem den landsby, hvor mit barn var, og tog det med mig. Jeg stakkels tåbe tænkte ikke på, at allerede min egen person var én for mange.

To dage efter var jeg i Paris.

Jeg tog ind i hotel Venedig i Rue des Vieux-Augustins; det var det eneste hotel, jeg kendte af navn. Det var det, hvori han havde boet, det, hvor jeg havde skrevet ham til.

Her forhørte jeg mig om ham; man huskede ham tydeligt; han havde stedse opholdt sig i sit værelse for lukkede døre og her arbejdet med en kobberstikker, man vidste ikke på hvad.

Man huskede også godt, hvorledes en midaldrende mand, der så ud til at være bonde, havde indfundet sig i hotellet nogen tid efter at Gabriel havde forladt det, og anstillet de samme efterforskninger som jeg.

Jeg forespurgte mig om, hvor operahuset var. Man fortalte mig den vej, jeg skulle følge, og jeg betrådte nu for første gang stenbroen i Paris.

Den plan, jeg havde udkastet, var simpelthen denne. Gabriel kom i operaen; udenfor teatret ville jeg mønstre alle de vogne, der gjorde holdt ved indgangen. Hvis Gabriel steg ud af en af dem, ville jeg vel nok genkende ham; jeg ville da spørge tjeneren

om hans adresse og næste morgen skrive ham til, at jeg var i Paris og længtes efter at se ham.

Endnu samme aften, som jeg var kommet til byen, iværksatte jeg denne plan. Det var i onsdags otte dage. Jeg vidste ikke, at der kun blev spillet på operaen om mandagen, torsdagen og lørdagen.

Jeg ventede altså forgæves på at se dørene blive åbnede. Jeg forhørte mig om årsagen til denne øde og mørke stilhed. Man svarede mig, at der først blev spillet næste dag, jeg vendte tilbage til hotellet, hvor jeg tilbragte hele den følgende dag i enrum med mit barn; jeg havde kun set det så kort, at jeg var lykkelig over denne uforstyrrede ensomhed. Ukendt, som jeg var, turde jeg i det mindste være moder i Paris.

Aftenen brød frem og jeg gik atter ud.

Jeg troede, jeg kunne opholde mig under søjlehallen; men det ville municipalgardisterne ikke tillade.

Jeg så to eller tre kvinder gå frit omkring; jeg spurgte, hvorfor man tillod dem, hvad man ikke ville tillade mig, og man svarede mig, at det var blomstersælgersker.

Imidlertid gjorde mange vogne holdt; men jeg kunne ikke se, hvem der steg ud af dem; Gabriel var måske imellem dem.

Det var en spildt aften; jeg måtte nu vente til lørdagen. Jeg fandt mig i det og vendte tilbage til hotellet med en ny plan.

Den bestod i, at jeg på den bestemte aften tog en buket i hver hånd og udgav mig for blomsterpige.

Jeg købte blomster, bandt to buketter og begav mig til teatret for at indtage min post. Denne gang lod man mig gå frit omkring.

Jeg nærmede mig alle de vogne, der gjorde holdt, og mønstrede opmærksomt de personer, der steg ud.

Klokken var henved ni, og alle tilskuerne syntes at være kommet, da en ny vogn rullede forbi mig.

Gennem det åbne vindue troede jeg at genkende Gabriel.

Jeg blev grebet af en så heftig skælven, at jeg måtte læne mig til en pille for ikke at synke til jorden. Tjeneren slog vogntrinnet ned; en ung mand, der lignede Gabriel, sprang ud ... jeg gjorde et skridt for at nærme mig ham, men jeg følte, at jeg ville styrte på fliserne.

"Hvornår?" spurgte kusken.

"Klokken halv tolv," svarede den unge mand, idet han ilede op ad trappen med lette skridt.

Og han forsvandt under forhallen, mens vognen fjernede sig i rask trav.

Det var hans ansigt, det var hans stemme; men hvorledes kunne denne elegante unge mand med de utvungne manerer være den stakkels, fattige Gabriel? Den forvandling forekom mig aldeles umulig.

Og dog beviste den rystelse, der havde grebet mig, at det umuligt kunne være nogen anden end ham. Jeg ventede.

Klokken slog halv tolv. Man begyndte at forlade operaen. Vognene kørte frem i række.

En gruppe, der bestod af en mand på henved halvhundrede år, en ung herre og to damer, nærmede sig en af vognene. Den unge mand var Gabriel. Han bød den ældste af de to damer armen; den yngste forekom mig skøn og elskværdig.

Imidlertid steg han ikke med dem op i vognen; han ledsagede dem kun til trinnet. Derpå hilste han, gjorde nogle skridt

tilbage og ventede, stående på trappen, på at hans egen vogn skulle afhente ham.

Jeg havde altså tid nok til at betragte ham, og nu forsvandt enhver tvivl af min sjæl; det var virkelig ham. Han ytrede larmende tegn på utålmodighed, og da kareten kørte frem, skændte han på kusken, fordi han havde ladet ham vente i fem minutter.

Var *det* virkelig den beskedne og frygtsomme Gabriel, det barn, som jeg havde måttet beskytte mod de andre børn?

"Hvor ønsker herren at køre hen?" spurgte tjeneren, idet han slog trinnet op.

"Hjem," svarede Gabriel.

Vognen rullede af sted, nåede boulevarden og drejede af til venstre.

Jeg vendte tilbage til hotellet, uden at vide, om jeg sov eller var vågen. Jeg troede virkelig flere gange, at alt, hvad jeg havde set, var en drøm.

I mandags tildrog det samme sig, kun med den forskel, at jeg, i stedet for at afvente Gabriels udgang ved teatret, ventede vognen på hjørnet af Rue Lepelletier. Den rullede forbi mig nogle få minutter før midnat og bøjede ind i den anden gade til højre. Jeg mærkede mig denne gade, uden at vide, hvad den hed; det var Rue Taitbout.

I torsdags stillede jeg mig ved hjørnet af gaden Taitbout; på den måde mente jeg, det ville lykkes mig at se, hvor vognen holdt.

Og den gjorde virkelig holdt uden for nummer elleve, et bevis på, at han boede der.

Jeg nåede porten i det øjeblik, portneren var i begreb med at lukke den.

"Hvad vil De?" spurgte han.

"Bor hr. Gabriel Lambert ikke her?" sagde jeg i en tone, hvori jeg forgæves stræbte at lægge fasthed.

"Gabriel Lambert?" gentog portneren. "Det navn kender jeg ikke; der gives ingen af det navn her i huset."

"Men den herre, der nu kom hjem ... hvad hedder han da?"

"Hvem?"

"Han, hvis vogn holder der."

"Jeg kalder ham vicomte Henri de Faverne, og ikke Gabriel Lambert. Er det det, De vil vide, mit smukke barn, så har De nu fået besked."

Og dermed slog han porten i for mig.

Jeg gik hjem, uvis om, hvad jeg skulle gøre. Det var virkelig Gabriel, derom nærede jeg ikke den fjerneste tvivl, men det var den nu rige Gabriel, der fornægtede sit virkelige navn, og som mit besøg derfor måtte være dobbelt ubehageligt.

Jeg skrev ham til. Overskriften på selve brevet lød på Gabriel Lambert, men adressen på konvolutten lød på vicomte Henri de Faverne.

Jeg bad ham om en sammenkomst og undertegnede mig Marie Granger.

Næste morgen sendte jeg ham brevet med et bybud og bad denne vente på svar.

Bybuddet kom snart tilbage med den besked, at vicomten ikke var hjemme.

Næste dag gik jeg selv til ham. Det var formodentlig blevet tjenerne forbudt at indlade mig, for disse sagde, at herr

vicomten ikke var at få i tale.

I går var jeg der for sidste gang. Tjenerne erklærede nu rent ud, at deres herre ikke kendte mig og forbød mig at sætte min fod i hans bopæl oftere.

Da var det, jeg satte mig på en hjørnesten i nærheden af hans dør med mit barn på armen.

Jeg var bestemt på at blive der, til jeg så ham gå ud.

Klokken to i morges kom en patrulje gående forbi og spurgte mig, hvem jeg var og hvad jeg havde der at bestille.

Jeg svarede, at jeg ventede nogen.

Patruljens anfører befalede mig da at følge med.

Jeg gjorde det, uden at vide, hvor han ville føre mig hen. Da kom De, min herre, og fordrede mig tilbage.

Og nu ved De alt. De kom til mig i hans navn; jeg har ingen anden støtte i Paris end Dem. De synes at være god og ædel … sig mig, råd mig, hvad skal jeg gøre?"

"Før op ad dagen har jeg intet at sige Dem," svarede han; "men da håber jeg at kunne give Dem et råd."

"Tror De, jeg tør håbe, min herre?"

"Ja, jeg tror, De tør håbe, at De aldrig vil få ham at se mere i dette liv!"

"Oh, min Gud, hvad vil De sige med det?"

"Dermed, mit kære barn, vil jeg sige, at jeg anser det for langt bedre at være den fattige Marie Granger end den rige vicomtesse de Faverne."

"Ak, De tror da, ligesom jeg, at han …"

"Jeg tror, han er en usling, og jeg er fast overtydet om, at jeg ikke tager fejl."

"Oh, min datter! Min datter!" udbrød den stakkels moder, idet hun gik ind og kastede sig på knæ foran sit barn og omslyngede det med begge sine arme, som om hun kunne beskærme det mod den fremtid, der ventede det.

Det var for sent for hende at vende tilbage til sit hotel i Rue des Vieux-Augustins.

Jeg kaldte derfor på min husholderske og overgav Marie og barnet til hendes varetægt.

Derpå sendte jeg min kammertjener til hotel Venedig for at melde værtinden, at jomfru Marie Granger, der pludselig var blevet grebet af et let ildebefindende hos doktor Fabian, hos hvem hun havde spist til aften, ikke ville komme hjem før op ad dagen.

16. Katastrofen

Klokken syv om morgenen kom min kammertjener ind til mig.

"Herre," sagde han, "her er en tjener fra vicomte Henri de Faverne. Han har allerede ventet en halv time; men da De gik så sent til sengs i nat, har jeg ikke villet vække Dem. Jeg ville endog have opsat det længere, hvis her ikke allerede havde været en anden tjener i forvejen."

"Nå, hvad vil da begge disse to tjenere?"

"De er kommet for at sige, at deres herre venter Dem. Det lader til, at vicomten er meget syg og ikke har været til sengs i nat."

"Svar dem, at jeg skal være hos ham om få minutter."

Jeg skyndte mig at komme i klæderne og begav mig ufortøvet til vicomten.

Han havde, som tjenerne rigtigt havde omtalt, ikke været i seng, men kastet sig halvt påklædt på sofaen.

Jeg fandt ham derfor i en hvid damaskes slåbrok med benklæder og støvler på. Hans kjole og vest lå på en stol, og alt i værelset vidnede om en urolig og søvnløs nat.

"Ah, doktor, det er Dem!" råbte han mig i møde. "Jeg modtager ingen besøg i formiddag!"

Og med en håndbevægelse affærdigede han den tjener, der havde meldt mig.

"Undskyld, at jeg ikke har kunnet komme før," sagde jeg.

"Tværtimod, det er mig, der må bede Dem om undskyldning, doktor; jeg trætter, jeg keder Dem, og det er så meget

ubehageligere for mig selv, som man ikke ved, hvorledes man skal holde Dem skadesløs for Deres ulejlighed. Men De ser jo, at jeg virkelig lider, ikke sandt? Og De har medlidenhed med mig?"

Jeg så på ham.

Det var virkelig ikke muligt at se et mere forstyrret ansigt. Det gjorde mig ondt for ham.

"Ja, De lider," sagde jeg, "og jeg begriber, at livet må være en pine for Dem."

"Det vil sige ... mærk vel, doktor ... det vil sige, at jeg to eller tre gange har holdt ethvert af disse våben her, både dolk og pistoler, for min pande og mit hjerte. Men hvad skal man sige om det?"

Han sænkede stemmen med et slags hånsmil.

"Jeg er en kujon, jeg er bange for at dø! Vil De tro det, doktor, De, der har set, hvorledes jeg har duelleret? Tror De, jeg er bange for at dø?"

"Ved det første blik opdagede jeg, at De intet moralsk mod besidder, min herre."

"Hvorledes, doktor? Det vover De at sige mig lige i øjnene?"

"Jeg siger Dem, at De kun besidder et sangvinsk mod, det vil sige det mod, der stiger til hovedet med blodet. Jeg siger Dem, at De er uden al energi i karakteren, og beviset for det er, at skønt De, som De siger, oftere har følt Dem fristet til at lægge voldsom hånd på Dem selv og med lethed har kunnet gøre det med disse våben, dog har bedt mig tilberede gift til Dem."

Han udstødte et suk, sank tilbage på sofaen og tav.

"Men," vedblev jeg efter en kort pause, "De har ikke ladet mig kalde for at holde en diskussion over det fysiske eller moralske,

det sangvinske eller galdeagtige mod, har De vel? Men for at tale om *hende*!"

"Ja, ja, De har ret, for at tale om hende. De har set hende, ikke sandt?"

"Jo."

"Nå? Hvad siger De om hende?"

"At det er et ædelt hjerte, at det er en from, blid ung pige."

"Ja; men hun vil styrte mig i fordærvelse; for hun har ikke villet indlade sig på noget, har hun vel? Hun afslår enhver erstatning; hun vil, at jeg skal ægte hende, eller også vil hun udråbe højt og lydeligt, hvem jeg er, og måske *hvad* jeg er."

"Jeg vil ikke dølge for Dem, at hun kom til Paris i den hensigt."

"Har hun senere forandret den? Skulle det være lykkedes Dem, doktor, at bringe hende på andre tanker?"

"Jeg har i det mindste sagt hende min mening, nemlig, at det er bedre at være Marie Granger end madame de Faverne."

"Hvad mener De med det, doktor? Vil De dermed sige ..."

"Dermed vil jeg sige, hr. Lambert," svarede jeg koldt, "at hvis jeg havde valget mellem Marie Grangers nuværende og mademoiselle de Macarties fremtidige ulykke, ville jeg foretrække at være i den stakkels piges sted, som intet navn har at give sit barn."

"Desværre! Ja, ja, doktor, De har ret, mit navn bringer ulykke. Men sig mig, lever min fader endnu?"

"Ja."

"Gud være lovet! Jeg har ikke hørt fra ham i henved femten måneder."

"Han har været i Paris for at lede efter Dem, da han havde erfaret, at De ikke var rejst til Guadeloupe."

"Store Gud! Og hvad har han erfaret i Paris?"

"Han har erfaret, at De aldrig havde været hos bankieren, og at det brev, De havde erholdt fra Deres foregivne velynder, ikke var skrevet af denne."

Den ulykkelige udstødte et suk, der lignede en stønnen; derpå holdt han hånden for øjnene.

"Han ved det? Han ved det?" mumlede han efter et øjebliks tavshed. "Men når alt kommer til alt, hvad kan der siges imod det? Vel sandt, brevet var falsk, men det skadede ingen. Jeg ville til Paris; jeg tror, jeg var blevet forrykt, hvis mit ønske ikke var gået i opfyldelse. Jeg anvendte dette middel; det var det eneste; ville De ikke have handlet ligedan i mit sted, doktor?"

"Er det spøg eller alvor, min herre?" spurgte jeg og så på ham med et skarpt blik.

"Doktor, De er den ubøjeligste mand, jeg kender," svarede vicomten, idet han rejste sig og gik frem og tilbage med lange skridt. "De har aldrig sagt mig andet end grovheder, og dog – hvoraf kommer det? – dog er De den eneste mand, til hvem jeg nærer en uindskrænket tillid. Hvis en anden formodede det halve af, hvad De ved ..."

Han nærmede sig en på væggen hængende pistol og lagde med et udtryk af vildhed, der gjorde ham mere lig et dyr end et menneske, hånden på kolben.

"Jeg ville dræbe ham!"

I dette øjeblik trådte en tjener ind.

"Hvad vil De?" spurgte vicomten barsk.

"Undskyld, at jeg forstyrrer Dem, hr. vicomte, trods Deres forbud; men for tre måneder siden købte De nye heste, og her er en bankkasserer, som kommer for at få en af de veksler honoreret, herren har udstedt."

"Hvor stor er den veksel?" spurgte vicomten.

"På fire tusind francs."

"Godt," sagde hr. de Faverne, idet han gik hen til sin sekretær og tog fire banknoter, hver på tusind francs, ud af den portefølje, han tidligere havde betroet mig til opbevaring, "her er de; men bring mig vekslen tilbage!"

Det var en ganske naturlig handling at tage banknoter ud af en brevtaske og give en tjener dem.

Imidlertid udførte vicomten denne handling med en synlig nølen, og hans sædvanlige bleghed gik over til ligfarve, idet han med et bekymret blik fulgte tjeneren, som gik ud med sedlerne.

Der opstod en pinlig pause mellem os, under hvilken vicomten flere gange bevægede læberne som for at tale; men hver gang døde ordene på hans læber.

Tjeneren åbnede døren på ny.

"Nå, hvad er der nu igen i vejen?" udbrød hr. de Faverne med heftig utålmodighed.

"Overbringeren ønsker at tale et ord med herren."

"Dette menneske har intet at tale med mig om!" råbte vicomten; "han har fået sine penge, lad ham pakke sig!"

Overbringeren kom nu til syne bagved tjeneren og sneg sig ind mellem ham og døren.

"Om forladelse," sagde han, "om forladelse, hr. vicomte! Jeg har virkelig et ord at sige Dem."

Med et spring stod han ved de Favernes side, greb ham i kraven og udbrød:

"Jeg har det at sige, at De er en falskner, og at jeg arresterer Dem i lovens navn!"

Vicomten udstødte et rædselsskrig og blev askegrå i ansigtet.

"Hjælp!" stønnede han. "Hjælp mig, doktor! Kald på mine folk, Joseph! Hjælp! Hjælp!"

"Herind!" råbte nu også det formentlige bankbud med stærk stemme. "Herind, I andre!"

Straks fløj døren op til en hemmelig trappe, og to mænd styrtede ind i vicomtens kabinet.

Det var to af sikkerhedspolitiets agenter.

"Men hvem er De da?" stammede hr. de Faverne, idet han kæmpede for at rive sig løs. "Hvem er De, og hvad vil De mig?"

"Jeg er V**, hr. vicomte," svarede den falske bankbetjent, "og De er min fange! Gør derfor ingen larm, ingen skandale, men følg os kønt og roligt."

Det navn, denne mand havde udtalt, var så bekendt [Note 2)], at jeg uvilkårligt fo'r sammen.

"Følge Dem?" gentog vicomten, idet han vedblev at sætte sig til modværge. "Følge Dem? Og hvorhen?"

"Derhen, hvor man bringer folk af Deres kaliber! Jeg er overbevist om, at De ikke har nødig at spørge om det ... De ved jo nok ... til politiarresterne!"

"Aldrig!" råbte arrestanten. "Aldrig!"

Og idet han med en fortvivlet anstrengelse rev sig løs fra de to mænd, der holdt ham, styrtede han hen til sin seng og greb en tyrkisk dolk.

I samme øjeblik trak V** med tankens hurtighed to pistoler op af lommen og rettede dem mod vicomten.

Man havde misforstået dennes hensigter; fangen rettede våbnet mod sig selv.

Begge opdagelsesbetjentene ville kaste sig over ham og rive det fra ham.

"Det behøves ikke," sagde V**, "I kan være ganske rolige, han dræber sig ikke. Jeg har et specielt og grundigt kendskab til de herrer falsknere; det er kujoner, der har den største respekt for deres egen person. Vær så god, min ven, vær så god!" vedblev han, idet han slog armene over kors og lod den ulykkelige følge sin egen vilje. "Genér Dem ikke for vor skyld!"

Vicomten syntes at ville gøre hans ord til usandhed og gendrive denne sælsomme udfordring; han førte hånden til sit bryst med en rask bevægelse, bibragte sig flere stød og sank til jorden med et skrig. Hans skjorte var dækket med blod.

"Der ser De følgerne," udbrød jeg og ilede hen til hr. de Faverne, "den ulykkelige har dræbt sig selv!"

V** lo.

"Dræbt sig! Tro aldrig det, doktor! Behag blot at åbne hans skjorte."

"Doktor?" gentog jeg studsende.

"Ja," svarede V**, "jeg har den ære at kende Dem; De er doktor Fabian. Åbn hans skjorte, som sagt, og hvis De finder et eneste sår, der er dybere end fire eller fem linier [Note 3)], så vil jeg lade mig guillotinere i hans sted."

Jeg tvivlede imidlertid dog; for den ulykkelige var virkelig afmægtig og lå ganske ubevægelig.

Jeg åbnede skjorten og undersøgte hans sår.

Han havde seks; men som V** havde spået – det var rene knappenålsstik.

Med en uovervindelig følelse af modbydelighed trådte jeg tilbage.

"Nå?" vedblev V**. "Er jeg en god fysiolog, hr. doktor? Gesvindt, I der! Læg håndjern på ham, ellers forholder han sig ikke rolig et eneste øjeblik undervejs!

"Nej, nej, mine herrer!" råbte vicomten, som denne trussel havde vækket af besvimelsen. "Hvis man blot vil transportere mig i en vogn, giver jeg mit æresord på, at jeg ikke vil sige et ord, ikke gøre det ringeste forsøg på at flygte!"

"Hører I, han giver sit æresord, mine venner? Det er beroligende, er det ikke? Hvad siger I til herrens æresord, eh?"

Begge agenterne begyndte at le og nærmede sig vicomten med håndjernene.

Jeg var behersket af et indtryk, hvis ubehagelighed jeg ikke formår at beskrive. Jeg ville fjerne mig.

"Nej, for Guds skyld, gå ikke!" udbrød vicomten og klamrede sig til min arm. "Går De, vil de ingen medlidenhed have med mig; de vil slæbe mig gennem gaderne som en forbryder."

"Men hvori kan jeg være Dem til nytte, min herre?" spurgte jeg. "Jeg har aldeles ingen indflydelse på disse mænd."

"Jo, jo, De har indflydelse, doktor! Det ved De jo," sagde han sagte, "en retskaffen mand har altid indflydelse på slige folk. Bed dem om, at De må ledsage mig til politiet, og De skal se, at de vil lade mig køre, og det uden at binde mig."

En følelse af inderlig medlidenhed sammenpressede mit hjerte og sejrede over foragten.

"Hr. V**," sagde jeg til denne retfærdighedens frygtelige tjener; "den ulykkelige beder mig tale sin sag hos Dem; han er bekendt i hele kvarteret og har haft adgang til det gode selskab. Nu vel, for min skyld ... forskån ham for unødvendige ydmygelser!"

"Hr. Fabian," svarede V** med den mest forekommende høflighed, "en mand som Dem tør jeg intet afslå. Jeg har hørt, at min arrestant har anmodet Dem om at ledsage sig til politiet. Hvis De derfor tillader det, vil jeg byde Dem en plads i vognen, og sagen vil løbe af med det gode."

"Doktor, gør det! Jeg beder Dem på mine knæ!" stammede vicomten.

"Velan," svarede jeg; "jeg vil udføre min mission til enden. Hav den godhed at lade en droske hente, hr. V**."

"Og lad den holde udenfor den dør, der går ud til Rue Helder," tilføjede vicomten.

"Silketråd!" sagde V** i en tone, hvis ironi det er umuligt at gengive, "udfør hr. vicomtens befalinger!"

Den under navnet Silketråd betegnede person gik ud for at udføre den ham givne ordre.

"Med herr vicomtens tilladelse," vedblev V**, "vil jeg imidlertid anstille en lille undersøgelse i sekretæren."

Gabriel gjorde en bevægelse som for at komme ham i forkøbet.

"O, gør Dem ingen ulejlighed, herr vicomte," sagde V** og strakte sin arm ud med en afværgende gebærde, "skulle vi også finde *nogle flere* i den, bliver resultatet ligefuldt det samme; vi har allerede over hundrede, som er kommet fra Deres fabrik."

Arrestanten sank ned på en stol, og den, der havde arresteret ham, skred nu til undersøgelsen.

"Aha!" sagde han, "jeg kender den slags sekretærer; det er af Barthelemys. Først vil vi mønstre skufferne og så gå over til de hemmelige rum."

Han gennemsøgte alle skufferne, hvori der, foruden den portefølje, jeg flere gange har omtalt, ikke lå andet end breve.

"Lad os nu se, hvad De andre gemmer indeholder," sagde han.

Gabriel fulgte ham med øjnene, idet han skiftevis rødmede og blegnede.

Jeg beundrede denne mands overordentlige færdighed. I sekretæren var der fire forskellige hemmelige gemmer; ikke alene undgik intet ham, men han opdagede øjeblikkelig mekanismen ved den blotte undersøgelse uden at tage fingrene til hjælp.

"Her er udbyttet," sagde han og skrabede vel en hundrede banknoter sammen i en dynge, nogle på fem hundrede og de andre på tusind francs. "De har ikke spildt tiden, herr vicomte, det var synd at sige ... blot en fire, fem sådanne gavtyve til som Dem, og inden et år ville banken være sprængt!"

Fangen svarede kun med en dyb stønnen og skjulte sit ansigt i begge hænder.

I dette øjeblik kom Silketråd tilbage.

"Mine herrer," sagde han, "drosken holder udenfor døren."

"Så vil vi straks af sted," svarede V**.

"Men," indvendte jeg, "De ser, herren er i slåbrok; De kan ikke bringe ham bort således."

"Nej, jeg må dog klæde mig på først," stammede Gabriel.

"Så klæd Dem da på, men lad det gå i en fart. Jeg skulle tro, vi behandler Dem høfligt ... eh? Imidlertid må De ikke bilde Dem ind, at det er for Deres skyld, vi gør det, det er alene for herr doktorens."

Han vendte sig om imod mig og bukkede.

Men i stedet for at benytte den givne tilladelse, blev Gabriel siddende ubevægelig på stolen.

"Nå, lad os røre os en smule! Her er ingen tid at spilde! Klokken ni har vi en anden herre at kapre, og for den enes skyld må vi ikke gå glip af den anden."

Gabriel åbnede skabet, hvori hans garderobe hang; men han tog successive fem eller seks kjoler ned uden at kunne bestemme sig til at vælge nogen af dem.

"Med herrens tilladelse," sagde V** utålmodigt, "vil vi være herrens kammertjenere." Han gav nu sine håndlangere et vink, og disse tog en vest og et halsbind op af en kommode, mens han selv valgte en paletot i skabet.

Nu begyndte det sælsomste toilette, jeg i mit liv har set. Stående og vaklende på benene lod fangen dem gøre ved sig, hvad de ville, idet han stirrede med bestyrtede blikke snart på den ene, snart på den anden.

Man gav ham halsbindet på, trak hans vest og frakke på, som om man havde med en automat at bestille, satte ham en hat på hovedet og gav ham en tynd spadserestok med guldknap i hånden.

Hvis man ikke nu og da havde skubbet til ham for at holde ham i ligevægt, ville han uden tvivl være sunket til gulvet.

De to agenter tog ham nu hver under sin arm, og nu først syntes han at komme til sig selv igen.

"Nej, nej, nej!" råbte han og klamrede sig fast til mig, "De har jo lovet mig ... De har jo lovet mig, doktor ..."

"Ja," svarede jeg, "men kom nu!"

"Herr vicomte," sagde V**. "Hvis De gør den mindste bevægelse for at undvige, jager jeg Dem en kugle gennem hovedet. Nu ved De, hvad De har at rette Dem efter."

Ved denne trussel følte jeg hele hans legeme skælve.

"Har jeg ikke givet Dem mit æresord på, at jeg ikke vil gøre noget forsøg på at flygte?" stammede han, idet han søgte at dølge sin fejhed under en tilsyneladende krænket stolthed.

"Ah, det er jo også sandt," svarede V** og spændte hanen på sin ene pistol, "det glemte jeg. March!"

Vi gik ned af trappen, den ulykkelige støttende sig på min arm, og fulgt af V** og hans to håndlangere.

Da vi kom ned i gården, ilede en af de sidste ud til drosken og åbnede vogndøren.

Inden Gabriel steg ind, kastede han et frygtsomt blik til højre og venstre, som for at se, om ingen udvej viste sig til flugt.

Men i samme nu følte han, at der blev trykket ham noget mellem skuldrene; han vendte sig om: det var pistolløbet.

Med et spring var han i vognen. V** gav mig et tegn med hånden til at stige ind og indtage ærespladsen. Jeg havde ingen grund til at gøre mange omstændigheder og satte mig på den anviste plads.

Nu ytrede han nogle ord på tyvesproget, som jeg ikke kunne forstå, til sine to håndlangere; derpå steg han ind og satte sig på forsædet.

Kusken slog trinet op.

"Til politipræfekturet, ikke sandt, min herre?" sagde han.

"Jo," svarede V**, "men hvor ved De det fra, min ven?"

"Jeg kender Dem godt," svarede kusken, "det er allerede tredje gang, jeg har kørt for Dem, og altid i selskab."

"Nå," sagde V**, "der ser man, hvad det kan hjælpe at stole på sit inkognito."

Drosken tog retningen hen imod boulevarden, derpå drejede den ind i Rue Richelieu, kørte over Quai des Orfèvres, bøjede om til højre gennem en hvælving og et smalt stræde og holdt endelig udenfor en port.

Nu først syntes fangen at vågne af sin dvale; han havde ikke ytret et eneste ord hele vejen.

"Hvad?" udbrød han. "Allerede? Allerede?"

"Ja, herr vicomte," svarede V**, "dette er Deres foreløbige bopæl; den er mindre elegant end den i Rue Taitbout, men hvad skal man sige! I Deres håndtering er skæbnen omskiftelig; De må være filosof!"

Med disse ord åbnede han vogndøren og sprang ud af drosken.

"Har De noget at sige mig, inden jeg forlader Dem, min herre?" spurgte jeg arrestanten.

"Ja ... lad hende for alting ikke få at vide, hvad der er sket."

"Hvem?"

"Marie."

"Ah, det er sandt ... den stakkels pige! Jeg havde ganske glemt hende. Men vær ubekymret: jeg skal gøre alt, hvad der står i min magt, for at dølge sandheden såvel for hende som for Deres nærmeste."

"Tak, doktor, tak! O, jeg vidste nok, at De var min eneste ven!"

"Jeg venter," sagde V**.

Gabriel udstødte et suk, rystede sørgmodigt på hovedet og gjorde mine til at stige ud.

Som for at hjælpe ham greb V** ham om armen, og begge nærmede sig den skæbnesvangre port, der gik op af sig selv, som om den kendte sin storleverandør.

Arrestanten tilkastede mig nu det sidste jammerfulde blik, og porten faldt til efter ham med en dump og uheldvarslende larm.

Samme dag forlod Marie Paris og vendte tilbage til Trouville. Jeg havde, ifølge mit løfte til Gabriel, intet sagt hende, men hun gættede alt.

Note 2: **Navnet var så bekendt:** Det skal formodentlig opfattes som Vidocq, en tidligere forbryder, som grundlagde det franske sikkerhedspoliti, og senere drev sit eget detektivbureau. *Red.anm.*

Note 3: **Linie:** Gammelt mål, som svarer til 2.18 mm. *Red.anm.*

17. Bicêtre

Der var vel forløbet seks måneder efter de nysomtalte begivenheder, og trods den umage, jeg gjorde mig for at glemme dem, havde de mere end én gang påtrængt sig min hukommelse, da jeg en aften henved klokken seks, netop som jeg ville sætte mig til bords, modtog følgende brev:

> "Min herre!
> I det øjeblik, da han er i begreb med at fremtræde for Guds trone, hvortil en dødsdom kalder ham, ønsker den ulykkelige Gabriel Lambert, der stedse har bevaret mindet om Deres godhed, at udbede sig den sidste tjeneste af Dem. Han håber, at De vil få tilladelse til at besøge ham for sidste gang og stige ned i hans fængsel i Bicêtre. Der er ingen tid at give bort; henrettelsen finder sted i morgen tidlig klokken syv.
>
> Jeg har den ære at være osv. osv.
>
> *Abbé* ***,
> Skriftefader for de domfældte."

Jeg havde to eller tre bekendte hos mig til middag.

Jeg viste dem brevet, forklarede dem med få ord, hvorom talen var, indsatte en af dem til min stedfortræder og bad ham optræde som vært ved bordet under min fraværelse.

Jeg steg op i en cabriolet og kørte straks af sted.

Der var, som jeg havde forudset, intet til hinder for at få et adgangskort, og jeg ankom til Bicêtre klokken syv.

Det var første gang jeg havde overskredet tærsklen til dette fængsel, der var blevet de dødsdømtes sidste bolig, siden man ophørte at eksekvere henrettelserne på Grèvepladsen.

Jeg hørte derfor heller ikke uden en uendelig beklemmelse og en slags personlig frygt, som selv den mest retskafne mand ikke kan lade være at føle, hvorledes de massive døre blev låset til efter mig.

Her syntes det, som om ethvert ord er en klage, hver lyd en stønnen, som om man indånder en anden luft end den for mennesker bestemte; og da jeg foreviste fængselsdirektøren den tilladelse, jeg havde til at besøge hans kostgænger, må jeg vist have set lige så bleg og bævende ud som de gæster, han var vant til at modtage.

Næppe havde han læst mit navn, førend han rakte mig kortet tilbage med et nyt buk.

Han kaldte nu på en slutter og sagde:

"Bring denne herre til Gabriel Lamberts celle, Frants; fængslets sædvanlige forskrifter gælder ikke ham, og hvis han ønsker at være alene med fangen, står det ham frit for."

"I hvilken tilstand vil jeg finde den ulykkelige?" spurgte jeg.

"Som en kalv, man fører til slagterbænken, i det mindste efter hans slutters sigende. De vil selv se ... han er så nedslået, at man har anset det for unødvendigt at iføre ham tvangstrøjen."

Jeg udstødte et suk. V** havde ikke taget fejl i sin gisning: foran døden var hans mod ikke vendt tilbage.

Jeg takkede direktøren med et let buk og fulgte slutteren, mens den første atter satte sig ned til det piquetparti, som min

ankomst havde afbrudt.

Vi gik over en lille gård, trådte ind i en dunkel gang og steg nogle skridt ned.

Vi forefandt en anden gang, hvori andre sluttere holdt vagt, som hvert minut kiggede ind i cellerne gennem tilgitrede åbninger.

Disse celler var de dødsdømtes, hvis sidste øjeblikke man således bevogter af frygt for, at de skal unddrage sig fra døden ved selvmord.

Min vejviser åbnede en af disse døre, og da en ubeskrivelig følelse af rædsel lammede mine skridt, sagde han:

"Vær så god og træd ind! ... Nå, unge mand, glæd Dem en smule; her er den herre, De har haft bud efter."

"Hvem? Doktoren?" spurgte en stemme.

"Ja," svarede jeg og trådte ind, "jeg har fulgt Deres indbydelse; her er jeg."

Nu kunne jeg med et blik overskue dette fængsels usle og sørgelige nøgenhed.

I baggrunden så jeg et slags elendigt leje, over hvilket tykke jernstænger antydede, at der måtte være et kælderhul ved siden af.

Væggene, som var blevet sorte af fugtighed og tiden, var overalt dækket med navne, som denne skrækkelige boligs på hinanden følgende beboere måske havde indridset ved hjælp af deres lænker. En af dem, som formodentlig måtte have haft en mere excentrisk indbildningskraft end de andre, havde tegnet billedet af en guillotine.

Ved et af en dårlig, osende lampe oplyst bord sad to personer.

Den ene var en mand på en otteogfyrre til halvhundrede år; men de hvide hår gav ham udseendet af en halvfjerdsårig olding.

Den anden var den dødsdømte.

Ved synet af mig rejste han sig, men den anden blev siddende ubevægelig, som om han hverken hørte eller så.

"Ah, doktor!" sagde den domfældte, idet han støttede sig ved bordet for at holde sig oprejst, "De har altså indvilliget i at besøge mig. Jeg kendte jo Deres fortræffelige hjerte, og dog må jeg tilstå, at jeg tvivlede. – Fader! Fader!" vedblev han derpå og slog den siddende på skulderen, "det er doktor Fabian, som jeg har fortalt dig så meget om! ... Undskyld ham, doktor," tilføjede han og hentydede med et hovedkast til Thomas Lambert, "men min domfældelse har bibragt ham så hårdt et slag, at jeg tror, han går fra sin forstand."

"De har ønsket at tale med mig," svarede jeg, "og jeg har ikke forsømt at indfinde mig på Deres indbydelse. I min stilling er opfyldelsen af en sådan bøn ingen godhedshandling, men simpelthen en pligt."

"Nuvel, doktor ... De ved ... det skal gå for sig i morgen ..."

Og han sank atter ned på sin stol, aftørrede sin sveddækkede pande med et fugtigt lommetørklæde, førte et glas vand til sine læber og drak nogle dråber; men hans hånd skælvede så heftigt, at jeg hørte glasset klapre mod hans tænder.

Under den pause, der nu opstod, betragtede jeg ham opmærksomt.

Aldrig har, tror jeg, den smerteligste sygdom frembragt en frygteligere virkning på et menneskeligt ansigt.

Latterlig og affekteret i sit kostume som dandy var Gabriel blevet en højst ynkværdig person i sin skafotdragt. Hans spinkle legeme var blevet magert som en benrad; ringen om hans hule øjne syntes at svømme i blod. Hans lange ansigt var gustent, og sveden havde klæbet det tynde hår fast til hans pande i lange totter.

Han bar den samme frakke, den samme vest og de samme benklæder som den dag, han blev arresteret; men alt var smudsigt og sønderrevet.

"Fader," sagde han og rystede den endnu stedse stumme og ubevægelige gamle mand, "fader, det er doktoren!"

"Hvad?" mumlede Thomas Lambert.

"Det er doktoren, siger jeg ... og jeg har noget at tale med ham om!"

"Ja, ja ... tal, tal kun!"

"Men jeg må være alene med ham. Forstår du ikke, at vi må være i enrum sammen, han og jeg? ... Min Gud!" råbte Gabriel utålmodigt. "Han hører ikke, og vi har intet øjeblik at spilde! Rejs dig, fader, rejs dig og forlad os!"

Nu lagde han sin hånd under faderens skulder og forsøgte på at rejse ham op.

"Hvad er det? Hvad er det?" mumlede denne. "Kommer man allerede for at hente dig? Det er for tidligt ... det sker først i morgen tidlig klokken syv."

Den dødsdømte sank atter ned på sin stol og udstødte en dyb stønnen.

"Lad ham dog høre fornuft, doktor," sagde han, "sig ham, at jeg ønsker at være alene med Dem! ... Hvad mig angår, kan jeg ikke mere ... mine kræfter er udtømt!"

Og hulkende og med udstrakte arme sank han med ansigtet ned på bordet.

Jeg gav slutteren et tegn til at hjælpe mig. Vi nærmede os Thomas Lambert.

"Jeg er en gammel bekendt af Deres søn," sagde jeg til ham, "han har en hemmelighed at betro mig ... bevis os derfor den godhed at lade os være alene!"

På samme tid tog vi ham hver under sin arm for at føre ham udenfor.

"Det var ikke det, man lovede mig!" udbrød han. "Man lovede mig, at jeg måtte blive hos ham til det sidste øjeblik. Jeg har fået tilladelse dertil ... hvorfor vil man slæbe mig bort? ... O, min søn, mit barn, min Gabriel!"

Og bragt til sig selv igen netop ved overmålet af sin smerte kastede faderen sig ned over sin på bordet udstrakte, domfældte søn.

"Han går ikke," mumlede denne, "og dog må han indse, at hvert minut er kostbarere for mig end et helt år i andres liv."

"Man vil ikke fjerne Dem fra deres søn, min herre," sagde jeg, "vær overbevist derom; det er tværtimod Deres søn, som ønsker at være et øjeblik alene med mig."

"Er det virkelig sandt, Gabriel?"

"Ja, min Gud, det har jeg nu sagt dig en hel time!"

"Så er det godt, så går jeg; men jeg vil blive i nærheden af hans fængsel."

"De kan vente her udenfor så længe," sagde slutteren.

"Og så må jeg komme ind igen?"

"Så snart Deres søn ønsker det."

"De vil dog ikke bedrage mig, doktor? Det ville være alt for grusomt at bedrage en fader!"

"Jeg giver Dem mit æresord på, at De kan træde ind igen om få minutter."

"Nå, så forlader jeg Dem," sagde den gamle mand, og idet nu også han holdt begge sine hænder for ansigtet, gik han hulkende ud af cellen.

Slutteren ledsagede ham og låsede døren efter sig.

Jeg satte mig på den plads, Thomas Lambert havde forladt.

"Nå, herr Lambert?" sagde jeg til fangen. "Vi er alene. Tal, hvad kan jeg gøre for Dem?"

Han løftede hovedet langsomt, stemmede begge sine hænder mod bordkanten og så sig om med en ængstelig mine; derpå fæstede han et blik på mig, der lidt efter lidt antog en forfærdelig stivhed, og hviskede:

"De kan redde mig!"

"Jeg?" udbrød jeg bævende, "hvorledes da?"

Han greb min hånd.

"Stille!" sagde han. "Og hør!"

"Jeg hører."

"Husker De endnu den dag, da vi sad i Rue Taitbout, som vi nu sidder her, og jeg viste Dem de på en banknote skrevne skæbnesvangre ord:

Hvem der eftergør denne banknote, straffer loven med døden?"

"Ja."

"Husker De, at jeg dengang beklagede mig over lovens hårdhed, og at De sagde, kongen havde til hensigt at foreslå kamrene en formildelse i straffen?"

"Jeg husker det."

"Nu vel, jeg er dømt til døden; i forgårs blev min kassationsansøgning tilbagevist; og nu beror mit eneste håb på den bøn om nåde, jeg i går indsendte til Hans Majestæt."

"Jeg forstår."

"De er endnu stadig en af kongens livlæger?"

"Ja; jeg har endog tjeneste i dette øjeblik."

"Nu vel, min kære doktor, i Deres egenskab af kongens læge kan De få ham i tale til enhver tid. Besøg ham, jeg beder Dem bønligt derom, fat mod til at erklære ham, at De kender mig, og bed ham i mit navn om benådning ... jeg besværger Dem ved alt, hvad der er Dem dyrebart her og hisset, gør det!"

"Men selv om vi antager, at jeg kan få denne benådning for Dem," svarede jeg, "så vil den i ethvert tilfælde kun blive en forandring af straffen."

"Jeg ved det."

"Og denne forandrede straf vil – bedrag Dem blot ikke selv i Deres forventninger – blive galejerne på livstid."

"Lad det blive, hvad det vil," mumlede den domfældte, "det er dog altid bedre end døden."

Nu følte også jeg en kold sved dække min pande.

"Ja," vedblev Gabriel og så på mig, "ja, jeg kan begribe, hvad der foregår i Dem; De foragter mig, De finder mig fej, De siger, at det er hundrede gange bedre at dø end hele sit liv igennem at slæbe på en vanærende kugle ... Især når man kun er seksogtyve år gammel. Men det er nu engang således; siden dommen blev fældet, har jeg ikke sovet en time; se engang mine hår ... de halve er blevet grå! Ja, jeg er bange for døden ... red mig fra den, det er alt, hvad jeg forlanger af Dem ... senere kan man gøre med mig, hvad man vil."

"Jeg vil forsøge det," svarede jeg.

"Oh, doktor, doktor!" råbte den ulykkelige, idet han greb min hånd og trykkede den til sine læber, inden jeg fik tid til at trække den tilbage. "Jeg vidste nok, at De ville blive mit eneste, mit sidste håb!"

"Min herre!" svarede jeg, beskæmmet over denne fornedrende opførsel.

"Og nu," vedblev han, "spild intet minut ... gå, gå! Og hvis der tilfældigvis skulle opstå en eller anden hindring for at få kongen i tale, så ryd den for Himlens skyld af vejen! Betænk, at mit liv afhænger af Deres ord; betænk, at klokken er allerede otte nu, og det skal gå for sig klokken syv i morgen tidlig! Elleve timers frist! Min Gud, hvis De ikke redder mig, har jeg kun elleve timer at leve i!"

"Klokken elleve skal jeg være i Tuilerierne."

"Hvorfor ikke før? Hvorfor ikke nu straks? De taber hele tre timer derved!"

"Fordi kongen i almindelighed først trækker sig tilbage klokken elleve for at arbejde; indtil den tid bliver han i Kursalen."

"Ja, og der befinder vel over hundrede personer sig, som sladrer, som ler og som er sikre på næste dag, uden at betænke, at der gives et menneske, en af deres lige, som sveder i dødskampen her dette fængsel, ved skinnet af denne lampe, foran disse vægge, der nu er dækket med folks navne, som har levet ligesom han lever i dette øjeblik, og som var døde næste morgen! Det ved de alt sammen ikke; sig dem, at det er således, og de vil fatte medlidenhed med mig!"

"Jeg vil gøre, hvad jeg formår, vær rolig derfor!"

"Og hvis kongen skulle nøle, så henvend Dem til dronningen; hun er en from kvinde, hun må være en fjende af al dødsstraf! Henvend Dem til hertugen af Orleans; alle mennesker taler om hans gode hjerte. Han har sagt engang, efter hvad man har forsikret mig, at hvis han nogen sinde kom på tronen, skulle ikke en eneste henrettelse finde sted under hans regering. Om De gik til ham, i stedet for at gå til kongen?"

"Vær rolig; jeg skal gøre, hvad der er nødvendigt."

"De håber dog i det mindste?"

"Kongens nåde er stor; jeg sætter mit håb til den."

"Gud høre Dem!" udbrød han og foldede hænderne. "O Gud, o Gud! Rør den mands hjerte, der kan dræbe eller benåde mig med et ord!"

"Lev vel, min herre!"

"Lev vel? Hvad siger De der? Kommer De ikke igen?"

"Jeg vil komme igen, hvis det lykkes mig."

"O, lad mig i ethvert tilfælde se Dem igen! Min Gud, hvad skulle der blive af mig, hvis De ikke kom? Jeg vil vente Dem lige til skafottets fod, og hvilken pine ligger der ikke i en sådan tvivl! Kom igen ... jeg beder Dem indstændigt, kom igen!"

"Nuvel, jeg skal komme."

"Tak!" sagde den domfældte, som kræfterne syntes at forlade i det øjeblik, han havde fået dette løfte af mig. "Tak! Jeg venter Dem."

Han faldt tungt tilbage på stolen.

Jeg gik hen til døren.

"Lad min fader komme ind!" råbte han efter mig, "jeg holder ikke af at være alene; ensomheden er begyndelsen til døden."

"Deres ønske skal blive opfyldt."

"Vent! ... Hvad tid tror De, jeg kan vente Dem igen?"

"Jeg ved det ikke ... måske en time efter midnat."

"Hør, nu slår klokken halv ni! Det er utroligt, så timerne løber hurtigt, især på de to sidste dage. Altså om fire timer, ikke sandt?"

"Jo."

"Gå nu, gå nu! Jeg ville så gerne holde på Dem, men jeg ser Dem endnu hellere gå. Vi ses igen, doktor, vi ses igen! Og glem ikke at lade min fader komme ind!"

Denne opfordring var overflødig; den stakkels gamle mand havde næppe fået øje på mig i døren, førend han rejste sig.

Slutteren, som lukkede mig ud, lod ham træde ind og låsede atter døren efter ham.

Med et beklemt hjerte forlod jeg cellerne. Jeg havde endnu aldrig set et så afskyeligt optrin, og dog er vi læger til visse fortrolige med døden. Der gives få skikkelser, i hvilke den ikke er os bekendt; men endnu aldrig har jeg set livet kæmpe på en så fej måde imod den.

Jeg fjernede mig efter at have underrettet direktøren om, at jeg sandsynligvis ville komme igen i løbet af natten.

Min cabriolet ventede mig udenfor døren; jeg kørte hjem og traf mine venner, som morede sig med et parti bouillotte. Jeg kom nu til at huske på, hvad den ulykkelige havde sagt til mig:

"Der gives i dette øjeblik mennesker, som ler, som morer sig, uden at tænke på, at der gives en af deres lige, som sveder i sin dødskamp."

Jeg var så bleg, at de, da de fik øje på mig, ikke kunne tilbageholde et udbrud af bestyrtelse og næsten skræk; og alle spurgte mig med én mund, om der var tilstødt mig en ulykke.

Jeg fortalte dem, hvad der havde tildraget sig, og da jeg havde endt min fortælling, var de næsten lige så blege som jeg.

Derpå trådte jeg ind i mit toiletteværelse og klædte mig på.

Da jeg forlod huset, var bouillottespillet ophørt.

Mine venner stod og talte sammen, der havde udviklet sig en ordstrid for og imod dødsstraffene.

18. Kongens kabinet

Klokken var halv elleve. Jeg ville tage afsked med mine gæster; men alle svarede mig, at de med min tilladelse ville blive i min bopæl og afvente udfaldet af mit besøg hos Hans Majestæt.

Jeg kom til Tuilerierne. Der var selskab hos dronningen.

Siddende omkring et rundt bord arbejdede dronningen og prinsesserne, som de plejede, på broderier, der var bestemt til godgørenhedsarbejde.

Man sagde mig, at kongen havde trukket sig tilbage til sit kabinet og arbejdede.

Jeg havde vel tyve gange betrådt denne helligdom med Hans Majestæt. Jeg behøvede derfor ikke at lade nogen vise mig vejen; jeg kendte den selv.

I det tilstødende gemak arbejdede en af kongens privatsekretærer ved navn L*. Det var en af mine venner og tillige en mand, på hvis hjerte man kunne lide.

Jeg fortalte ham, hvad der havde bragt mig til slottet, og bad ham melde Hans Majestæt, at jeg ansøgte om den gunst at komme i audiens hos ham.

L* åbnede døren; et øjeblik efter hørte jeg kongens stemme, som svarede:

"Fabian? Doktor Fabian? Ja naturligvis, lad ham komme ind!"

Jeg benyttede tilladelsen uden at vente på min vens tilbagekomst. Kongen lagde mærke til mit hastværk.

"Aha, doktor," sagde han, "det lader til, De lurer ved dørene! Kom ind, kom ind!"

Jeg var heftigt bevæget.

Jeg havde endnu aldrig været hos kongen i en sådan anledning; et ord af ham skulle bestemme et menneskes liv eller død.

Den kongelige Majestæt stod for mig i hele sin glans; dens magt havde i dette øjeblik en andel i Guds.

I hans ansigt lå et sådant udtryk af sindsro, at jeg atter genvandt min tillid.

"Sire," sagde jeg, "jeg beder tusinde gange om tilgivelse, fordi jeg vover at fremtræde således for Deres Majestæt, uden De har vist mig den ære at lade mig kalde; men der handles om en god og hellig handling, og jeg håber, at Deres Majestæt vil tilgive mig for bevæggrundens skyld."

"I så fald er De dobbelt velkommen, doktor; kun frem med hvad De har på hjertet! En konges kald er så byrdefuldt i vore dage, at man ikke tør forsømme nogen lejlighed til at forbedre det en smule. Hvad ønsker De?"

"Jeg har ofte haft den ære at drøfte spørgsmålet om dødsstraffen med Deres Majestæt, og jeg kender Deres Majestæts meninger i den henseende. Jeg kommer derfor til Dem med fuld fortrøstning."

"Ah! Jeg formoder nu, hvad der bringer Dem til mig."

"En ulykkelig, som har gjort sig skyldig i forfærdigelsen af falske banknoter, er blevet dømt til døden ved de sidste retssessioner; i forgårs blev hans kassationsansøgning forkastet, og i morgen skal han henrettes."

"Jeg ved det," sagde kongen, "og jeg har forladt selskabet for selv at undersøge hele denne proces."

"Hvorledes? Deres Majestæt selv?"

"Min kære Fabian," vedblev kongen, "mærk Dem vel én omstændighed: den nemlig, at intet hoved falder i Frankrig, førend jeg selv har forskaffet mig vished om, at den dødsdømte virkelig er skyldig. Enhver nat, der går forud for en henrettelse, bliver tilbragt af mig i dyb forsken og alvorligt overlæg. Jeg går akterne igennem fra den første til den sidste linje; jeg følger anklagen i alle dens omstændigheder. Fjern fra ethvert fremmed indtryk, alene med natten og ensomheden, afvejer jeg anklage og formildelsesgrundene og opkaster mig til dommer over dommerne. Er min overbevisning deres, forandrer jeg intet; forbrydelsen og loven står da overfor hinanden, og loven må have sin gang. Tvivler jeg, da ihukommer jeg den ret, hvormed Gud har forlenet mig, og uden at benåde, skåner jeg i det mindste livet. Havde mine forgængere handlet som jeg, ville de måske i de øjeblikke, da Gud også på sin side fordømte *dem*, have haft nogle samvittighedsnag færre og nogle sørgende flere ved deres grav."

Jeg lod kongen fuldende, og jeg tilstår, at jeg med dyb ærefrygt betragtede denne almægtige mand, som, mens man i tyve skridts afstand fra ham lo og spøgte, havde trukket sig tilbage i en alvorsfuld ensomhed og bøjet sin pande ned over en lang og trættende proces, for i den at søge sandhed. Således vågede på samfundets tvende yderkanter to med én og samme tanke sysselsatte mænd: den dødsdømte, i håb om, at *kongen* ville benåde ham; kongen, i håb om, at han kunne benåde den *dødsdømte*.

"Nuvel, sire," sagde jeg bekymret, "hvad er Deres Majestæts mening om den ulykkelige?"

"At han virkelig er skyldig ... hvilket han heller ikke har benægtet et eneste øjeblik ... men tillige, at loven er for streng."

"Jeg har altså håb om at få den benådning i stand, jeg er kommet for at bønfalde om?"

"Jeg ville hjertelig gerne gøre noget for Dem, min kære Fabian; men jeg skal ikke nægte ... da De trådte ind, var min beslutning allerede fattet."

"Deres Majestæt benåder ikke?"

"Kalder De *det* at benåde?" sagde kongen.

Han tog den foran ham opslåede benådningsansøgning og skrev på randen af samme:

"Jeg forvandler dødsstraffen til livsvarigt tvangsarbejde."

Og han underskrev.

"Oh, sire!" udbrød jeg, "for en anden ville det være en langt grusommere kendelse end dødsstraffen; men for denne er det en nåde, det kan jeg forsikre Dem, en sand nåde! Tillader Deres Majestæt mig at underrette ham om det?"

"Gå, Fabian, gå!" sagde kongen og nikkede.

Han kaldte nu på L* og sagde:

"Sørg for, at dette dokument øjeblikkelig bliver tilsendt seglbevareren og leveret ham egenhændigt; det er en forandring af straffen."

Og hilsende mig med hånden åbnede han et andet akthæfte.

Jeg forlod straks Tuilerierne ad den privattrappe, der fører fra kongens kabinet til hovedindgangen, fandt min cabriolet stående i gården, sprang op i den og kørte derfra.

Klokken slog tolv, da jeg ankom til Bicêtre.

Direktøren sad endnu og spillede piquet.

Jeg kunne se, at han blev yderst gnaven over, at jeg forstyrrede ham.

"Det er mig," sagde jeg til ham, "De har tilladt, at jeg måtte komme igen, og jeg har benyttet tilladelsen."

"Der er intet i vejen," svarede han. "Frants, vis denne herre vej."

Derpå vendte han sig om til sin modspiller med et triumferende smil og de ord:

"Fjorten damer og syv i trefle ... er de gode?"

"De må vel være gode," svarede modspilleren med en højst fortrædelig mine – "da jeg kun har fem i carreau."

Mere hørte jeg ikke.

Det er utroligt, hvilke forskellige beskæftigelser der ofte kan foregå på ét og samme sted i én og samme time.

Jeg ilede så hastigt som muligt ned ad trappen.

"Det er mig!" råbte jeg udenfor døren, "det er mig!"

Et skrig besvarede mit råb.

Døren gik op.

Gabriel Lambert var sprunget op fra sit sæde.

Han stod midt i værelset, dødbleg, med strittende hår, stive øjne og skælvende læber, uden at vove noget spørgsmål.

"Nå?" mumlede han næsten uhørligt.

"Jeg har talt med kongen; han skænker Dem livet."

Gabriel udstødte et nyt skrig, strakte armene ud, som for at søge et støttepunkt, og styrtede besvimet om på gulvet ved siden af faderen, der ligeledes var stået op og ikke gjorde den fjerneste mine til at opfange sin søn.

Jeg bukkede mig ned for at komme den ulykkelige til hjælp.

"Livet?" gentog Thomas Lambert, idet han holdt mig tilbage, "men under hvilken betingelse?"

"Hvad mener De? Under hvilken betingelse?"

"Ja, De har sagt, at kongen skænker ham livet; men på hvilke vilkår skænker han ham det?"

Jeg søgte en udflugt.

"Lyv ikke, min herre," sagde oldingen, "hvad er hans skæbne?"

"Straffen er blevet forandret til livsvarigt tvangsarbejde."

"Det er godt," sagde faderen, "jeg tænkte nok, at det var grunden til, at den æreløse ville tale med Dem i enrum."

Og rettende sig op i sin hele højde, gik han med faste skridt hen til en krog for at tage sin stok, som stod der.

"Hvor går De hen?" spurgte jeg.

"Han behøver mig ikke mere," svarede han, "jeg kom her for at se ham dø, men ikke for at se ham blive brændemærket. Skafottet havde lutret ham; den feje har foretrukket galejerne. Den guillotinerede bragte jeg min velsignelse, galejslaven giver jeg min forbandelse."

"Men, min herre ..." indvendte jeg.

"Lad mig gå!" sagde Thomas Lambert og strakte armen ud imod mig med en sådan værdighed, at jeg trådte til side, uden at forsøge at holde ham tilbage med et eneste ord.

Han fjernede sig med en alvorlig mine og langsomme skridt og forsvandt i gangen, uden en eneste gang at vende sig om for at tilkaste sin søn det sidste blik.

Vist er det, at Gabriel, da han atter kom til sig selv, ikke engang spurgte, hvor hans fader var blevet af.

Jeg forlod den ulykkelige med den dybeste afsky, som et menneske nogen sinde har indgydt mig.

To dage efter bekendtgjorde *Le Moniteur* forandringen i straffen.

Siden den tid har jeg intet hørt til ham og ved ikke, til hvilken straffeanstalt han er blevet bragt."

Her endte Fabians fortælling.

19. Den hængte

Da jeg mod slutningen af juli måned 1841 kom tilbage fra en af mine rejser i Italien, forefandt jeg, som sædvanlig, en mængde breve, der ventede mig.

I almindelighed, og til deres opbyggelse, der skriver mig til, må jeg tilstå, at jeg i et sådant tilfælde snart er færdig med undersøgelsen.

De breve, på hvis udskrift jeg kan se, at de kommer fra en vennehånd, bliver lagt til side og læst; de andre bliver uden barmhjertighed overgivet til flammerne.

Imidlertid var der dog et af de breve, hvis udskrift jeg ikke kunne erindre at have set før, der fandt nåde, og det på grund af poststemplet Toulon og den påfaldende adresse.

Denne adresse var affattet således:

"Til hr. Alexandre Dumas, dramatisk skribent i Europa. Man kunne i forbigående se efter i Hotel de Paris, om han ikke skulle være der."

Jeg åbnede brevet og søgte efter smigrerens navn, der havde forfattet det. Det var undertegnet *Dirk*. I det første øjeblik var navnet mig lige så ubekendt som håndskriften.

Men da jeg sammenholdt dette navn med stemplet, begyndte det at klare op i min hukommelse; de første ord hævede desuden enhver tvivl.

Brevet var fra en af de tolv galejslaver, som havde været i min tjeneste, da jeg beboede den lille villa ved fortet Lamalgue. Da det ikke alene står i forbindelse med den historie, jeg her har

fortalt, men også tjener til at fuldstændiggøre den, forelægger jeg mine læsere brevet, som det er, renset for de ortografiske fejl, det vrimlede med, samt det skurrende i stilen.

"Hr. Dumas!
Tilgiv en mand, som en ulykkelig stjerne for øjeblikket har afsondret fra samfundet (jeg er kun her for en vis tid, som De ved), at han er formastelig nok til at skrive Dem til; men forhåbentlig vil hans gode mening tjene ham til undskyldning, da han gør, hvad han i dette øjeblik gør, i håb om at være Dem behagelig."

(Indledningen var opmuntrende, som man ser; jeg vedblev derfor.)

"De erindrer vist Gabriel Lambert, ham, vi kaldte for Doktoren, ham, husker De, som ikke ville hente den fortræffelige frokost, De var så god at traktere os med, fra fortet Lamalgue.

Den tossemikkel!

De må huske ham; for De genkendte ham som én, De før havde truffet på i den store verden; og han genkendte også Dem, da De var så forhippet på at udfritte den brave fader Chiverny, opsynsmanden, som trods sin ondskabsfulde mine, dog i grunden er en ret flink mand.

Nu vel, her følger, hvad jeg har at fortælle Dem om Gabriel Lambert. Behag at skænke det Deres opmærksomhed.

Da Gabriel kom til anstalten her, fik han en vakker fyr til lænkekammerat ved navn Acacia, som var hos os for en

lumpen bagatels skyld.

I et klammeri, han havde med sine venner, kom han, uden at gøre det med forsæt, til, under sine heftige gestikulationer, at bibringe sin bedste ven et knivstik, hvilket indbragte ham ti års tvangsarbejde, fordi hans bedste ven døde af det. Den stakkels Acacia var altid trøstesløs over dette dødsfald.

Men dommerne havde taget hans undskyldning i betragtning, og skønt hans uforsigtighed havde kostet et menneske livet, havde de dog, som sagt, ladet sig nøje med at give ham den røde hue.

Fire år efter at De havde været i Toulon, det vil sige i året 1838, tog Acacia en smuk morgenstund afsked med os.

Dagen i forvejen var min lænkekammerat netop hensovet.

Følgen af denne dobbelte begivenhed, denne afgang og denne død, var at Gabriel og jeg, som to enlige personer, blev smedet sammen.

Gabriel var, som De vist vil erindre, ikke meget snakkesalig af sig. Den efterretning, at jeg skulle have ham til kammerat, var mig derfor ikke synderlig behagelig, og det med rette, som man siger.

Imidlertid betænkte jeg, at jeg ikke var i Toulon for efter behag at nyde alle bekvemmeligheder, og da jeg er filosof, fandt jeg mig i det.

Den første dag lukkede han ikke munden op, hvilket kedede mig grænseløst, da jeg af naturen holder af at føre en lille lun passiar, og det foruroligede mig så meget mere, som Acacia allerede flere gange havde beskrevet mig de

lidelser, han følte ved at være sammensmedet med en stum.

Jeg tænkte på, at jeg, som er her for tyve år, og som altså havde ti år tilbage endnu – min dom, en højst uretfærdig dom, som vist ville være blevet omstødt, hvis jeg havde haft velyndere, er fra den 24. oktober 1828 – at jeg, siger jeg, nu havde udsigter til at tilbringe den tid, jeg havde tilbage, på en mindre fornøjelig måde.

Jeg overlagde derfor om natten, hvad jeg burde gøre, og da jeg kom til at huske på det middel, ræven havde anvendt for at få ravnen til at tale, sagde jeg til ham, da det blev dag:

"Tillad mig, hr. Gabriel, at forhøre mig om Deres befindende denne velsignede morgenstund."

Han så forbavset på mig, idet han ikke vidste, om det var mit alvor eller om jeg ville have ham til bedste.

Jeg bibeholdt min alvorlige mine.

"Hvorledes? Om mit befindende?" gentog han.

De ser, det var allerede noget. Jeg havde fået ham til at lukke munden op.

"Ja, om Deres befindende," svarede jeg, "jeg har troet at bemærke, at De har tilbragt en urolig nat."

Han udstødte et suk.

"Ja vel har den været urolig," sagde han, "men således er jo alle mine nætter."

"Fanden heller!" udbrød jeg.

Han misforstod uden tvivl meningen af mine ord; for efter en kort tavshed vedblev han:

"De kan imidlertid være ubekymret: når jeg ikke sover, skal jeg gøre mig umage for at forholde mig rolig, for ikke at vække Dem."

"Oh, for min skyld skal De ikke genere dem, hr. Lambert," svarede jeg, "den ære at være Deres lænkekammerat er så stor, at jeg med fornøjelse sætter mig ud over nogle små ubehageligheder."

Gabriel stirrede på mig med stigende forbavselse.

Således havde Acacia ikke båret sig ad for at bringe ham til at tale; han havde pryglet ham, til han talte; men skønt han var kommet til det samme resultat, havde dette resultat dog aldrig været rigtig tilfredsstillende, og der havde altid hersket et koldt forhold imellem dem.

"Hvorfor taler De således til mig, min ven?" spurgte Gabriel Lambert.

"Fordi jeg ved, hvem jeg taler med, min herre, og fordi jeg ingen grobrian er ... det beder jeg Dem være overbevist om."

Gabriel betragtede mig atter med en mistroisk mine; men jeg tilsmilede ham med så megen venlighed, at hans tvivl for en del syntes at forsvinde.

Frokosttimen kom. Man rakte os, som sædvanlig, vor træbakke til to mand; men i stedet for straks at fare i suppen med min ske, ventede jeg ærbødigt med at begynde, til han var blevet færdig. Denne opmærksomhed rørte ham i den grad, at han ikke alene overlod mig broderparten, men også de bedste stykker.

Jeg så nu, at man ved høflighed kan opnå alt i denne verden.

Kort sagt, med undtagelse af en vis overlegen mine, som aldrig forlod ham, var vi efter otte dages forløb de bedste venner af verden.

Uheldigvis havde jeg ikke vundet meget ved at bringe min kammerat til at tale; hans underholdning var højst bedrøvelig, og der udfordredes i sandhed al den naturlige munterhed, hvormed naturen har begavet mig, for ikke selv at blive ulykkelig i en sådan skole.

Således tilbragte jeg to år, i hvilke han stedse blev mere og mere melankolsk.

Fra tid til anden fik jeg indtryk af, at der lå ham noget på hjertet, som han gerne ville meddele mig.

Jeg så nu på ham med den troskyldigste mine, jeg var i stand til at påtage mig, for at opmuntre ham; men hans halvt åbnede mund lukkede sig igen, og jeg mærkede, at sagen atter var blevet opsat til en anden gang.

Jeg efterforskede, hvad det vel kunne være, der stak ham, og det var dog altid en beskæftigelse, der adspredte mig en smule. Endelig hændte det sig engang, da vi gik ved siden af en vogn, belæsset med gamle kanoner, som blev borttransporteret til omstøbning og som vel kunne veje en ti tusind pund, at jeg så ham nærme sig vognen og betragte hjulet på en måde, som om han ville sige:

"Var jeg ingen kryster, ville jeg lægge mit hoved derunder, og så var det hele forbi."

Fra dette øjeblik vidste jeg, hvad jeg havde at rette mig efter. Selvmord er intet usædvanligt på galejerne.

Da vi en dag arbejdede ved havnen og jeg så ham stirre på mig på sin sædvanlige måde – opsynsmanden havde

netop vendt os ryggen – besluttede jeg at gøre ende på hans betænkeligheder med ét slag. Jeg må nemlig sige Dem, at han i grunden var mig til byrde og at jeg begyndte at blive så led og ked af ham, som en kat af sennep. Det ville derfor ikke være mig ukært at blive ham kvit, hvad enten det skete på den ene eller den anden måde.

"Nå," sagde jeg til ham, "lad høre, hvad De har på samvittigheden, siden De ser sådan på mig."

"Jeg? Ingenting," svarede han.

"Jo vist har De."

"Du tager fejl."

"Jeg er så langt fra at tage fejl, at jeg med Deres tilladelse skal sige Dem, hvad der er i vejen."

"Du?"

"Ja, jeg."

"Nuvel, så sig det!"

"De ville gerne tage livet af Dem; men De er bange for, at det skal gøre for ondt."

Han blev hvid som et lagen.

"Hvem har sagt dig det?"

"Jeg har gættet det."

"Nuvel, ja, Dirk, du har ret ... det er virkelig tilfældet; jeg ville gerne gøre det af med mig selv, men jeg er bange."

"Aha! Nu er vi kommet til sagen. Galejerne keder Dem altså?"

"Jeg har tusinde gange fortrudt, at jeg ikke blev guillotineret."

"Hver sin lyst. *Jeg* må tilstå, at skønt de dage, man tilbringer her, ikke er spundet af guld og silke, så

foretrækker jeg dem dog for døden."

"Du ja, men jeg!"

"Jeg indser, at De her ikke er på Deres rette hylde. Det er i sin orden; når man sådan har haft en hundrede tusind francs at leve af om året, kørt i elegante kareter, klædt sig i de fineste tøjer og røget cigarer til fire sous stykket, så er det ærgerligt nok at slæbe på galejkuglen, gå klædt i rødt og tygge soldatertobak; men det står ikke til at ændre; man må være filosof, hvis man ikke har mod til selv at undertegne sit pas til den anden verden."

Gabriel stønnede.

"Har du aldrig følt tilbøjelighed til at tage livet af dig?" spurgte han.

"Nej, min sandten om jeg har."

"Så du har heller aldrig, blandt de forskellige dødsmåder, tænkt dig den, der må være den mindst smertelige?"

"Hm! Der gives altid et øjeblik, som må være svært at overstå; imidlertid siger man, at hængning skal have sine behageligheder."

"Tror du?"

"Javist tror jeg det; og det er derfor, siger man, at man har opfundet guillotinen. En hængt, hvis strikke gik itu, skal have fortalt så meget om de lyksalige fornemmelser, han havde haft, at de dødsdømte fra den tid af gik til galgen som til en bryllupsmiddag."

"Virkelig?"

"Forstå mig vel, selv har jeg ikke prøvet det; det er et gammelt sagn, som man siger."

"Men hvis du havde besluttet at tage livet af dig, så ville du hænge dig?"

"Det ville jeg."

Han åbnede munden – jeg tror vist for at bede mig om at gå i kompagni med sig; men han læste uden tvivl på mit ansigt, at jeg ikke var tilbøjelig til at dele denne udflugt til ubekendte regioner; for han tav i nogen tid.

"Nå," sagde jeg, "har De bestemt Dem?"

"Endnu ikke ganske; jeg har et håb tilbage."

"Hvilket?"

"At jeg måske finder en kammerat, som samtykker i at dræbe mig, imod at jeg efterlader ham alt, hvad jeg ejer, og skriver et brev, der bevidner, at jeg har berøvet mig livet."

Til samme tid så han på mig, som om han ville spørge mig, om dette forslag tiltalte mig.

Jeg rystede på hovedet.

"Nej," sagde jeg, "det går jeg ikke ind på; følgerne kunne være uberegnelige. Det skulle De have foreslået Deres kammerat Acacia; han var netop manden for en sådan barmhjertighedsgerning, og hvis han havde truffet alle sine forsigtighedsregler med behørig omhu, ville han måske have påtaget sig det; men hvad mig angår, er det umuligt."

"Du vil dog i det mindste være mig behjælpelig i mit forehavende, når jeg først er blevet fuldkommen enig med mig selv?"

"Jeg vil ikke ligefrem forhindre Dem i at udføre det; men det er også det hele. De må vide, jeg er her kun for en tid, jeg vil ikke kompromittere mig."

Derved blev det.

Henved seks måneder forløb efter den tid, uden at dette emne kom på bane igen imellem os.

Imidlertid så jeg, at Gabriel stedse blev mere og mere trist, og jeg formodede, at han søgte at gøre sig fortrolig med sit forehavende.

Da hans grublerier ikke morede mig i mindste måde, tilstår jeg, at jeg med den største længsel imødeså det øjeblik, da han ville tage en beslutning.

Endelig stod han en morgen, efter at have tilbragt hele natten med at kaste sig hid og did på briksen, endnu blegere op end han plejede at være, og da han ikke rørte ved sin frokost, spurgte jeg, om han var syg.

"I dag skal det ske," svarede han.

"Fanden heller! Bestemt?"

"Uden opsættelse."

"Og De har truffet alle Deres forholdsregler?"

"Så du ikke, at jeg skrev en billet i går hos marketenderen?"

"Jo, men jeg ville ikke være så ubeskeden at kigge i den."

"Her er den."

Han gav mig et sammenlagt stykke papir. Jeg foldede det ud og læste:

> "Da livet på galejerne er blevet mig utåleligt, har jeg besluttet at hænge mig i morgen, den 5. juni 1841.
>
> *Gabriel Lambert.*"

"Nå?" sagde han, ligesom tilfreds over det bevis på mod, han havde givet mig. "Du ser nu, at min beslutning er fattet og at min hånd ikke har rystet."

"Ja, det ser jeg nok," svarede jeg, "men med den billet der pådrager De mig i det mindste en måneds streng arrest."

"Hvorledes det?"

"Fordi der er intet, som beviser, at jeg ikke har været Dem behjælpelig med Deres selvmord; og jeg siger Dem forud, at jeg ikke vil lade Dem gøre det af med Dem selv, uden på den betingelse, at der ingen ulykke flyder deraf for mig."

"Hvorledes skal jeg da bære mig ad?" sagde han.

"Først og fremmest skal De skrive en anden billet, der er affattet på en anden måde."

"I hvilke udtryk skal den da affattes?"

"Omtrent i følgende ... hør nu vel efter: *"I dag, den 5. juni 1841, agter jeg, i den hviletime, man bevilger os, og mens min kammerat Dirk sover, at udføre den beslutning, jeg for længst har fattet, nemlig at tage livet af mig, fordi opholdet på galejerne er blevet mig utåleligt. – Jeg skriver dette brev, for at Dirk ikke skal udsættes for den mindste ubehagelighed. – Gabriel Lambert."*

Gabriel billigede min ide, skrev billetten og stak den i lommen.

Og virkelig spurgte han mig samme dag, da klokken var slået tolv – han havde ikke talt et ord til mig hele formiddagen – om jeg kendte et sted, der egnede sig til udførelsen af det besluttede forehavende. Jeg mærkede nok, at han vaklede og at der aldrig ville blive noget af det, hvis jeg ikke hjalp ham.

"Jeg ved netop et passende sted," svarede jeg og gav ham et vink med hovedet. "men hvis De ikke er fast bestemt, så gør De bedst i at opsætte det til en anden dag."

"Nej," sagde han og gjorde vold på sig, "nej, nej, jeg har sagt, at det skulle ske i dag. Og derfor skal det også ske."

"De har ret," svarede jeg skødesløst, "jo før man udfører denne beslutning, når man engang har fattet den, desto bedre er det."

"Så vis mig da stedet!" sagde Gabriel.

Vi begav os på vejen; han lod sig trække med, men det lod jeg, som jeg ikke lagde mærke til.

Jo nærmere vi kom stedet, som han kendte lige så godt som jeg, desto trægere blev hans ben. Jeg lod, som om jeg var blind og døv for alt; jeg gik stadig til.

"Ja, det er det rette sted," mumlede han, da vi havde nået det.

Et bevis på, at han lige så godt som jeg havde set, at stedet egnede sig fortræffeligt til at dingle på.

Ved siden af en stor firkantet bræddestabel, som De sikkert kender, stod et herligt figentræ.

"Nå," sagde jeg, "hvad synes De om lejligheden?"

Han var bleg som et lig.

"Åh!" vedblev jeg, "jeg ser nok, at det ikke bliver til noget i dag heller."

"Du tager fejl," svarede han, "min beslutning er urokkelig; men jeg har ingen strikke."

"Hvad?" sagde jeg, "har De allerede glemt det?"

"Hvilket?"

"Det sted, hvor De gemte det stykke kabelgarn, De rapsede, da vi gik gennem rebslageriet?"

"Ja, rigtigt," stammede han, "jeg tror, det var her et sted ... var det ikke?"

"Det var *der,*" svarede jeg og pegede på det sted i bræddestablen, hvor jeg fjorten dage i forvejen havde set ham gemme den omtalte genstand.

Han bukkede sig og stak sin hånd i en af åbningerne.

"I den anden," sagde jeg, "i den anden!"

Han fulgte virkelig anvisningen og fremtog en smuk, tre favne lang strikke.

"Guds død!" sagde jeg, "den får ordentlig tænderne til at løbe i vand på én!"

"Hvad skal jeg nu gøre?" spurgte han.

"Bed mig lige så godt straks om at gøre alting klart for Dem ... Det går langt hurtigere."

"Nuvel ja ... Du vil virkelig vise mig en villighed ved at gøre det."

"Vil jeg? Er det Deres oprigtige mening?"

"Ja."

"De beder mig om det?"

"Jeg beder dig om det."

"Nuvel, en kammerat kan jeg intet afslå."

Jeg anbragte nu en smuk lille løbeknude på strikken, befæstede den til en af de stærkeste grene på figentræet og skød en træklods, som jeg stillede op på den ene ende, hen til stammen, således at han kun behøvede at støde den om med foden for at efterlade et tomt rum på to fods højde mellem sig og jorden.

Det var vist mere, end en ærlig karl havde behov for at hænge sig.

I al denne tid stod han uvirksom og så på, hvad jeg foretog mig.

Han var ikke længere bleg, han var grå i ansigtet.

Da jeg var færdig, sagde jeg:

"Nu er det sværeste arbejde ovre; har De nu en gnist af fasthed, så vil det hele være forbi på to sekunder."

"Det er let sagt," mumlede han.

"For resten ved De nok," vedblev jeg, "at jeg ikke driver Dem til det; jeg har tværtimod gjort alt, hvad jeg har formået, for at afholde Dem fra det."

"Ja … men jeg vil, jeg vil!" sagde han og steg med en modig mine op på klodsen.

"Stop lidt! De må dog vente til jeg har lagt mig."

"Læg dig da!"

Jeg strakte mig ud på jorden.

"Lev vel, Dirk," sagde han.

Og han stak hovedet igennem slyngen.

"Tag Deres halsbind af," sagde jeg, "De vil dog ikke hænge Dem med halsbind på? Det ville være en ny skik!"

"Det er også sandt," mumlede han.

Og han blottede sin hals.

"Lev vel, Dirk!" hviskede han endnu engang.

"Gud befalet, herr Lambert! Frisk mod! Jeg vil lukke øjnene for ikke at se det."

"Ja, det er vist forfærdeligt at se på …"

Ti sekunder forløb, hvori jeg havde mine øjne fast tillukket; men intet lod sig høre, der antydede at der var

sket noget.

Jeg åbnede dem igen. Han stod endnu med halsen i slyngen; men efter ansigtsfarven at dømme var han ikke mere noget menneske; det var et spøgelse.

"Nå?" sagde jeg.

Han udstødte et suk.

"Der kommer fader Chiverny!" udbrød jeg, idet jeg atter lukkede øjnene og gjorde en bevægelse som *muligvis* fik klodsen til at falde om.

"Hjælp! Hjælp!" prøvede Gabriel på at råbe; men det var kun en hæs lyd; stemmen kvaltes i hans strube.

Jeg mærkede visse krampagtige bevægelser, der fik træet til at ryste, og hørte ligesom en slags rallen.

Efter et minuts forløb var alt ophørt.

Jeg vovede ikke at røre mig, jeg vovede ikke at slå øjnene op, men lod som jeg sov; for jeg havde virkelig set fader Chiverny – De ved nok, opsynsmanden – komme hen imod os fra den anden side af pladsen; jeg hørte lyden af skridt, som stedse kom nærmere og nærmere, og endelig følte jeg et vældigt fodspark på mit agterkastel.

"Hallo! Hvad er der?" råbte jeg, idet jeg vendte mig om og lod som jeg vågnede.

"Hvad er det for en syvsover? Din kammerat har hængt sig, mens du har ligget og snorket!"

"Hvilken kammerat? … Hvad, Gabriel?" udbrød jeg, som om jeg ikke vidste det mindste om hvad der var foregået.

Har de nogensinde set en hængt, herr Dumas? Det er et stygt syn. Gabriel var især afskyelig. Han måtte vist have haft en svær kamp at bestå; for ansigtet var ganske

fortrukket og ukendeligt; øjnene stod ham langt ud af hovedet, tungen hang ned på hagen, og han holdt sig fast klamret til strikken med begge hænder, som om han havde forsøgt at klatre op igen.

Det lod til at mit ansigt udtrykte en så naturlig forbavselse, at man troede på min uvidenhed om det hele.

Man gennemsøgte desuden Gabriels lommer og fandt det lille stykke papir, som ganske frikendte mig for al delagtighed i sagen.

Man skar liget ned, lagde det på en bærebør og bragte os begge to til sygehuset.

Derpå blev der sendt bud til inspektøren for at underrette ham om sagen. I al den tid blev jeg ved min kammerats lig, som jeg jo var smedet til.

Efter et kvarters forløb trådte inspektøren ind, synede liget, modtog fader Chivernys rapport og tog mig i forhør.

Nu opbød han hele sin visdom for at fælde dommen, og den faldt således ud:

"Den ene til kirkegården, den anden i streng arrest!"

"Herr inspektør!" udbrød jeg.

"I fjorten dage!" tilføjede han.

Jeg tav.

Jeg frygtede for at få straffetiden fordoblet, hvilket gerne er tilfældet, når man gør indvendinger.

Man smedede mig løs og satte mig i kachotten, hvor jeg blev i fjorten dage.

Da jeg kom ud igen, smedede man mig sammen med Ørentvist, en vakker fyr, som De ikke kender, og som tungen aldrig står stille på.

Se dette, herr Dumas, er de nærmere omstændigheder, som jeg har taget mig den allerærbødigste frihed at meddele Dem, i den overbevisning, at de vil være Dem kærkomne. Hvis det er tilfældet, så har De vel intet imod at skrive til vor gode doktor Lauvergne og anmode ham om at forære mig et pund tobak på Deres regning.

Jeg har den ære at tegne mig med den dybeste ærbødighed

Deres ydmygste og hengivne tjener

Dirk,

bosat i Toulon.

20. Protokollen

I oktober måned 1842 kom jeg atter gennem Toulon.

Jeg havde ikke glemt Gabriel Lamberts sælsomme historie og var nysgerrig efter at erfare, om begivenhederne også havde tildraget sig således, som min korrespondent Dirk havde berettet.

Jeg gjorde havnekommandanten min opvartning.

Uheldigvis var han blevet forsat til en anden post, uden at jeg vidste det.

Hans efterfølger modtog mig imidlertid ikke mindre venskabeligt, og da han i samtalens løb spurgte mig, om han ikke kunne være mig til tjeneste i noget, tilstod jeg ham, at mit besøg ikke var ganske uegennyttigt, og at jeg ønskede at vide, hvad der var blevet af en galejslave ved navn Gabriel Lambert.

Han kaldte straks på sin sekretær; det var en ung mand, som han havde bragt med sig, og som kun havde været et år i Toulon.

"Min kære herr Durand, forhør Dem, om slaven Gabriel Lambert endnu skulle være i Bagnoet; og kom så tilbage for at meddele os, hvad han tager sig for og hvorledes de ham betræffende noter lyder."

Den unge mand fjernede sig og vendte efter ti minutters forløb tilbage med en opslået bog.

"Se her, min herre," sagde han til mig, "hvis De vil have den ulejlighed at læse disse få linjer, vil De blive fuldkommen tilfredsstillet."

Jeg satte mig foran bordet, på hvilket han havde lagt protokollen, og læste:

"Jeg Lorenz Chiverny, opsynsmand over første klasse, erklærer herved, at jeg i dag, den 5. juni 1841, mens jeg gjorde min runde på tømmerpladsen i den hviletime, der på grund af den stærke solhede er bevilget galejslaverne, har fundet den til livsvarigt tvangsarbejde fordømte Gabriel Lambert hængende i et figentræ, i hvis skygge hans lænkekammerat, Andreas Toulman, med tilnavnet Dirk, sov eller lod som han sov.

Ved dette syn skyndte jeg mig at vække den sidste, som lagde den største overraskelse for dagen over denne begivenhed og påstod i ingen henseende at have taget del i samme. Og virkelig fandt man, da man havde skåret liget ned og visiteret det, en billet, hvori Dirk frikendes for enhver medskyld.

Men da Gabriel Lambert var bekendt for sin overordentlige fejhed og det forekom mig usandsynligt, at han skulle have hængt sig uden sin kammerats hjælp, til hvem han var lænket ved en ikke mere end to og en halv fod lang kæde, så har jeg den ære at foreslå herr inspektøren, at Andreas Toulman med tilnavnet Dirk bliver sat i streng arrest for en tid af fjorten dage.

Lorenz Chiverny,
opsynsmand over første klasse."

Nedenunder stod med en anden hånd og kun undertegnet med to begyndelsesbogstaver følgende tre linjer:

> "Man har i aften at begrave ovennævnte Gabriel Lambert og øjeblikkelig sætte hans kammerat, Dirk, i streng arrest.
>
> *V. B."*

Jeg tog en afskrift af protokollens ord og forelægger den, uden at forandre en tøddel i den, for mine læsere, som deri vil finde en stadfæstelse af, hvad Dirk havde skrevet til mig, samt den naturlige udvikling og fuldstændiggørelse af, hvad jeg i det foregående har fortalt.

Endnu vil jeg kun tilføje, at jeg beundrede den respektable opsynsmand Lorenz Chivernys skarpsindighed, som havde gættet, at i det øjeblik, man fandt Gabriel Lamberts lig, *syntes* hans kammerat, Andreas Toulman med tilnavnet Dirk, at sove, men sov ikke.

Om "Galejslaven Gabriel Lambert"

Forfatter: Alexandre Dumas (1804-1870).
Org.udgave: *Gabriel Lambert.* Føljeton i La Chronique 15. marts – 1.maj 1844, bogudgave Forlaget Hippolyte Souverain, Paris 1844 .
Denne udgave baseret på: Gabriel Lambert. Fortælling af Alexander Dumas. Føljeton i dagbladet *MorgenPosten* (København) 14. juni – 16. juli 1850.
Oversætter: Ikke oplyst i forlæg.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Félix Philippoteaux (1815-1884): "*Vous voudriez bien vous détruire, seulement vous avez peur de vous faire du mal.*" Her fra udgaven *Oeuvres complètes illustrées*, A. Levasseur et Cie, Paris 1907.

ISBN 978-87-7979-995-0
1. ebogsudgave.

www.ebib1800.dk

